

UNIV. BIBLIOTH.

* 1910 *

HELSINGFORS.

Wentzel Hagelstam

**Slagna
till Slantar**

Roman

**STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG**

1870

1871

1872

1873

WENTZEL HAGELSTAM

SLAGNA TILL SLANTAR

SLAGNA TILL SLANTAR

ROMAN

AF

WENTZEL HAGELSTAM

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

SLAGNA TILL SLANTAR

ROMAN

WESTER HÄRSTEN

STOCKHOLM

A.-B. FAHLCRANTZ' BOKTRYCKERI, 1909.

I.

»Vildkatten» kallades en gång ett litet utvårds-
hus bakom Djurgården invid Helsingfors.

Hvem som funnit på namnet, visste man aldrig,
men det hade nog inspirerats af värdinnans hetsiga
temperament. Hon kunde klösa som en katt. Men
det hände också, att hon kunde vara vinnande och
älskvärd.

När baron Edvard Höttner och hans glada stall-
bröder visade sig på tröskeln, mötte hon dem med
blida leenden och vänliga handslag. Då tog hon den
gamla lutan med pärlemoinläggningar från väggen
och sjöng Bellman med fart och känsla. Med de
tunna, vissnade händernas välskötta, långa naglar
knäppte hon på strängarna så innerligt trohjärtadt,
som om det varit hennes drömda kallelse att få upp-
träda på estraden. Men då baron Höttner och hans
sällskap började gifva sin förtjusning luft genom
att kasta glasen mot golf och väggar och hålla
champanj och porter i klaveret, förvandlades de
rosenröda naglarna till klor, och hon blef vildkatten.

Då fräste hon och spottade och ref skråmor i blod, utan anseende till det aristokratiska skinnet.

— Och er kallar man »la jeunesse dorée»! ropade hon. Röfvare och lymlar är ni, pojksvalpar och slynglar!

Vild såg hon då ut med det tillrufsade håret i hvitt och blåsvart, de blixtrande bruna ögonen och örnnäsan. Först när baron Höttner klappade henne på skuldran och vänligt kallade henne »tant Agathe-Sophie», lugnade hon sig igen och torkade en tår ur ögonvrån.

»Tant Agathe-Sophie» hade sett bättre dagar. Hon hade varit guvernant i ett fint hus på ett fideikommiss nära Stockholm. Det talade hon om under snyftningar, när hon i linntyget satt och grät på sängkanten, väckt ur sin drömlösa sömn af den glada klicken, stamgästerna, som i vårnatten stormade in förbi buffetfröken och fordrade att tant Agathe-Sophie skulle sjunga »Fjäriln vingad syns på Haga».

Många vårar ha dragit förbi sedan dess, och hvarje spår af det gula trärucklet, som med sina frontespiser påminde om ett dufslag, är längesen utplånadt.

Det låg i skymundan mellan knotiga björkar, som också de sedan blifvit slojade. Man kunde redan på afstånd se frontespiserna från den förbi-strykande chaussén, äfven när björkarna slagit ut i full grönska. Under klara, stilla vårdagar ropade

göken i den närmaste björkens topp, och skatorna skrattade på trappans sura ledstänger.

Men de som höllo till där inne, visste hvarken af landsortens frid eller stadens aflägsna buller.

Tittade man in genom de, dag som natt, nedfällda rullgardinerna, trodde man sig se rakt in i helvetet eller dårhuset. De som famlade kring glaset där inne, togo solen för gas och gasen för solljus. För dem fanns det hvarken dag eller natt; blott en sväfvande drömbelysning, som bröt sig i glaset, så man kunde urskilja dem, när man sträckte ut handen för att »taga sig en tapp».

Denna majkväll var det igen samma vilda lif på »Vildkatten» som det varit, allt sedan björkarna därutanför hade fått mössöron. Våren log och lockade till öfverdrifter.

Det hade ju varit naturligare att man flyttat glaset ut under de gröna träden och skålat med göken och skrattat med skatorna. Men det gjorde man inte. Det var tillräckligt att våren var där. Med den lekte fantasin bakom de nedfällda gardinerna.

Baron Höttner sitter vid pianot. — »Nej, tack», säger han, när man räcker honom glaset, »jag dricker inte... jag kan inte dricka.»

— Hvad fan gör du här då, på »Vildkatten»?

Adrian von Aller vinglade på de långa smala benen och svängde med en champanjbutelj öfver pianot.

Höttner såg upp ett ögonblick, liksom skrämmd. Så sjönko hans händer ned öfver tangenterna, och han spelade Webers »Aufforderung zum Tanz». När han kom till fortet, som växer och växer i den vildaste yra, kastade sig von Aller öfver soffan och snyftade högt. Och när Höttner hade slutat, kom von Aller fram och slog honom kraftigt på axeln, mumlande: »du förstår att jag ingenting menade... Men ändå! Hvarför måste jag supa, när du spelar?»

— Kanske för att du inte kan spela själf!

— Ja, jag tror det... det vill säga jag vet det... Hvarför kan jag inte spela? Ingen, ingen annan längtan har jag haft i mitt lif, än att kunna spela...

— Och ändå är du filosof...

Höttner såg långt och nästan medlidsamt på honom:

— Men det är sant, också Nietzsche älskade musik... han var nu för resten skald också!

Filosofen von Aller svarade icke. Knäna tycktes vilja vika sig under honom, och han sjönk ner i en länstol. De långa armarna hängde slappt öfver karmarna, så hans händer nästan tangerade golvet. »Ja, ja!» suckade han och såg ut öfver rummet med en flackande blick.

Han hade stora, dystra ögon, en oproportionerligt lång näsa och tärda drag i ett dödsblekt ansikte, nästan utan panna. Håret i brunrött var

kortklippt, tjockt och mjukt som en fäll. En kontrast till Höttner i alla afseenden. Höttners ögon voro små, hafsgröna, lifliga och glada, under en panna, nästan alltför vidlyftig i höjd och bredd. Håret guldgult och rikt, svepande i våglinjer kring hans öron. Han bar helskägg, blondt och väl vårdadt; von Allers spetsiga haka var slätrakad, lik som hans korta öfverläpp utan mustasch.

Nu somnade filosofen Adrian von Aller, där han satt.

— Hvad nu? Håller filosofen på att aflida? ropade August Sköldborg, medicinaren. Ja, minn sann, tror jag inte han är död! Hit, gubbar, här skall firas begrafning!

Och Teofil Leman, juristen, sprang upp ur sin vrå, och Johan Mellén, astronomen, afbröt sitt resonnemang om sfärernas harmoni med tant Agathe-Sophie. Höttner svängde rundt på pianostolen och skrattade.

Sköldborg hade tagit om von Allers långa ben, och Mellén höll under de långa armarna. Filosofen skulle göras till paradlik på några sammanskjutna wienerstolar. Sköldborg antog ett snusförnuftigt, allvarligt uttryck i sitt breda ansikte, där skäggstubben växte vildt, och Mellén blåste upp sina röda, runda kinder, under det han halade och drog på den tunga bördan. Och nu kom också magister Anton Minckell till, kallad »metmasken» eller »dumben». Han hade underhållit sig med den alabaster-

bleka buffettfröken, den lilla Axelina, som hade gråtmilda, ljusblå ögon utan ögonfransar. Han hade aldrig varit gärna sedd i sällskapet, men han låtsade icke märka det, och då det så en gång visade sig att han ensam kunde klara räkningen på »Vildkatten», fick han framdeles utan vidare diskussion följa med och »hänga efter». — »Noblesse oblige!» sade Adrian von Aller.

Och så fick Minckell äfven taga del i upptågen. Sköldborg kommenderade nu fram wienerstolarna från skänkrummet, och Axelina måste hämta dem. Minckell hjälpte henne och släpade på stolarna, mera af artighet mot Axelina än af håg att göra Sköldborg i lag. Sedan stod han halft generad och såg på hur von Aller lades till rätta på den improviserade katafalken.

— Hit med svepningen, metmask eller likmask, som du är! röt Sköldborg.

Och Anton Minckell vandrade med släpande steg in i skänkrummet och hämtade bordduken. Den bredde man öfver von Aller upp till den spetsiga hakan, lämnande ohöljdt hans dödsbleka ansikte, där den långa näsan stod fram mellan de slutna ögonen med mörka påsar inunder.

Men då blandade sig tant Agathe-Sophie i leken.

— Gör inte det! ropade hon med skräck i rösten, skämta inte med allvarliga saker!

Och vänd till Höttner vid pianot, hviskade hon klagande:

— Låt dem inte hållas, baron Edvard! . . .
 åh, låt dem inte, ni som vet bättre!

Men baron Edvard hvarken såg eller hörde henne längre. Han hade intonerat Chopins sorgmarsch, och tonerna fyllde rummet i stigande kraft, allvarsdigra och pompösa.

Med ljus i händerna vandrade redan de andra omkring »liket» med gravitetiska steg. August Sköldborg gick och slog takten till musiken, Teofil Leman låtsade torka tårarna med en serviett, och Johan Mellén mumlade besvärjelser. Sist kom »dumben», Anton Minckell, bärande en tallrik med aska, afbrända tändstickor, cigarettstumpar och papperslappar. Det skulle vara begravningskonfekt.

I en vrå skälfdde tant Agathe-Sophie sakta, lyssnande till sorgmusiken och stirrande mot den flämtande gaslågan i taket, och på tröskeln till skänkrummet stod lilla Axelina, liksom förstenad, blickande med sina ljusblå, gråtmilda ögon.

Plötsligt upphörde musiken, och processionen stannade.

— Ryska mässan, ryska mässan! ropade Sköldborg.

Och hesa, skrofliga röster i djupa basar samlade sig till en tung, unison sång, som Höttners känsliga, ljusa tenor förlänade kyrkstämning:

Farfars far har varit far
 Farfars far har varit far
 fa-a-ar,
 Mormors mor har varit mor
 Mormors mor har varit mor
 mo-o-or . . .

Inspirerade af Höttners sång, dämpade skrikhalsarna sina röster och följde slutligen med endast i brumackompanjemang, djupt, intensivt och vildt. Och därunder ringde »dumben» i spjällsnöret och gjorde ryska kyrkklockorna med en nykter, allvarlig stämman från diskant till bas:

Dulldin, dulldin, dulldin,
 dull, dull, dull,
 Dulldin, dulldin, dulldin,
 dull, dull, dull . . .

Under detta infernaliska oväsen började liket röra på sig. Långsamt öppnade Adrian von Aller sina stora, mörka ögon och blickade förvirrad omkring sig.

Då ljud ett gällt skrik från tröskeln till skänkrummet, och lilla Axelina föll till golvet, vridande sig rundt under krampryckningar.

Tant Agathe-Sophie återfick fattningen i ett nu och skyndade fram ur sin vrå.

— Där ser ni, där ser ni, hvad ni gör! stönade hon, slynglar, pojksvalpar, lymlar! Och det skall vara »la jeunesse dorée»!

Höttner och Sköldborg bragte stillatigande lilla

Axelina in på sängen i tant Agathe-Sophies rum. Man göt vatten öfver hennes tinningar och fick henne att svälja litet champanj. Så somnade hon, ännu skälvande i ryckningar under sömnen. Man listade sig ut på tå och stängde varsamt dörren.

Det började lida mot dag. Solen trängde in genom gardinerna, och gasflamman i taket hade blifvit hvit. Tant Agathe-Sophie plockade upp lik-svepningen, som igen fick smycka matsalsbordet, inbjudande nya och gamla gäster till frukost.

Stamgästerna voro ännu icke mogna att låta natten blifva dag. Man hade fått sig »just som en liten sinnesrörelse», och Sköldborg beställde en champanj och två porter till, »för att trösta tanten». Han fick flera flaskor af hvardera sorten. Dem hällde han i den stora, hvita porslinsbehållaren med kran, och därifrån tappade han i de framräckta glasen. Det var »änkans oljokruka», som aldrig tog slut.

Alla samlades på nytt kring bordet. Adrian von Aller beställde två porter för sig ensam. Han ville inte ha mera champanj. Anton Minckell försvann i köket. Han gjorde upp eld i den svarta hällen för att förlora några ägg, som han visste att Axelina alltid förvarade bakom den flottiga tapetdörren till hörnsåpet. SjälF var han inte hungrig att tala om, men von Aller kunde behöfva något stärkande. Och så var det så ljuft att gå omkring här på småtimmarna och »pyssla med lilla Axelinas

syssla». Han rimmade i tankarna och log för sig själf. Ingen saknade honom.

I den stoppade soffans hörngrop, där resårerna sjunkit ihop, satt baron Höttner, med armarna öfver bordet, blossande på en lång cigarr. Talande i en oafbruten ström af ord, slösande med träffande bilder och fängslande paradoxer, suggererade han sällskapet att lefva upp igen.

Adrian von Aller ropade på ännu en porter. »Jag blir torr i strupen af din svada», kastade han till Höttner. »Skyll du bara mig för dina laster!» replikerade denne.

Tant Agathe-Sophie kom med portern och slog sig själf ned i soffan bredvid Höttner. Fingrande på lutan, sade hon: »ingen blir trött i hans sällskap!»

— Tack snälla tant! hade Höttner till hands och kysste Agathe-Sophie på kinden. Och som ingenting händt, följde han en ny tankegång och började berätta.

Han var intensivt medryckande i gester och tal. I en vårdslöst utkastad visdomsfras, af intet för tillfället betingad, kunde han inlägga så mycken latent lifskraft, att han väckte eller stimulerade lefnadsglädjen hos sin omgifning med detsamma. Och när man så skrattat och skålat och stormat på med galenskaper så länge, att lifsandarna började domna, sköt han plötsligt och lika omitiveradt in med mystiken. Med en stilla, låg röst, som genast vann

gehör, för att den bar med sig något äkta, tog han ordet ur munnen på hela sällskapet, och det var med ens här på »Vildkatten» som om skuggor börjat röra sig mellan de lefvande i rummet, i kakelugnsvrån, bakom pianot, på den grå dörrspegeln till tant Agathe-Sophies sängkammare. Hon lät lutan sjunka i knät och stirrade på honom, lyssnande i andlös spänning.

Han berättade hur han i trötta ögonblick, klarvaken efter en genomvakad natt, kunde se de dödas värld. När han slöt ögonen, gled där fram tallösa anleten på ett ljusgrönt plan; bleka, sorgsna anleten af unga flickor, utpinade och lefnadströtta drag af gamla gubbar, stora, lidande ögon eller små hatfullt blinkande, röda pussiga ansikten af feta matronor eller runda, skrattande, af tjufpojkar med skalken i ögonvrån, eller en blekfet idiotnuna med det ena ögat större än det andra. Och om han då kom att tänka på en afliden, som han känt intimt eller stått nära i lifstiden, gled dens anlete fram bland de otaliga främmande på det gröna planet och kom liksom närmare — och blef borta med detsamma.

Och så gick han plötsligt öfver till att tala om oförklarliga händelser, som »verkligen inträffat», om gengångare och spöken, om människor, som på dagsresors afstånd från sina anhöriga, hvilka de lämnat sunda och vid full hälsa, vaknat om natten af att någon af dessa anhöriga dött ... Om en somn-

ambul, hvars sömngångarjag med en slughet, gränsande till brottslighet, sökte föra hans vakna jag bakom ljuset.

Den sömngångaren bodde i en vindskupa på ett litet hotell i främmande land, långt borta från sitt hem. I många dagar hade han umgåtts med tanken att skriva till sin mor, men icke kommit sig före att göra det.

Då morgonsolen väckte honom, såg han att hans händer voro nedsölade af bläck. Det hade händt två gånger, och hvarje gång beklagade sig hotellets portier öfver att någon stjälpit ur bläckhornet öfver bordet i kontoret på nedre botten och med fingrarna skrivit oläsliga tecken rundt omkring på den hvita marmorskifvan.

Han, som vaken gått och drömt om att skriva till sin moder, stack då små papperslappar uppifrån och neråt mellan sin dörr, för att sålunda kunna kontrollera, om han i sömnen gick ut om nätterna och stjälpde bläckhornet och tatuerade bordet.

Men på morgonen, då han vaknade, sutto papperslapparna kvar. Han såg närmare på dem och fann nu att de buro spår af bläcket, som igen lämnat märken på hans händer.

Bläckhornet hade åter blifvit kullstjälpit öfver bordet i kontoret, och han insåg nu att han var somnambul och att det sofvande jaget i honom velat bedraga det vakna.

— Men det är ju öfverskottet! utropade

Adrian von Aller, filosofen, mitt öfverskott! De andliga impedimenterna! Dem, som man ingenting kan göra med, annat än supa på och dock aldrig kan supa upp, vårt andra omedvetna jag, som vi bedöfvar, så godt vi kan, och som ändå alltid växer upp igen likt ett Medusahufvud och går där som en lefvande skugga vid vår sida.

— Ditt öfverskott! Hvad är det?

Höttner antog ett försmädligt leende och kisade med ögonen. Han tyckte icke om att bli afbruten med höga rop, då han var inne på mystikens område. Innan han ännu sagt sista ordet, väntade han på tystnaden, som skulle följa, full af undran eller fruktan. Han ville liksom känna i luften att han gripit sinnena och fört dem ut öfver det hvardagliga. »Nu skall jag frigöra edra astralkroppar», brukade han säga, när hans fantasi började lefva och drömstämningarna kommo öfver honom.

Det var i en sarkastisk ton han nu återtog:

— Ditt öfverskott! Dina andliga impedimenter skulle väl inte vara »hjärtets trang» hos Ibsens Cati-lina, som aldrig fick någon tillfredsställelse af sina låga utsväfningar?

Adrian von Aller sprang upp. Hans ögon blickade lidande som hos en sårad hjort. Han kunde aldrig vredgas. I det han famlade efter sin hatt, utan att finna den, mumlade han: »Nej, jag känner inte till några låga utsväfningar... Jag hvarken vill eller kan bedöfva mig...»

Han höjde på rösten och rätade upp sig i hela sin imponerande längd:

— Men jag har detta öfverskott, som hvarken jag själf eller någon annan kan göra något förnuft af. Allra minst du med din djäfvulska »Auforderung zum Tanz»!

Han sjönk tillbaka ner i stolen, och hans dystra ögon blefvo plötsligt vänliga. De hade mött tant Agathe-Sophies skrämde blick.

— En porter till, tant Agathe! stötte han fram och lade sin stora hand i hennes sköte.

— Den får jag bjuda på, hviskade hon och reste sig snabbt.

Nu blef det Höttners tur att söka försoning.

— Skål, gamle filosof! sade han och höjde glaset, du är åtminstone dig själf, och det är mera än vi andra. Hvilket inte hindrar att du ännu långt ifrån är färdig med din själfuppföstran. Du måste arbeta bort det där öfverskottet, som du talar om! Eller utveckla det till nya tillgångar! I naturen finns det intet öfverskott. Allt är brukbart.

— Ha ha! skrattade von Aller öfverlägset. Och då hör du just af mig, att de andliga impedimenterna, där de finnas, inte kunna uppodlas. Eljest vore det inte impedimenter, som betyder icke odlingsbar mark. Det är dödvikt. Det är någonting utom mig själf, och som dock behärskar mig i en viss grad. Paralysera det kan jag — med bränn-

vin — men inte arbeta bort det; det växer igen, säger jag dig, som Medusahufvudet.

— Det är då en sjuklighet — alkoholbegäret! som du kallar öfverskott?

— Vet hut, tänkte jag säga... Allt annat än det! Jag har i grunden motvilja för alkohol. Den förändrar min andliga kontur. Men just däri ligger det. Förändringen, ser du! Hvarför dricker man väl? Enbart af smak är det inte. Och starka drycker släcker inte törsten. Det är nog det, att ruset har en hemlighetsfull makt att föra oss bort från vårt andra plågsamma jag, som håller oss inom sin trånga synkrets och tvingar oss att se allt genom hans glasögon. Som vår andes fångvaktare går han där vid vår sida, ständigt påminnande oss om de mänskliga tankarnas och känslornas begränsning, om alltings fåfänglighet och hvardagslivets eviga grå. Men när vi tröttnar på hans kretsång, som för oss in i återvändsgränderna på livets tunga stig, då jagar honom bågaren på flykten. Vår längtan att åtminstone för några fattiga ögonblick frigöra oss från hans korta horisont är det, som tar form i ruset. Därför dricker tiggaren och kungen; den olycklige för att slippa tanken på sitt hårda öde och den lycklige för att gifva sin glädje vingar. Ruset befriar dem alla från vårt andra jag, som missunnar oss glädjen och förebrår oss själva sorgen.

— Och så är det alltså denne »andre», invände

Höttner menande, som dricker, medan du sitter där och har motvilja mot alkohol?

— Ja, som du vill. Jag dricker för att slippa honom, när han blir pockande... för att paralysera öfverskottet.

— Således ändå för att bedöfva dig!

— Säg då hellre honom!

— Nåja, det där blir för kompliceradt för oss andra, som inte som du ägna oss för filosofiska spekulationer ins Blaue. Men jag tror då för min del att du bäst kunde bedöfva, paralysera eller helst alldeles afskaffa ditt sterila öfverskott — genom uppfostran... genom viljekraft, som är utgångspunkten för hvarje uppfostran. Blif pedagog som jag! Tag ansvaret för ungdomens ledning, så får du det också för ditt eget vidkommande!

— Pedagog som du! utropade von Aller förbluffad. Du pedagog — pojkpiskare! Du, som spelar som en Gud, du som skall bli... som är konstnär! Hvad är det för vansinne?

— Det är inte något vansinne alls. Jag är inte konstnär. Och det har jag kommit underfund med genom själfuppfostran. En diletantmässig pianoklinkare vill jag inte bli, och jag har inte tillräckligt musikgeni för att på den bogen utbilda mig till hvad jag förstår med konstnär. Konstnär är man för öfrigt född, det kan man inte studera sig till. Jag vet nu hvad jag vill. Och du, Aller, har dig själf ovetande kanske mera än någon annan

lärt mig det... genom din svaghet... ja, förlåt!... genom din svaghet. Jag känner, att jag har entusiasm för andligt lif, för utveckling och framåtskridande. Och jag kan lefva för en idé, oberoende af alla obrukbara öfverskott och andliga impedimenter. Sådana krafter som mina... och som dina... ja, som dina också, har vi bruk för här i landet. Kom ihåg det, Aller! Du har lika liten rätt att kasta bort dig med ofruktbara filosofiska funderingar som jag att förströ publiken med pianoklink. Minns du Tomas Rendalens ord i »Det flager i Byen och på Havnen»? — »Hvad är härligare för ett litet folk än att samla sin största kraft på sina barns undervisning? Lägga ner sina sparpennningar där? Låt sedan de stora folken öda bort sina på arméer!»

Höttner hade rest sig upp i ifvern, medan han talade, och nu slutade han med ett: »skål, filosof! Har du något att invända?»

— Jo, mycket! svarade von Aller stilla från sin stol, där han hade sjunkit än djupare ner i den mjuka sitsen. Jag har först den invändningen, att det inte är jag, som alltid är mig själf, som du sade, utan att det framför allt är du, som är dig själf, så det är en glädje åt det... Roligt var det att höra dig nu igen, som alltid... Men Guds ord var det inte. Åh, hvad entusiasmen är ljuflig för våra hjärtan! Om alla vore som du — inte som jag — hur skulle vi inte då skapa om livvets värden!

Men nu kommer frågan, om du alltid förblir sådan du nu är, eller... tyckes vara — —.

— Är och förblir! insköt Höttner energiskt.

— Well! Antagom det! Men en fluga gör ingen sommar. Du skall blifva pedagog, uppfostrare, och du får många likadana ungdomsfrön att värna om som de, hvilka spirat och utvecklat sig hos mig. Och så får du öfverskotten att tagas med... de sjukliga skotten... om du vill — för att göra ordlekar, ehuru mitt öfverskott inte kan kallas sjukligt, eftersom det är en alltför vanlig företeelse hos släktet *h o m o s a p i e n s*... Hvad skall du göra med dem? Skall du odla de andliga impedimenterna? Och beså dem? Och bringa dem i växt, stark och frodig?

— Ja, det skall jag... eller om så är nödvändigt, skall jag skära ogräset af och kasta det i elden! Alla dessa »öfverskott» är inte annat än dåliga anlag, som fått växa vildt i trädgårdar, där bocken varit trädgårdsmästare. Jag citerar Bjørnson igen, fast jag inte tror på auktoriteter. Jag citerar dem, när de tänka lika som jag. Bjørnson säger att det goda arvet kan bringas att förkväfvat det dåliga. Det gäller bara att aldrig låta tillfället få råda och att först uppfostraren och sedan själfuppfostraren är uppmärksam i tid.

— Hallå! ropade nu plötsligt Sköldborg, får en anspråkslös lekman också komma med ett litet ord i den högvetenskapliga debatten? Jag vill då

bara göra det lilla inpasset, att sjukhistorien visar det dåliga arfvets benägenhet och kraft att förkväfvä det goda.

— Om man inte motar Olle i grind! replikerade Höttner.

Och von Aller återtog stillsamt:

— Höttner vill tro att uppfostran kan försätta berg. Jag tror att uppfostran är ett mycket för stort ord, som inte skulle användas annat än om söndagen. I hvardagligt bruk skulle det ersättas med »dressyr», som har en mindre högfärdig betydelse och kommer sanningen närmare. Dressyr är verkligen allt hvad vi kan komma till i fråga om att rätta på människor — och djur. Mest giltigt, när det gäller människor. Ty alla människor kan dresseras, men djuren endast delvis. På cirkus kan man lära en rashäst, liksom hvilken arbetskamp som helst, till och med ett svin, att sitta, men de vilda hästarna från den amerikanska västerns prärier, de s. k. broncos, gå aldrig under oket, deras natur är oböjlig, de kasta ryttaren i marken och låta inte spänna sig i något rede... Höttner skall nu skära af ogräset, eller rycka upp det med rötterna och kasta det i elden. Men om ogräset är af det slag, som kallas »kvickrot», så kommer han till korta. Det ogräset kan man inte utrota ens med eld.

— Men du vill då inte förneka all betydelse af sedlig uppfostran heller! utropade Höttner med

en förtviflad gest mot taket, af andlig ledning, förbättring, det ondas begränsning... Det är ändå för starkt!

— Ja, hvad är starkt och hvad är svagt? kom det i samma kalla ton från von Aller, filosofen. Du talar om »svaghet». Och du kan ju gärna argumentera med det ordet, liksom med dess motsättning »styrka». Men med all din uppfostran och pedagogik gör du inte svagheten till styrka. Svagheten tar slutligen ut sin rätt, liksom styrkan. Eller har kanske endast styrkan en rätt, som Nietzsche säger? Hvarför det? Människorna är som blommor. I och genom oss spirar fröet till det goda eller till det onda. För växtkraften råar Gud allena! Vi är slagna till riksdalrar eller slantar. Och af en slant kan inte bli en riksdaler. Eller hur?

Filosofen Adrian von Aller reste sig mödosamt ur stolen, medan han höjde glaset och drack ut den sista droppen porter.

— Vi får se! ropade baron Höttner utmanande. Han gick med fasta steg till fönstret och drog upp gardinen.

Solfloden störtade in med ett så våldsamt ljus, att alla ryckte till som vid en elektrisk stöt.

— Blef du rädd? kastade Höttner öfver axeln till von Aller. Ser du, hur jag jagar dina troll på flykten!

— God morgon, tant Agathe-Sophie! sade filo-

sofen, utan att bevärdiga pedagogen med en blick, än mindre med ett svar.

Det blef uppbrott. Tant Agathe-Sophie öppnade dörren, och från den sura förstubron nickade hon och viftade med den vissnade handen till gästerna, som tigande listade sig ut till landsvägen. Hennes örnäsa blef så stor i morgonljuset. Men de svarta ögonen förlorade sin glans, och hon kunde ej höra hvad Sköldborg ropade till henne där borta i bullret på chaussén. Mjölkkärrorna och matfororna skramlade in till Helsingfors från den omgifvande landsorten.

Sköldborg hade ropat: »det är nog så, tant Agathe-Sophie, att det inte är någon annan skillnad på människor, än att en del är hjulbenta och andra kobenta!»

För tant Agathe-Sophie kunde det vara det samma. Hon drog dörren igen efter sig med en smäll.

Lilla Axelina vaknade, där hon låg, och skyndade att lämna sängen, som syntes henne så stor och främmande. Som en mus slank hon in i köket. Där stannade hennes ljusblå ögon på två svartbrända ägg i stekpannan. Hon skakade på sitt skygga fågelhufvud, och så skrapade hon omsorgsfullt pannan ren. Sedan smög hon till sitt sofställe, som ingen kände.

II.

Baron Edvard Höttner bodde i Brunnsparken. Där hade han en präktig ungarlsdubblett med utsikt öfver hafvet och stora träd rundt omkring. Vintertid var det kallt och ödsligt, när snöstormen svepte in från de isbelagda fjärdarna, ruskade i trädens kala grenar och skakade den gamla trävillan, så den knakade i alla fogar. Men vår och sommar, med grönska, fågelsång och solglittrande vattenspeglar, kunde man ej önska sig en angenämare bostad i Helsingfors.

Det var lågt i taket. Olivfärgad mattbeläggning öfver golfven, en stor divan med mjuka kuddar, böcker utmed väggarna — ett bibliotek, som kunde anstå en professor i litteratur — och en flygel i ljus mahogny, ärfd efter tant Lisett, som enligt familjekrönikan hade spelat »som en ängel». Läderbeklädda fåtöljer, bekväma stora korgstolar, preciosa småting och ett gammalt väggur i hvitt med små ljusröda blomdekorationer, det mesta arfve-gods, som följt familjen i många släktled.

Här stängde sig baron Höttner gärna inne med sina studier och sina drömmar. Det hände att han ej rörde sig för att öppna, om han icke visste hvem det var som ringde på, eller — om han visste det. Satt han och spelade, när någon kom, måste han taga emot, ty då visste man ju att han var hemma. Många dagar i streck kunde han eljest hängifva sig åt ensamheten, fast det var så lätt att när som helst finna sympatiskt sällskap. Det hade han, liksom mycket annat, ärft af sin far, som funnit sig bäst allena mellan fyra väggar.

Men när Adrian von Aller slog knytnäfven i dörren och ropade: »Sesam, öppna dig!» blef han alltid insläppt.

Så äfven i dag. Det var med ett uttryck af tillfredsställelse Höttner sprang upp ur divanen vid det kraftiga knytnäfsslaget och den djupa stämman. Han hade just suttit och undrat öfver att von Aller icke på så länge låtit höra af sig. Veckor hade gått sedan vårnattsdiskussionen på »Vildkatten», och Höttner tänkte sig möjligheten att von Aller tagit anstöt af hans lilla moralpredikan. Men det skulle ju inte likna filosofen... Hvilket bekräftades af att han nu stod där i alla fall och ropade: »Sesam öppna dig!»

— Nå, hvar har du hållit hus så länge? hälsade Höttner.

— Jag har varit på friarefärd, kom det nonchalant från filosofen. Han kastade den stora pa-

namahatten på bordet och sjönk ned i en läderfåtölj. Puh, ja, så är den saken klar!

Höttner hade stannat mitt i rummet och såg långt på honom.

— Hvad är det för prat! Du vill väl inte inbilla mig att du är förlofvad heller?... Så vansinnig har du väl inte blifvit i alla fall?

— Förlofvad. Ja, om du vill, så kan det kallas så. Jag ämnar bilda familj... voilà tout! Sätta fötterna under eget bord och sockra på filbunken, som om den och sockret vore min egenhändigt förvärfvade egendom... Jag gifter mig nästa vecka.

— Gifter dig nästa vecka?... Hvad tusan menar du? Och på hvad? om man får tillåta sig en näsvis fråga. Du har väl aldrig snafvat öfver en guldklump heller?

— Ja, med den saken är det nu både si och så. Ser du, jag bevarade dina ord sist på »Vildkatten» i mitt hjärta. Jag tänkte på dem, jag grubblade på dem dag och natt. Och för hvarje gång jag återkom till »Vildkatten» — ty jag har uppvaktat tant Agathe-Sophie sedan dess, må du tro — hörde jag dina stålklingande ord om »andlig ledning»... »det ondas begränsning» och »ansvar» och allt hvad det nu var du yrade om med din... »Aufforderung zum Tanz»... och så... och så, när jag vaknade ur ruset en vacker dag, tyckte jag du haft rätt... Ja, fan ta mig, har han inte rätt! tänkte jag.

Och därför har jag nu beslutat att följa ditt råd och börja odla det där öfverskottet... eller till en början distansera det åtminstone. Men för att vara säker om att lyckas, behöfver jag någon, som tror på mig... någon annan än du... För du tror nog inte riktigt på att det finns något allvar i mig, fast du tar munnen full med pedagogiska recept för kreti och pleti... Ja, fäst dig nu inte vid uttrycken, utan tänk på själfva saken!... Jag måste kunna lita på att någon tror på mig. Och det gör hon... ty hon håller af mig.

— Jag håller också af dig, Aller.

Höttner hade fortfarande blifvit stående. Hans små hafsgroa ögon drogo ihop sig under rynkade bryn, och han sökte von Allers blick. Hans ögon hade stannat i hans, när han sade med allvar i rösten:

— Jag har alltid hållit af dig, du vet det. Men jag gör det kanske mera nu än någonsin förut, efter hvad du sitter här och säger mig. Du vet inte själf hur glad du gör mig... Tänk, att det verkligen är du, gamle skeptiker, som kommer och ger mig vatten på min kvarn. Får jag verkligen tro att mina ord... där på natten, i den där svinstian... Ja, förlåt, men en svinstia är det midt i vårnattspoesin!... Att mina ord kunnat göra ett sådant intryck på dig?

— Ja, gamle moralpredikant, så är det. Och det var sedan också det, att solen kom in med

så mycken härlighet, när du drog upp rullgardinen... Jag är inte sentimental, jag, som du vet... men det var ett ögonblick, som satte märke i mig.... och då höll jag mera af dig, än någonsin förut... Så nu är vi kvitt!

— Tack skall du ha, filosof! utropade Höttner. Du tror då således ändå på en uppfostrans makt... Ja, förstå mig rätt... jag menar inte att jag vill eller kan vara din mentor... själfuppfostrans makt, ville jag säga... och andlig ledning... på något sätt...

— Vete fan hvad jag egentligen tror och inte tror, mumlade von Aller.

Han reste sig till hälften ur stolen och sträckte ut handen efter cigaretterna på bordet. Han fann också tändstickorna, och medan han tände cigaretten, stod han upp i hela sin längd och såg sig liksom villrådig omkring.

— Tycker du inte, sade han öfverraskande, att vi skulle taga oss ett glas på den saken? Viskyn är väl inte slut?

— Viskyn... nå, det finns kanske en droppe kvar sedan du sist var här, svarade Höttner ointresserad.

Han gick ut till skåpet i tamburen och kom igen med flaskan och ett glas. — »Om vattnet är riktigt friskt, vet jag inte.»

» Han hämtade karaffen från sofrummet.

— Och du? hänkastade von Aller, liksom frånvarande. Har du bara ett glas?

— Ah, nej, glas finns det väl nog, men det är ju midt på dagen... Jag kan inte dricka visky, förr än solen gått ned.

— Gentil som alltid! log von Aller och slog i åt sig själf. Nå, det hör ju också till de konventionella lögnerna, att man skulle behöfva sällskap för att taga sig en »pim»!... Jag hade eljest velat skåla med dig just i dag.

Höttner tycktes icke höra.

— Men säg mig, återtog han, du ämnar gifta dig... Men på hvad? Kan du föda hustru och barn?

Adrian von Aller hade åter sjunkit ned i stolen och satt och tummade om glaset på bordet.

— Jo, det skall jag också säga dig, och det är det intressantaste. Här ser du den store läromästarens lydige lärjunge. Jag blir pedagog... Ja, kanske mindre af uppriktig kallelse, än ur den praktiska synpunkten, att man på den banan relativt fort kommer sig till en lön, som kan föda hustru... och barn... När man inte har större pretentioner, än hon och jag.

— Det där menar du inte!

Höttners panna hade åter rynkats, och han stod och fixerade von Aller.

— Blir du pedagog, säger du, för att komma dig till inkomster med detsamma?

— Ja. Det är väl inte något ondt i det! När

jag nu inte kan gifta mig eljest. Och för resten har du ju... som jag sagt... gifvit mig kärlek till idén. Tanken att blifva pojkpiskare, som du, är mig numera fullt sympatisk. Det är ju du, som öppnat mina ögon för nödvändigheten af att också jag gör någon nytta i lifvet. Jag var förut, uppriktigt sagdt, fången i den inte ovanliga fördömen att det där inte kunde vara någon lefnadsuppgift för en adelsman... eller låt oss säga gentleman... en Adrian von Aller i alla fall, hur du vill!

— Ha ha!

Höttner slog till ett hånskratt och svängde rundt på pianostolen. »Skulle det vara en kolf åt mig? Eller går du kanske omkring och inbillar dig på allvar att du är prinsen, en tronarfvinge till den längesen detroniserade aristokratin... detroniserad åtminstone här i landet... den, som, hvar den än funnits eller finnes kvar i världen, parasiterar på privilegier, som endast bör tillkomma den personliga förtjänsten? Jo, jag tackar, jag, pedagogens höga, ideella uppgift skulle inte anstå en adelsman! Kan det väl finnas en noblare uppgift för en gentleman, än att göra nya gentlemän af landets hopp? Nej, min fine bror, med dina vyer vore det bäst, om du sökte dig in till en rysk junkarskola.»

— Nå nå, sakta i backarna, min magnifike idealist!

Filosofen sträckte ut benen och smuttade på viskyglaset, som han alltjämt höll i handen. Så tände han långsamt cigaretten på nytt och plirade öfver till Höttner.

— Jag talade ju för det första om en fördom, som jag lyckligen öfverlevvat — kanske tack vare dig — men som min gamla pappa och min blifvande svärfar håller sig med allt ännu. Och för det andra tänkte jag närmast på en andlig aristokrati, fast jag inte ville komma med det stora ordet. Därför sade jag bara adelsman och rättade det till gentleman. Det kan nu inte hjälpas att pedagogens roll förefallit mig något underordnad, om jag också förstår dess höga betydelse. Kommer du ihåg våra gamla »peruker» med för korta byxor, där bottinstroppen stack fram? De bästa af dem kunde bära den där prägeln af folk, som sett bättre dagar, och de, som varit lurfviga från början, när vi sutto i första klassen, de verkade ingrodda flottfläckar i katedern, när vi kommo till den sista. Därför har jag haft litet svårt att tänka mig dig eller mig själf i den katedern. Men det är inte bara det yttre skalet heller, jag menar. Jag har undrat, när jag hört och sett din entusiasm för det ädla kallet, om man verkligen kan förbli den andliga aristokrat, som du är nu, sedan man tröskat på en lifstid i den där katedern. Och det förefaller mig onekligen något problematiskt att du, Höttner — tillåt mig säga: baron Edvard Hött-

ner — skall lämna detta de tysta tankarnas och de sköna konsternas förnäma hemvist, för att gå ut i världen som en det torftiga vetandets gård-farihandlare, utminuteraren af subjekt och predikat, utroparen af fävet i människoöknen, eller pojkpiskaren rätt och slätt — ty så slutar det! Karakterer skapar du inte, lika litet som du lägger en tum till din egen längd. Människorna äro som blommor... Individualiteten tar ut sin rätt!

— Se så, är vi nu där igen?

Med armbågarna mot flygelns blanka mahognylöck stödde Höttner hufvudet i händerna, vändande ryggen mot rummet. Han suckade och återtog, liksom för sig själf.

— Du förstör alltsamman. Du kom hit som en hugsvälare, lik den första dufvan, som med en olivkvist i näbben återvände till Noaks ark med det jublande budskapet att det ännu fanns fast mark att träda på, jord, där träden kunde slå rötter och grönska, där nya frön kunde spira. Och så visar det sig att du plockat upp din grönskande kvist från de svallande vattnen, nappat den till dig i förbifarten från syndafloden och att du inte själf sett den minsta lilla strandremsa hägra i fjärran... Du tar ingenting på allvar. Du kan inte gå upp i en idé. Du är färdig att låta inviga dig till det heliga kall, som är ungdomens uppfostran, utan att du känner ansvaret... endast för att göra dig en sorglös existens. Ja, så vidt möjligt,

menar jag, ty på den banan skördar man ju hvarken guld eller ära... Men för att låta betala dig, gör du det. Jag kan inte begripa att du är den du är, Aller!

Von Aller hade rest sig ur stolen. Med tummarna i västens armhål gick han upp och ned öfver golfvet. Han tvärstannade, när Höttner slutat.

— Har du nu talat ut för en stund? sade han med energi i rösten. Idealismen kan vara bra, men det kan också bli för mycket af det goda. För att låta betala mig, säger du! Finns det någon, som gör något för intet? Se på läkaren, »mänsklighetens välgörare», som har nattklocka för de rika patienterna och stänger sin dörr för de fattiga! Se på juristen, rättvisans apostel, som gör svart till hvitt för höga honorar! Och se på prästen, Herrans utvalde, som för en drickspenning visar dig bakvägen in till himmeln! Nej, Höttner, om jag hade pengar, hängåfve jag mig åt filosofiska spekulationer vid min viskygrogg och låte vår Herre sköta om resten. Men som jag nu inte har det, så blir jag skollärare för den lilla fattiga lönen. Är det att schackra med heliga ting? Det vill du väl inte påstå? Jag skall låta betala mig för att piska i pojkar att två gånger två gör fyra — ty jag är också matematiker, som du vet. Jag har hvarken tid eller råd att studera till professor... Och det har ju inte du heller... Du blir naturligtvis språklärare och kommer att utminutera parti-

cipier för en ringa penning — det blir hufvudsaken. Ty hvad den höga uppgiften: ungdomens uppfostran beträffar, så sköter nog vår Herre om den saken, utan din inblandning... Ja, du känner ju min mening. Jag är nu en gång sådan jag är... Och så kommer det till, att jag är kär. Hör du det? Kär, förälskad öfver ögon och öron, som det heter... Begriper du nu? Jag måste ha henne hos mig. Och därför söker jag mig en utkomst, så fort det sig göra låter. Den rakaste linjen är den kortaste vägen mellan två punkter!

Höttner hade krupit upp i divanen och satt där med benen under sig, vaggande fram och tillbaka.

— Alltså, yttrade han stilla, pedagogbanan är den kortaste vägen mellan henne och dig. Du väljer den mest uppoffrande lefnadsuppgift af rent egoistiska skäl. Tillåt mig säga dig ännu en gång att jag ogillar dig.

— Du glömmet nu hvad du sade på »Vildkatten», att jag alltid var mig själf och att jag var bra så. Jag protesterade då. Men nu tyckes det ju visa sig att jag är mig själf nog. Eller rättare: jag är henne nog, liksom hon är mig. Jag är kär, säger jag dig, och hon håller af mig sådan jag är. Och hon vill att jag skall bli pedagog... för att... du blir det... för att det är vackert... säger hon. Ja, hon beundrar dig för resten, fast det inte hör hit och kan vara dig likgiltigt...

— Beundrar mig?... För att jag blir... säger du... Hvad menar du? Hvem är hon?... Ja, för tusan, det har du ju inte sagt mig!... Hvem är hon?

Höttners ögon spelade. Han hade rest sig ur divanen.

Von Aller grep viskyflaskan, men ställde den ifrån sig igen.

— Blef du intresserad? skrattade han. Ha ha! Och du är inte egoist, du! Där ser du själf!

— Jag kommer hit och talar om att jag är förlofvad, och vi sitter och språkar en hel timme, utan att du ens frågar med hvem... förrän du får höra att hon hyser — något intresse för dig!...

— Beundran! sade du först, låt det nu bli vid det! Och förlåt mig min distraktion!... Jag är en idiot, jag erkänner det gärna... Se så, ställ inte flaskan ifrån dig, utan slå i du bara! För nu vill jag dricka med dig... Fy tusan, en sådan idiot jag var!

Han skyndade ut till skåpet i tamburen efter ett glas, och för att riktigt eftertryckligt försona sin försyndelse, smusslade han ej, när han slog i åt sig.

— Skål, kära vän! Lycka till riktigt hjärtligt! Och tag inte illa upp! Får jag så veta hvem hon är, den lyckliga... som älskar dig och beundrar mig?... Det måtte i alla fall vara en krona bland kvinnor!

Von Aller satt och myste i sin stol. Känslig som han var för minsta vänlighet, tyckte han att Höttner aldrig stått honom så nära som just nu. Med halft förlägen min sade han:

— Ja, det kan ju för öfrigt vara detsamma, för du känner henne ändå inte... Hon är uppifrån landet...

Han nämnde namnet på en småstad. — »Hon heter Inga Roslin...»

— Inga Roslin, upprepade Höttner och kisade eftertänksamt, det namnet har jag hört.

— Jo, jag tänker det, eftersom du dansade en française med henne på promotionsbalen.

— Nej, gjorde jag det? Ja, du får förlåta, men det var en sådan villervalla på den balen, att jag inte rätt kan minnas alla jag dansade med... Säg mig, hur ser hon ut? Stor eller liten, blond eller mörk?

— Hvarken stor eller liten och hellre mörk än blond. Hon har kastanjebrunt hår och svarta ögon... djupa, mörka, nästan dystra.

— Äktenskapstycke således!

— Kanske det. Vi ha för resten talat om de ögonen en gång. Det var jag som fäste din uppmärksamhet vid henne på balen.

— Ja, för tusan, vänta! Inga Roslin... Men hon är ju vacker! Nu kommer jag ihåg... Graciös och vackra händer. Tänk, att jag alldeles hade glömt henne. Men det var naturligtvis du, som tog

henne ifrån mig den gången... Så små, vackra, fasta händer hon hade! Och dystra ögon... Ja, just dystra var de... Nå, och familj? Borgare?... Bönder?

— Hellre det sista. Eller småborgare... Hennes far är garfvaremästare. Andra gången gift. Och många barn. Garfvaren är inte utan tillgångar. Har visst några små besparingar i strumpan... Men en snålvarg, en riktig gnidare. Och som du känner det gamla ordspråket: »snål spar, och fan tar», så får Inga nog aldrig ett korföre...

— Du är inte blid mot din blifvande svärfar...

— Nej. Han har inte mina sympatier. Om det finns någonting jag hatar här i lifvet, så är det girighet. Inga är honom en snäll och undergifven dotter... Det är hennes natur, taktfull och finkänslig som hon skapats af den gode Guden. Hon brås på sin mor. Men jag har nog kunnat se att hon plågas af sin pappas futtighet. Han talar aldrig om annat än pengar och inkomster och de dyra tiderna. De enklaste, torftigaste gåutsnöjen nekar han sina fullvuxna döttrar. Han har inte råd att roa dem, säger han, deras uppfostran har i det närmaste ruinerat honom. De ha gått genom högre flickskolan på orten. Det är allt! Men de bara tiga och lida. »Bra, bra, lilla pappa», svara de, »vi vilja visst inte att du skall göra några uppoffringar för vår skull, vi tänkte bara, att den lilla soarén i afton, som inte kostar mer än två

mark i entré...» — »Uppoffringar!» hväser gubben, »hvem talar om uppoffringar? Är jag inte färdig att uppoffra på er hvad det skall vara? För hvem stretar och arbetar jag, om det inte är för er? Men jag är väl ingen alkemist, heller! Jag kan inte trolla guld. Och där ingenting finnes att taga, har kejsaren själf förlorat sin rätt. Öfvertag ni kassan och bestrid alla utgifterna och sköt om hushållet och hela ekonomin, så får vi se hur länge det går!»

Och flickorna de bara tiga och skrufva sig på sina stolar och se på hvarann. Men när Inga en gång tog honom på orden och förklarade att om han ville vara af med besväret, skulle hon gärna stå för kassan, fick hon en förebrående blick från sin mamma, som sedan många år sitter slagrörd i soffhörnet, och gubben svärfar försvann i sitt rum och visade sig inte mera den kvällen.

— Det där var ju nästan en hel familjekrönika, sköt Höttner in och nickade skål, smuttande på sitt glas.

— Ja, det är ju rent förbannadt, att jag sitter här och pratar om allt det där för dig. Men, Herre Gud, det gör väl ingenting, så här oss emellan. Jag är så uppfylld af allt mitt, och jag har ju ingen annan än dig att tala med. Jag vill också gärna att du skall förstå och uppskatta mina synpunkter. Jag vill stå på egna fötter. Inga får inte tvina bort i det hemmet. Hennes far är intelli-

gent... Gud bevars, ett geni, för att vara en garfvare! Men han är en underklassare... Inte af vårt folk! Jag vill från början göra mig oberoende af honom.

Kan du för resten tänka dig att jag, Adrian von Aller, inte anses god nog till svärson åt en garfvare?

— Nej, det förefaller mig besynnerligt. Hur då? Berätta!

— Har dåligt rykte, naturligtvis! Har lefvat till... på »Vildkatten»... Du förstår! Och så när gubbstuten hörde att jag skulle bli skollärare, rusade han på sitt lurfviga ufhufvud och hväste: »jo, jag tackar jag, det är en bana för en adelsman! Det måtte allt gå på rullorna för er, då ni söker en dylik nödhamn. Och hvad skall ni föda hustru och barn med? Jag har inte råd att föda er. Jag har nog med min egen familj. Eller tror ni jag kan taga från den ena, för att gifva åt den andra?»

— Det där var ju mycket på en gång, mumlade Höttner, med brinnande blick. Nå, hvad svarade du?

— Jag sade att jag inte hade kommit för att be om hans nådiga tillåtelse att gifva mig med hans dotter, utan blott för att anmäla att hon och jag kommit öfverens om att flytta tillsammans.

— Flytta samman! Sade du det? Ni tänker då inte låta viga er?

— Är du förbannad? Samhället är gjordt af en garfvare, och man bygger inte bo där med garfvarens dotter, om det inte sker enligt de moraliska principerna. Naturligtvis skall vårt heliga förbund välsignas af Herrans tjänare. Och han skall få sin drickspenning för besväret. Hur vill du för resten att en pedagog?...

— En pedagog! Där ser du själf hur galet det är att du gör dig till ungdomens ledare. Det blir bara slentrian och humbug och lögn som förut. Skall man bli uppfostrare, så är det för att reformera hela samhället genom att rucka på de moraliska principerna. Skolan behöfver inte prästen; lika litet som staten behöfver kyrkan. Vi ha nu tillräckligt länge lefvat på kyrkans lögner, som ge sig ut för att vara religionens sanningar. Det kyrkliga äktenskapsformuläret är absurdt. Har du läst George Sand, som var en kvinna med hufvud och hjärta? Att lofva hvarandra evig kärlek och tro är öfvermod, säger hon. Det är att ljuga fräckt, med andra ord. Kärleken är en naturmakt, och institutionerna böra rätta sig efter kärlekens natur, då kärleken ej kan förändra sin natur efter institutionerna. Så menar också själsädlingen Shelley. Man och kvinna, står det i »Queen Mab», böra endast så länge vidblifva att vara förenade, som de älska hvarandra. Hvarje lag, som förpliktar dem till samlif blott ett enda ögonblick, efter det deras ömsesidiga känslor för hvarandra

äro utsläckta, borde anses för ett otålbart och högst ovärdigt tyranni... Schleiermacher är af samma åsikt...

— Nej, nog nu med auktoriteterna!

Höttner såg upp med tindrande ögon.

— Det är inte fråga om auktoriteter, utan endast om sundt förnuft. Jag har tänkt på de där sakerna, som du hör! Jag har tänkt på i hvilken grad man som ungdomens förmyndare, alias pedagog, kan bli tvungen att följa de dogmatiska principerna i samhället. Det gäller bärvidden af individens handlingar. Och där är strängt taget ingen bärvidd alls i individernas olika sätt att arrangera grunderna för samlifvet med en kvinna. I Paris börjar de fritt knutna förbindelserna bli allt mera vanliga. Redan George Sand förutspådde att äktenskapet skall bli afskaffadt, så vida mänskligheten går framåt i rättfärdighet och förnuft. Ett mera mänskligt och därför ej mindre heligt band skall då säkra barnens existens, utan att för alltid fjättra föräldrarnas frihet. Det faller ju inte heller barn af frånskilda föräldrar in att kritisera äktenskapets upplösning. De nöja sig med pappas eller mammas förklaring att det skall så vara. Och om en kvinna, som har ett så kalladt oäkta barn, från början inplanter i detta barn, att allt är bra som det är, att en pappas lagvigda närvaro i familjen inte är nödvändig, tror barnet det och är lika tillfreds med tillvaron som de så kallade äkta bar-

nen. Hvad det kommer an på för ett barn är att inte vara utan både far och mor, ty då göras bittra jämförelser med omgifningen. Ett minderårigt barn kan man bibringa hvilken uppfattning det skall vara. För ett barn är hvad mamma eller pappa säger Guds ord, isynnerhet hvad mamma säger. Och därför tror jag att äktenskapets järnlag inte heller för deras skull är nödvändig.

— Men så länge samhället hånar dina lärdomar, får du underkasta dig alla dessa oförnuftiga och omoraliska formaliteter — för att inte säga lögner. Jag kan ju inte — allra minst som skollärare — arrangera med Inga en scen ur »Sabinskornas bortrövande», och därför ger jag en drickspenning åt prästen som ett offer åt samhället — och garfvaren! Men om din skola hunnit verka till dess, så slipper kanske mina — och dina barn dylika meningslösa offer, som står i strid med vårt samvete.

Von Aller hade plötsligt antagit en halft förlägen uppsyn.

— Jag har en fråga att framföra till dig... från Inga. Jag ville afrunda den litet, men nu för du mig själf rakt inpå den... Vill du bli rektor för lyceet i Ingas stad?

— Men jag förstår inte...

— Ja, se inte så förvånad ut! För nu är det allvar. Inga är en varm anhängare af dina fördomsfria idéer. Jag har talat med henne om dig,

må du tro. Så har hon också hört af andra, att du är så fanatiskt allvarlig.

— Nå, hvad det beträffar...

— Afbryt mig inte! Sedan Inga hört att du skall bli pedagog, drömmer hon om att vi skall göra en skola tillsammans. Den skolan står färdig och väntar på dig... på oss, ville jag säga, ty jag har redan min anställning där gifven från hösten. Det är privatlyceet med statsunderstöd i Ingas stad. Rektorn skall afgå till nästa år. Han är en gammal perukstock — en flottfläck. Hans plats får du. Det säger Inga. Hon styr och ställer i den staden som hon vill. Hennes far sitter i direktionen...

— Men jag förstår inte... Hvarför gör hon inte dig till rektor då?

— För jag inte vill. Det ligger inte för min röst, det vet du ju. Men jag skall vara Johannes och gå förut och bereda din väg och göra dina stigar breda. Blif du ledaren! Låt oss söka upp materialet för din uppfostringslust. Det är barn från enkla ofördärfvade borgarhem. Skapa du deras karaktärer! Du blir skolans rector magnificus, och jag blir på sin höjd klassföreståndare. Du kan gifva mig kärlek till uppgiften för dess egen skull... Jag skall inte skämma ut ditt verk!

Höttner såg med varma ögon på von Aller.

— Du gör mig lyckligare, än du själf anar, sade han stilla. Tror du inte jag själf haft den tanken du nu uttalar. Länge, länge... dag och

natt har jag umgåtts med den. Och därför tar det mig nu med all härlighets makt hvad du säger. Jag har tänkt på dig också, som min medarbetare. Det antydde jag ju sist i min moralpredikan på »Vildkatten», fast du kanske inte förstod det då.

— Jo jo! Det föresväfvade mig efteråt att du hade menat något sådant.

Von Aller slog med en viss högtidlighet i sitt glas. »Det generar dig väl inte, att jag tar några droppar till?» sade han och plirade mot glaset. »Du har en förmåga att försätta en i stämning...»

Höttner sjönk ned på pianostolen, utan att svara.

Eftermiddagssolen sände ett kallt, gult ljus in öfver olivmattan på golfvet. Genom de öfversta fönsterrutorna skymtade sommarhimmelns blå. I den plötsligt inträdda tystnaden hördes bofinkens kvitter i linden utanför.

— Och nu skall jag gå, sade von Aller och reste sig ur stolen. Sköldborg har fått ett lån af dumbens faster, och jag lofvade komma till »Vildkatten».

— Till »Vildkatten»! Går du nu dit, Aller? För att dricka dig full med Sköldborg!

— Gud välsigna, hvad du verkar kvinna ibland, Höttner! Dumben förvaltar sin fasters räntor och har beviljat Sköldborg ett lån mot hederlig skuld-sedel, där jag står i borgen. Skulle vi inte krympa det? En flaska »pusis» blir man väl inte full af!...

Och så vill jag ju också eklatera min förlofning för de andra... Det blir visst en flaska till. Se så, kom med!

— På inga villkor! Nu vill jag vara ensam en stund och tänka på denna dagens evangelium.

— Du menar skolan, ja! Inga skall bli glad.

— Nå nå, jag är ju ännu inte utnämnd!

— Men du blir det, säkert!

Höttner nickade.

— Och sedan skall vi bli ett i lif och lära!

— Hå hå, jag förstår piken! skrattade von Aller. Men pedagog är väl inte detsamma som nykterhetspredikant, heller!

— Inte precis, men nästan. Det måste nog bli slut med Vildkatten!

— Hej på dig, gamle idealist!

Höttner följde sin vän till dörren.

III.

Det räckte icke länge, innan Adrian von Aller kände sig tillhöra Ingas stad.

När hans stora panamahatt först begynte dyka upp i de trånga gatorna, rörde sig gardinerna i fönstren, och obekanta ögonpar följde hans resliga figur, så länge den kunde skönjas. Näsor af olika former och dimensioner trycktes platta mot rutorna, och där innanför i de låga trähusen, hviskade man: »Se, där går Ingas fästman!» Och frågorna haglade: »Hvem är han? Hvad är han?»

Man dryftade hans utseende, diskuterade och kommenterade. »Han ser inte illa ut! Men näsan är för lång! Och så svarta ögon han har! En elegant herre tycks det vara... En riktig hufvudstadssprätt!» — »Ja, för all del, han heter ju »von!» Tänk, så fin vår lilla skola blir... en magister »von!» — »Åh, det är ännu inte allt! Han hämtar med sig hela ridderskapet och adeln från Helsingfors. Vi får en baron till rektor nästa år!»

Och så började tungorna gå om Höttner, fast man ännu icke kände hans namn. — »Det lär vara

en framstående man, det!» — »Nå, så värst framstående är han väl inte, eftersom han söker sig hit till ödemarken...» — »Säg inte det! De där adessnobbarna ha inga fideikommissier längre här i landet. De får nog taga skeden i vackra hand, de också. Vår skola har statsunderstöd. Det är en säker ställning i alla fall. Rektorn kan göra sig en inkomst på fyratusen mark. Pengarna växer inte på träd i våra dagar...» — »Men tänk, att inte Ingas man blef rektor!» — »Tackar för det, när konkurrenten är baron!» — »Åh, det var nog inte det! Man säger att Inga själf inte ville ha honom på föreståndarplatsen...»

Där allt detta hviskas bakom blomkrukorna i fönstret, luta sig nu flera hufvud tillsammans. Och ingen visste hvem som hade sagt det:

— Han skall ju dricka!

Hufvudena ryckas från hvarandra som vid en elektrisk stöt. Men så komma de strax tillsammans igen, bildande ett enda stort spinnrockshufvud: — »Inga har själf sagt det. Stackars flicka! Att hon nu också skulle råka ut för en sådan där!... Hon talar för resten med sådan värme om baronen, som om han låge henne minst lika nära om hjärtat som hennes egen man.» — »Ja, Gud vet hur det riktigt hänger samman! Man må nu säga hvad man vill om flickorna Roslin... deras skönhet och intelligens, kantänka!... Men några dygdemönster är de inte...»

Ännu länge efter det panamahatten hade försvunnit i gatans krök, gingo tungorna bakom blomkrukorna i fönstren.

Men man vande sig snart vid att den hatten skymtade här och där i gatorna, och samtalen om dess bärare dogo bort. Där gardinerna drogos till sida i fönstren, nickade Adrian von Aller till bekanta ansikten.

Bröllopet hade stått hos garfvaremästare Roslin, och hans svärson var en medlem af det lilla samhället, så god som någon annan.

Där tillbragte han nu sommaren i sitt eget hem.

Skolan stod öde och tom. Lärarna kände han ännu ej. De hade alla lämnat staden till sommarferien. Endast den gamle rektorn stannade kvar öfver midsommar, och han hade som en intim umgängesvän till garfvaremästaren Roslin varit inbjuden till bröllopet. Han hade hållit talet till brudparet och druckit brorskål med brudgummen, sin »värderade kollega». Det tyckte garfvaremästaren om. »Ni skall dricka ut! Ni skall dricka ut!» grymtade han och korkade själf upp en ny flaska madeira. Han klappade rektorn på skuldran, och klingande först med honom och sedan med sin svärson, kraxade han hest: »en rektor är alltid en rektor! Magister kan man nog läsa sig till, men rektor blir inte hvem som helst!»

Inga stod där och skrattade. Hon sköt in sin bara, mörkhyade arm under von Allers, jämkade den snedvridna myrtenkransen rätt på hans frackuppslag och drog honom med sig. »Kom lille magister!» hviskade hon, »det är vi som skall börja dansen!»

Adrian von Aller hade gärna inledt ett samtal med rektorn om lyceet och sin egen läraruppgift, men han fick ej mera under aftonen något tillfälle att närma sig honom. Gubben svärfar hade fört rektorn ut i den lilla trädgårdens lusthus. Där sutto de vid likörerna i kretsen af gamla stallbröder, tills bröllopsmorgonen grydde med röd sol öfver flaskor och glas. Högljudda skrofliga röster hördes upp till den öppna verandan, där danströtta par kommo ut för att söka morgonens svalka. På det nedersta trappsteget hade Inga stannat med sin man. Hon tryckte hans arm: »är du nu riktigt lycklig?» — Älskade Inga!»

De ryckte båda till.

Från lusthuset bar garfvarens bas upp öfver trädgården: »skål rektor! Du är en hedersman, säger jag, en hedersman! Pedagogbanan är inte värd två ruttna lingon, och magistrar har vi på hvart finger! Men rektorn, ser du, han är som borgmästaren! Han är hufvudet!... Hörde ni rektorns tal i afton, hva'? Det var tal, det, fast han inte är baron eller heter »von»! Vi får se hvad den där friherrliga efterträdaren duger till!»

En skrattsymfoni i alla tonarter skallade från lusthuset och uppfyllde den lilla trädgården, där solen glödde i de brokiga blomrabatterna.

— Helena! Helena! ropade Inga.

Och hennes yngsta sjuttonåriga syster kom flygande som en sommarsky från bröllopsgästernas ungdomsskara i verandan. Hennes röda hår brann som eld i solljuset. Den höga barmen häfde sig upp och ner i det hvita muslinet, och hennes stora blå ögon blickade spörjande. — »Hvad är det, Inga?»

— Försök att få pappa med dig upp! Det är alltför sent.

Och från lusthuset tågade så Helena triumferande upp med sin far under den ena armen och rektorn under den andra. Gubbarna gingo nog icke riktigt stadigt på sina ben.

Det var en syn, som von Aller kunde se för sig ännu länge efteråt. Han kom då ofrivilligt att tänka på Höttners ord om ett i lif och lära. Den gamle rektorn var utan tvifvel en hedersman... Vi få se hvad den »friherrliga efterträdaren» duger till! Hans höga uppfostringsprinciper bli kanske inte värda två ruttna lingon, när allt kommer omkring!

Där von Aller gick under heta sommandagar i de tomma gatorna eller på sandiga vägar i stadens omgifningar, tänkte han ofta på studentlivet i Helsingfors, på Höttner och de andra kamraterna. Det var nog en riktig kråkvinkel han hade kommit till. Lycklig var han, utsägligt lycklig. Ett eget

hem. Inga, så vacker, så söt och så klok att ställa med allting. Men ändå! Det behöfdes stora uppgifter och strängt arbete för att trifvas här i längden. Hade han nu funnit ett lefnadsmål? Skulle väl det där elementära undervisandet i skolan kunna fylla ut hans lif för all framtid, äfven om han hade sin älskade Inga? Nå ja, det kunde väl bli någon befordran också från kråkvinkeln. Höttner kunde väl i alla fall inte stanna här hela lifvet. Det skulle vara roligt att sitta och prata med honom igen en stund. Han hade nog rätt i att »Vildkatten» var en stia. Fy tusan, ja! Så väl att man är långt från allt det där, med nattvak och kopparslagare och det eviga diskuterandet om kamraternas framtidsmöjligheter och begåfning, om hvem som hade godt hufvud och hvem icke. Så långt borta det nu var alltsamman! Om man bara kunde glömma det alldeles! Det var ju egentligen blott obehagliga minnen man hade af den så poetiskt prisade studenttiden. Alltid dåligt samvete! Öfver försummade plikter! Öfver sårande ord, som man utan anledning fällt till människor, hvilkas privata förhållanden man intet haft att skaffa med! Öfver ett nålstyng till en god kamrat, blott för tillfredsställelsen att vara munvig och säga en kvickhet, som följande dag, i klart solsken, visade sig vara en dumhet! Hur smärtsam framstod inte rusets idiotism, då Höttner släppte in solen på »Vildkatten»!... Och likväl gick jag dit sedan flera

gångar... Och drack mig full där med Sköldborg, som Höttner spådde, den afton vi hade kommit öfverens om skolan! Fy fan, ja, jag blef paradlik den gången igen! Om Höttner hade sett det! Förbannade öfverskott!... Öfverskott! Men det är ju ett lik, det också! Ett sådant där kadaver, som flyter i floden af obehagliga minnen. I mitt hem, mitt eget hem, har jag intet »öfverskott»... Där Inga kommer emot mig med kyska ögon och slår sina mörkhyade armar om min hals. I ordnade förhållanden har man väl inte något öfverskott — annat än på banken! Vildkattens öfverskott flyr för dagsljuset. Tant Agathe-Sophie verkar nunna på förmiddagen.

Bröllopsmormaren tänkte von Aller ofta sådana tankar. Och de följde honom sedan som skuggor och dagar hela lifvet igenom. Man skall kanske ha fula minnen, sade han till sig själf, för att kunna anställa jämförelser och riktigt njuta af de vackra. Höttner har ju också fula minnen. Han har sett allt det där och varit med om det. Gud vet för resten, om han njuter så mycket af sina vackra minnen! Det är som bröd för bagarbarn. Han har aldrig kunnat berusa sig. Han har aldrig haft dåligt samvete. Det är ju som att sitta på ett ljusrödt moln och blåsa trumpet. Kan han väl någonsin bli så himmelskt lycklig som jag är nu, när mitt dåliga samvete blifvit godt? Ja, för resten, jag gratulerar honom, om han kan det... Men då

har han varit född berusad och nyktrar aldrig till af solljuset. Han dricker nektar ur solen. Många äro kallade, men få äro utvalda. Man gör hvad man kan... Människorna äro som blommor... Ros eller tistel, båda sticka... de dåliga egenskaperna ha de gemensamt... på ett eller annat sätt. Låt se hur Höttner får det goda arvet att förkväfvade det dåliga!... Vi skola alltså nu alla upp med honom på den skära skyn att stöta i basunen!

Om allt det där sade Adrian von Aller aldrig ett ord till Inga. Han ville icke erkänna för sig själf en gång, att han ännu kunde gå där och tvifla på den stora lefnadsuppgift de hade samlat sig om, Höttner, Inga och han. »Lycklig är jag i alla fall här i kråkvinkeln», mumlade han för sig själf, »lycklig, lycklig! Hvilket harmoniskt arbetslif skall det inte bli, när Höttner kommer!»

Och när han återvände hem från sina ensliga promenader, sprang Inga emot honom ut i trappuppgången och skrattade och kysste honom: »hvar har du varit så länge, gamle filosof? Fy, att du lämnar mig ensam!»

Och han slingrade sina långa armar kring hennes midja och bar henne uppför trapporna, ett slag genom rummen, och lade henne öfver matsalsbordet, så lång hon var. Hon bara skrattade: »du ämnar väl inte äta upp mig heller!»

Han tog hennes lilla underläpp som ett rödt bär mellan tummen och pekfingret och kysste den.

IV.

Snabbt gingo sommardagarna, också här i den lilla tysta staden.

En morgon, då de ännu lågo i sina sängar, hade Inga frågat sin man, om han inte ändå längtade till landet. Han hade ju varit van att sommartid lefva ute i skärgården med sina kamrater, att segla och fiska, eller ströfva omkring i skogarna...

— Nej, svarade han, jag har det ju godt här. Om du bara är nöjd, så är allting bra.

— Det känns så underligt i mitt hjärta, när du säger så.

De lågo där och byggde luftslott tillsamman, den gången och många gånger. De skulle spara in af hans lön. Inga skulle också finna på något inbringande arbete. Och så kunde de nog hyra en liten fiskarstuga i hafsbandet. Där skulle de lefva af fisken, som de själfva fångade. Och af filbunke och smultron. Och sjöfågelstiden skulle han skjuta änder. Dem skulle Inga lära sig tillreda. Det var inte så lätt som hon kanske tänkte

sig. Änderna måste som plockade ligga någon dag i svagdricka, som drar ut tranet. När de på det sättet blifvit väl förvällda, steker man dem i smör, och det får då inte sparas på smöret. Någon större delikatess hade han aldrig smakat, än en sådan andstek med färsk potatis till... och grön-sallad. Kunde hon blanda till en sallad med olja och ättika? Nej, i hennes hem brukade man göra en gräddsås. Nå, det kände han till. Men det var bättre med olja. Om man bara kunde få god olja. Det blef nog inte så dyrt att beställa några flaskor från Helsingfors. Han kunde för resten genast skrifva därom till Höttner...

— Å, nej, bry dig inte om det nu! Det skulle ju vara på landet.. när vi får den där lilla fiskarstugan... Höttner! Hvad skulle han bry sig om sådant!

— Han! Han äter nog gärna godt, som alla intelligenta människor!

— Är han också en sådan där köksmästare som du?

— Köksmästare! Du är en häxmästare!

Han tog henne i sina armar och gömde hennes hufvud vid sitt bröst, tills hon gjorde sig lös: »upp med dig, latmask!»

— Ja, ja, jag njuter nu af friheten i mitt eget hem, sade han då.

— Af att lefva i ordnade förhållanden! brukar

du säga. Kallar du det ordnade förhållanden, att ligga i sängen till middagstid? Fy, skäms!

Hon gick omkring i linntyget och pratade. Hon tittade ut i solspringan genom den nedfällda gardinen. Så satte hon sig på sängkanten och började långsamt draga de långa strumporna på.

Ingen störde dem. Det fanns knappast mera någon bekant i staden. Intet buller i gatan utanför. Endast tornurets slag från rådhuset afbröt stillheten. Syster Helena kom ibland på besök. Det hände att hon ringde på när de ännu ej gått upp ur sängen. Då sprang Inga ut i linntyget och gläntade på dörren och stod där och pratade med Helena, så länge, att Adrian under tiden kommit i kläderna. Han och Helena sutto sedan vid kaffebordet, tills Inga omsider uppenbarade sig, skrattande med sina vackra, mörka ögon, iförd en luftig, ljus morgonrock med vida ärmar. »Som du vet, Lena, är det inte vår vana att ligga så länge på morgnarna», sade hon, urskuldande.

Och det var det icke heller. Det inträffade att Inga promenerade med sin man under armen genom de döda gatorna, medan hela staden ännu låg i sömnens dvala. De lyssnade till sina klapprande steg mot stenväggen och samtalade med sänkta röster. Klockan där uppe i rådhusets torn slog nästan skrämmande hårdt, med en efterklang, som vibrerade i stillheten. I de låga trähusens fönster framträdde rullgardinernas mönster trans-

parenta under morgonsolens skarpa ljus. »Tänk, hvad det är dumt ändå, att man inte börjar sin dag med solen!» kunde Adrian von Aller då säga. Och Inga höll med... Hela lifvet föreföll att vara så rentvättadt i soluppgången.

De skyndade till den lilla löfdungen, där staden tog slut. Där växte högt gräs mellan björkar, rönnar och hassel. Bofinkar och löfsångare höllo morgonkonsert i den täta grönskan, sädesärlorna vippade på de höga stenarna, och törnskatorna flaxade i buskarna. Och öfver ängarna vidt omkring genljöd luften af de osynliga lärkornas lefnadsglädje. Det var ett titi tirlitirliti och ett tirlitititi, som aldrig upphörde, så länge himmeln var blå och solen brände.

Den lilla löfdungen kallades »holmen». När dimmorna mot sensommaren stego öfver ängarna, höjde sig björkarnas kronor liksom ur hafvet.

Inga plockade blommor i det höga gräset på »holmen». Hennes man gick och njöt af sommarlyckan vid hennes sida.

När de från sådana tidiga morgonpromenader återvände till staden, skildes de vanligen åt vid postkontoret, som låg i vägen. Nickande till mötande och bekanta i fönstren, skyndade Inga förut med sin blomsterrikdom i famnen. Von Aller gick in på postkontoret. Brefven voro kanske redan sorterade. Tidningarna från Helsingfors kunde han åtminstone få med detsamma.

Af fröken på postkontoret fick man också, utan att fråga, besked om bekanta och obekanta, om hvilka som rest till skogarna, insjöarna eller hafvet och om hvilka, som anländt till staden... om de tagit in på hotellet eller hyrt privatbostad.

En morgon i augusti talade hon om att provinsialläkaren nu tagit tjänstledighet för att tillbringa några veckor på sin sommarvilla. Hans ställföreträdare hade redan kommit till orten. Det var en ung medicinekandidat, som hette Sköldborg.

När von Aller hörde namnet, klarnade han upp och sporde undrande: »Är det möjligt? Är fröken säker på att han heter Sköldborg?» Hon visade honom då ett bref, »Herr doktor Axel Sköldborg». Det var adresseradt Poste restante.

Således intet tvifvel längre. Sköldborg var i staden. Märkvärdigt att han ej hade underrättat... Von Aller skyndade hem för att meddela Inga den glada öfverraskningen.

Men Inga tycktes icke alls blifva glad.

— Seså, ska' vi nu få honom hit också! sade hon, och hennes ögon antogo det dystra uttryck de kunde få, då hon var missnöjd eller föll i tankar.

— Också? Hvad menar du med det? Har vi haft så många vänner och bekanta här kanske? Jag tycker vi lefvat så ensamt som på en förvisningsort.

— Finner du det så ensamt?... Här, i vårt hem?

— Nå, det var nu inte det jag ville säga. Du skall inte genast misstyda. Jag förstår bara inte hvad du har emot Sköldborg... Han är en af mina bästa vänner.

— Jaså! När har han nu plötsligt blifvit det? Jag tycker du tvärtom sagt, att han var falsk och talade illa om folk bakom ryggen... Också om sina kamrater... om dig! Var det inte han, som hade sagt på det där fina stället, »Vildkatten», att du gifte dig med mig för att du trodde att jag hade pengar... eller skulle få...? Och så dricker han ju så mycket...

— Hur vet du det? Jag har åtminstone inte sagt det.

— Det säger alla.

— Han dricker inte mer än jag!

— Än du drack, menar du! Nu gör du det ju inte mera. Det har du lofvat!

— Ja, ja, ja! Låt det nu vara slut med det här! Du kan väl inte begära att jag skall visa en af mina kamrater på dörren heller... för att han inte har lyckan att falla dig i smaken...

— Visa på dörren? Det har väl ingen sagt. Han har ju ännu inte visat sig. Han tycks inte vara så angelägen om att söka upp dig.

— Seså, Inga, var nu inte orättvis! Han har ju knappast kommit till staden. Du ville väl inte att han skulle skicka sin kappsäck hit heller? Han

kommer nog till oss, så snart han kan, skall du se!
— Var nu snäll, Inga!

Han gjorde en rörelse, liksom ville han närma sig henne. Men det dystra draget öfver hennes ögon hade blifvit så skarpt. Om han skulle taga henne om hufvudet och se in i de där ögonen så länge, att de blefve varma igen och kärleksfulla... bedjande, undergifna, förlåtande i sin fuktiga glans? Om han skulle stryka henne öfver håret med sin stora hand?... Eller taga hennes lilla röda underläpp mellan tummen och pekfinger?...

Nej. Det gick inte. Hon var redan borta. Han hörde att hon kastade sig på sängen där inne. Då kom det dystra draget öfver hans egna ögon. Den mörka skugga, som alltid låg liksom på lur också i dem. Han ryckte till sig den stora panamahatten och tog i dörrvredet.

Då stod hon plötsligt där igen på tröskeln, som hade hon skjutit upp genom golfvet. Hennes blick var fuktig... undergifven, bedjande, förlåtande...

— Går du nu? sade hon stilla.

Det kämpade, det sjöd och brände inom honom. Han släppte dörrrens handtag. De långa armarna föllo slappt ned. Gå... ja? Han önskade att han redan vore långt borta. Men icke innan han slingrat sina armar om henne och känt hennes läppar mot sin mun... mot sin panna, mot sina ögon... Och där hängde de långa armarna nu,

tunga och slappa... Ville hon ha försoning?... En scen! Försoning för hvad? Det fanns ju ingen anledning! Bara för att Sköldborg hade kommit till staden?... Naturligtvis skulle han träffa Sköldborg! Hvarför uppehöll hon honom? Skulle han tiggja henne om lof att få hälsa på en gammal kamrat? Sådana galenskaper!... Han skulle gärna stryka henne med handen öfver håret och kyssa henne, om det var det hon ville... Men det var nog inte det. Hon ville hålla honom kvar.

Det ryckte nervöst i hans mungipor och de stora, mörka ögonen vidgade sig. Han förde den tunga handen öfver pannan och lät den glida öfver den rödlätta, tjocka fällen på sitt eget hufvud. Så tog han på nytt ett kraftigt tag i dörrvredet.

— Ja, naturligtvis går jag! slängde han till henne med ansträngd röst.

I nästa ögonblick hörde hon ytterdörren slå igen där nere vid gatan.

Inga väntade en hel timme med frukosten. Men han kom icke. Hon ville sätta sig ensam till bords. Men hon kunde ej besluta sig. Hon lyssnade till steg på gatan. Hon gick från fönster till fönster och tittade ut. Ämnade han då verkligen inte komma? Det var ju omöjligt... nästan omöjligt! Men hvarför inte, för resten! Han hade ju träffat en af sina gamla vänner. Det var ju i grunden ganska naturligt, att han stannade och

åt frukost med honom. Sköldborg hade kanske bjudit, bedt... och öfvertalat!...

Nej, nu blef det verkligen för sent. Hon kunde ju inte låta köksan vänta med frukosten till middag heller. Men det var så svårt att öppna dörren till köket och säga... Hvad skulle hon säga?... Jo: »herrn har nog blifvit upptagen ute i dag, Mina! Hämta nu bara in maten, jag är hungrig, jag! Det riktigt skriker i magen!»

Nu skulle det göras. Hon stötte upp köksdörren så häftigt, att Mina ryckte till, där hon stod vid hällen och rörde i stekpannan.

— Nu får Mina servera!

Inga kände hur hon rodnade. Hon glömde säga att hon var förfärligt hungrig och att det skrek i magen.

— Kommer inte magistern då?

— Jo... nej, han kommer visst senare. Men Mina behöfver inte hålla mat!

Där satt Inga nu och vände kotletten i stelnad flottyr. Hon skar en bit, och en till, och en till. Så kunde hon ej mera. »Äter jag inte upp den, så blir det ju nästan skandal», tänkte hon. »Hvad skall Mina tänka?»

Men så fattade hon ett raskt beslut. Ljudlöst lade hon gaffeln ifrån sig och smög ut i tamburen. »Mina må tänka hvad hon vill!» hviskade hon mot spegeln, när hon stack den långa nålen genom hatten.

Inga gick ut till »holmen». Där satte hon sig på en sten och band en bukett af vilda blommor. Hon tog tid på sig. Långsamt, liksom med djup eftertanke, lade hon blomma till blomma. När en stjälk blef för lång, bet hon af den. På en annan sten i hennes närhet vippade en sädesärla. Genom en öppning mellan björkarna såg hon de gula rågskylarna. Lärkorna sjöngo icke mera. Långt borta på landsvägen skramlade en kärra.

Inga hade icke ro att stanna länge där borta. Hon såg alltjämt på sitt ur. När hon tillbragt en timme på »holmen», tyckte hon att hon varit där en dag. Men hon tvang sig att dröja. »Han kan gärna sakna mig!» tänkte hon.

När hon om ett par timmar återvände, smög hon tyst i trappan: »Nu är han där! Hvad tänker han väl att jag tagit mig till? Jag skall falla honom om halsen och kyssa honom och visa honom hur söt jag är... Lilla magister, skall jag säga, fy, att du lämnar mig ensam!»

Med bultande hjärta letade hon fram nyckeln ur kjolfickan och öppnade sakta dörren. Hon lyssnade. Intet ljud. Hon smög på tå och tittade in i hans arbetsrum. Ingen! Missräkningen var så stor, att hon ej längre dämpade sina steg. Var han trött? Hade han lagt sig på sängen?

Nej, där var han inte, i sofrummet. Hon gick ut i köket. Det var tomt. På hällen stod en

kastrull och puttrade, och i fönstersmygen brummade en stor fluga. Hvar kunde Mina vara?

Inga stod där villrådig och lyssnade till sin egen andhämtning.

Plötsligt grep hon med utsträckta händer öfver köksbordet. Där låg en breflapp vid de odiskade tallrikarna. Mina hade lagt den där: »Fru Inga von Aller».

Hon ref upp brefvet och läste:

Inga lill'!

Har inspekterat staden med Sköldborg. Han vill absolut bjuda mig på middag. Kommer hem i god tid. Var inte ledsen!

Din man.

Inga stod och stirrade. Kramade papperet i sin hand. Hon hörde Minas tunga steg i trappan och skyndade in. Ett ögonblick stod hon i sin mans arbetsrum och såg sig villrådig omkring. »Helena!» hviskade hon.

Så gick hon ut. Hon hörde dörren smälla och kände sig olycklig. I det gamla hemmets trädgård fann hon Helena.

De gingo en lång tur utåt ängarna och fälten. De återvände först till middagstid. Helena gick med hem till Inga. De språkade med Mina i köket och åto hvad de fingo. Mina hade icke gjort någon soppa. Hon kände i luften att magistern icke

skulle komma hem i dag. Inga var tacksam att Mina inte frågade, inte sade ett ord, bara serverade någonting att äta.

Sedan blef det svårt, när Helena måste gå och nickade betydelsefullt i dörren.

Inga kröp ihop som ett litet bylte i sin säng.

V.

Den sommarnatten blef lång för Inga, där hon låg med öppna ögon. Hon kunde icke sofva. Knappast hade hon slumrat in, så slog hon plötsligt upp ögonen och var klarvaken. Hon tyckte sig höra röster långt borta i gatan. Hon satte sig upp i sängen och lyssnade. — Nej, det var nog inte de ännu! Åh, Sköldborg, det odjuret! Han gaf sig inte i brådkastet! Hon hade nog hört talas om hans evinnerliga nattsöl i Helsingfors. Och Adrian!... Men det var ju inte möjligt! Han hade ju lofvat!... Hvar kunde de hålla hus så länge? Klubben måste ju längesen vara stängd... Jo, jo, hon visste nog hur det brukade gå till. När krogarna stängdes, gick man hem till någon af kamraterna och fortsatte pokulerandet till ljusan dag! Sutto de nu där kring flaskorna i Sköldborgs hotellrum?... Men det skulle ju bli skandal! I morgon skulle hela staden tala om det!... Och det var hennes man... den nye läraren vid skolan!... Nå, hvad det där beträffade, så voro ju de andra lärarna inte bättre... De hade gjort sig kända här i staden, de! Rektorn i spetsen! Han kunde

ju komma till skolan direkt från en vift och nattstånden och mer eller mindre mosig klifva upp i katedern och läsa sin morgonbön... Hur var den nu igen?... Nej, Inga ville icke minnas den! Hon gömde ansiktet i dynan och skälfde... Hon stack ofrivilligt fingrarna i öronen: nej, nej, hon ville inte höra den!

Men hon hörde den ändå. Hur ofta hade hon ej hört den reciteras af sina bröder, som härmade den gamle rektorn och bräkte som han, sluddrande på målföret!... Fy, så otäckt! Om hon bara kunde slippa höra!... Det var en psalm af Runeberg. I rektorns mun blef den ett salvelsefullt svammel. Om hon bara kunde slippa...

Men hon kunde icke. Där var den sakta darande gammalmansrösten igen. Den kom liksom där utifrån gatan, genom de slutna fönstren och de nedfällda gardenerna. Den trängde sig in hit... i hennes eget lilla nya, lyckliga hem... Och den växte och steg genom sommarnattens stillhet, skorrade i de små öde gatorna, pinade sig in genom de låga trähusens väggar och bräkte, ohygglig och klagande, öfver Ingas ensliga bädd:

»Kväll eller morgon, hvarje stund
Har jag min ro i Guds förbund,
Med honom börjar jag min dag,
Min natt med honom möter jag.
I honom nöjd,
Till honom böjd,
Har jag min rätta lust och fröjd.»

Inga kastade af sig täcket och sprang upp ur sängen. Hennes hufvud brände, och hon kände sig het och fuktig öfver hela kroppen. Hon lät linntyget falla. Så grep hon den tunga vattenkannen med båda händer och fyllde tvättfatet till bräddarna. Hon lutade sin barm där öfver och lät vattnet kyla sina bröst, medan hon höll den våta, svala svampen mot sin nacke.

Och åter låg hon i sin bädd. Med klarvakna, tindrande ögon blickande mot taket. Nu kunde det vara detsamma, om han ville komma eller ej. Han kunde gärna stanna borta, om han hade det bättre, där han var, än här hos henne! Männen äro ändå ett underligt folk, tänkte hon, ett riktigt skräpsällskap för resten! Hvad kunde de där båda nu finna för storartadt i att sitta i det unkna hotellrummets fräna schaggsoffa och prata i munnen på hvarandra öfver sina giftbägare? Ja, just giftbägare!... Hon kunde nog förstå charmen i en liten stimulans... En flaska champanj, om det så skulle vara på sängkanten! Ett glas visky, som liksom sjunger i nerverna! Men min Gud, detta idiotiska supande, som förvandlar lifvets sprödaste rosenskimmer i ett snaskigt, flottigt grådask! Finns det väl någonting mera motbjudande i universum än en älskare, som sludrar på målet och spottar fett?... Usch då! Hennes nakna axlar skakades af en lätt rysning... Sådan är inte Adrian i alla fall! Det skulle hon inte öfverlefva!

Inga sträckte upp sina hvita armar, först den ena och så den andra, och lät dem lysa hvita i sommarnattens spröda ljus. Hon krökte dem långsamt, och när hon betraktat dem en stund, lät hon slutligen sina händer mötas under hufvudkudden... Nu kunde han för resten gärna komma, den nattfågeln! Det skall bli roligt att se hans min! Han har nog längtat hem redan länge, när allt kommer omkring...

— Men hvad nu då?

Inga hade frågat högt, med sin egen röst, hvars främmande klang i natten ökade hennes skrämnel.

Det tisslade och tasslade där utanför på gatan. Ett hviskande samtal. Trappan knakade under tunga, oregelbundna steg. Jo, det var fyrdubbla steg! Hvad i Guds namn tänker han på? Hämtar han folk hit hem till oss midt om natten?... Nej... jo! Det är två. De hviska. Nyckeln skramlar i dörren.

Inga har blifvit rak och stel under täcket som en orm, kastad på snödrifvan. Hennes hjärtklappning tyckes vilja öfverrösta hviskningarna i tamburen, i hennes mans arbetsrum, i matsalen. Nu urskiljer hon några ord: »jag har inte annat, än en skvätt scherry.» Så aflägsna sig tassande steg och dö bort i Adrians rum, medan andra förnimmas i salongen och vippa öfver tröskeln till sofrummet.

Inga simulerar oskuldssömnens jämna, tunga

andhämtning, medan hennes ena tindrande öga finner ett titthål.

Adrian von Aller står på mattan i ljusspringan, där morgonsolen listar sig in mellan gardinerna. Han stirrar på Ingas bädd. Täcket, som hon dragit upp öfver hufvudet, bildar en underlig silhuett i halfdagern här inne. Det liknar ryggen af en kamel, som lagt sig till hvila. »I öknen, ja», nickar han: »en kamel, som lagt sig till ro i öknen, hvilande från sin tunga börda»...

Han sätter sig varsamt ned på kanten af sin egen säng och börjar kläda af sig. Den ena bottinen faller bullrande till golvet. Han spritter upp och vänder ögonen mot kamelryggen. Den har icke förändrat form. En suck af lättnad tränger ur djupet af hans bröst, en utandning, som när själen lämnar den döende. I nästa ögonblick sofver han redan tungt: hvisslande ljud genom näsan.

Inga ligger och lyssnar till hans mödosamma andhämtning. När hon legat så, orörlig, länge, länge, som hon tycker, reser hon försiktigt hufvudet öfver täcket. Men hon dyker blixtnabbt under igen. Bortom salongen, från Adrians rum, råma den främmande mannens snarkningar.

Inga kan icke få en blund. Hon besluter sig omsider för att lämna sängen och smyger in i matsalen. Där glimma fönsterrutorna röda af den stigande morgonsolen. I en vas på den öppna byffen trängas ängsblommorna, som hon i går ploc-

kat på »holmen». Hon öppnar sakta fönstret. Blommorna i vasen röra sig för luftdraget. »God morgon, lilla Inga!» nicka de. Hon stöder den nakna armen mot fönsterposten och stirrar med torra, trötta ögon ut öfver de små döda trähusen. Hvad hon tänker, blir till en längtans suck ut i den svala morgonluften:

»Om Höttner bara ville komma snart!»

VI.

Inga hade hastigt kommit i kläderna och gått ut, långt innan hennes man och hans ovälkomna nattgäst öppnat ögonen. Hon irrade omkring på de sandiga vägarna i stadens omgifningar. Nu var det hennes tur att icke komma hem till frukost. Adrian kunde arrangera sig hur han ville! Det skulle bara fattas, att hon hade några värddinneplikter i ett hus, där hon behandlades som en möbel! Hon ville inte återse det odjuret Sköldborg! En sådan oförsynt inkräktare! Det var ju våldgästning! De hade velat ha skandal. Så skulle de få den! Hvad tänkte väl Mina? Nu fick Adrian själf gå ut i köket och afhandla om frukosten med henne... Skulle han väl göra det?

Inga stannade tvärt och liksom lyssnade till sina bittra tankar: »nej, det gör han inte!» dök det upp i hennes hufvud: »Han gör det inte! Kommer jag inte hem till frukost, så går han med Sköldborg på klubben igen. Han trotsar. Af honom kan man ju vänta sig hvad som helst... Men han kan också vara snäll! Usch, hvarför är han så underlig?»

Inga stod ett ögonblick stilla och såg ut öfver ängarna och fälten. På en rågs kyl satt en ung kråka och vippade som sjösjuk fram och tillbaka. Den tycktes vilja flyga, men visste icke hvart och kunde icke fatta sitt beslut. Det var så tyst här ute och så ensamt. Solen hade gått i moln. Hela naturen var visst på dåligt humör.

Inga började plötsligt springa mot staden. »Det får inte ske! Det får inte ske!» dunkade hjärnan. »Om det sker, så är det min skuld!» klappade hjärtat.

Innan hon ännu hade nått de stenlagda gatorna, var hon upphettad och andfådd, så hon ej längre orkade springa. Hon tog hatten af sig och gick och svängde den i ena handen, under det hon med den andra klämde om hårknuten, som höll på att lösas. Hon flåsade tungt, och hennes kinder brände. Nu skulle hon snart vara framme. Där skymtade redan postkontorets ljusgrå vägg.

När hon stod vid hemmets dörr, drog hon djupt efter andan, ordnade frisyren vid tinningarna och gick så med raska steg trappan upp. Hon öppnade icke själf dörren, som hon eljest brukade göra, utan ringde på. Var Adrian där, kom han väl och låste upp. Hon ville möta hans blick, ju förr desto bättre.

Nu hörde hon hans långa steg. Han sköt upp dörren på vid gafvel.

— Nej, hvad du är varm, Inga! Hvar i all världen har du varit?

Deras ögon möttes. I hvarderas skymtade det dystra draget. Men det försvann i detsamma, som skuggan från lampkupan, när vecken tänder.

De logo vänligt mot hvarandra.

Inga var redan inne. I tamburspegeln såg hon Sköldborgs profil, lutad öfver skrifbordet. En solstrimma lyste upp hans blå skäggbotten.

— Ja, förlåt, om ni fått vänta på mig, skrattade hon, men jag har sprungit staden rundt för att få tag i en pressgurka... Och så fick jag ändå ingen. Vi har lammkottletter till frukosten, och då skulle det ju vara gurka...

Mina hade i detsamma kommit in i matsalen och ropade därifrån: »nej, frun, det blir inte lammkottletter! Dem har jag sparat till middagen —. Jag fick färsk fisk!»

Inga kände sina röda kinder lysa upp, som när man blåser i glöden. Adrian märkte det, och innan hon funnit svaret, ropade han gladt: »det var bra, Mina, så får vi nog pressgurkan också i sinom tid, om jag känner Mina rätt!... Kom nu, Inga! Här sitter en man, som brinner af otålighet att få göra din bekantskap.»

Sköldborg hade hastigt rest sig från sin plats och gick emot dem. Han sköt upp den högra skuldran, lade hufvudet på sned och log förläget

och förbindligt. Eldröda strimmor korsade hans blå skäggbotten.

— God dag, god dag, fru Aller! stötte han fram. Det är sant, som Adrian säger, att jag varit mycket nyfiken... mycket angelägen om att få göra er bekantskap... Men jag är ytterst generad öfver att jag är här nu... ja, förstå mig, att jag kommit så! Men det må Adrian svara för... Jag kunde inte mera komma in på hotellet... Det blef ju oförsvarligt sent... Men när man inte sett hvarann på så länge, inte sannt? Ja, jag är mycket skamsen... Nu må han där framföra mina ursäkter... Det är ju våldgästning!

— Våldgästning! skrattade Inga. Nå, så farligt är det väl inte. Min mans vänner äro alltid hjärtligt välkomna.

Adrian strök tändsticka efter tändsticka och sög på en cigarrett, som ej ville brinna. Sköldborg höll Ingas hand.

— Ja, Adrian sade mig nog det, att fru von Aller var gästfri och... fördomsfri, men detta är alltför stor vänlighet, det må jag säga! Tack för det! Tusen tack!

Inga kände det som en lättnad, när han släppte hennes hand. »Ja, nu må vi se till att vi får frukost», sade hon käckt och kastade med hufvudet, »herrarna är väl förskräckligt hungriga.» Hon skyndade in i matsalen.

— Glöm inte brännvinet! ropade Adrian efter henne. Du har väl en liten sup?

— Naturligtvis! klingade Ingas röst från köksdörren.

Sköldborg slog von Aller på axeln.

— Det var en förtjusande fru! Det må jag säga!

Von Aller tänkte: »hon är verkligen storartad. Så god min hon håller! Men hvad säger hon väl, när vi bli för oss själva?»

Och den tanken kom alltjämt tillbaka under frukosten, hvilka ansträngningar han än gjorde att genom ifrig konversation hålla den ifrån sig.

Inga kastade då och då en blick på honom under lugg, medan han talade. Det gömde sig be-
dröfvelse i de blickarna. Och det smärtade och irriterade honom på samma gång. Kunde hon nu inte låta udda vara jämnt? Det var ju inte någonting så fasligt illa, det, som hade händt. »Men du hade lofvat!» kommer hon att säga.

Von Aller tystnade och var ett ögonblick liksom långt borta i sina tankar. Och genast smög för-
stämningen som en osynlig ande genom rummet. De kände alla att den legat på lur och nu var öfver dem.

Inga gjorde nya försök att jaga den på flykten.

— Hvad funderar du på? sade hon. Du äter ju ingenting. Är du inte hungrig?

— Å, nej, inte värst. Jag är trött.

— Ja, det är ju inte att undra på, kom det från Inga.

— Säger ni det? sköt Sköldborg in, jag känner mig rätt kry, tack vare Adrians bekväma divan.

— Min man tål inte vid nattvak. Han är alltid dålig efter sådana där långa »sitser». Han är inte så stark som ni.

— Tror ni jag är så stark?

— Ja, ni håller visst ut så länge det skall vara! skrattade Inga ansträngdt.

De röda strimmorna i Sköldborgs skäggbotten blefvo åter synliga.

— Hur länge det skall vara! Ni har visst inte alltför goda tankar om mig, fru Aller!

Inga hade uppfångat ett dystert ögonkast ifrån sin man.

— För all del! Tvärtom! log hon och klämde med båda händerna om hårknuten. Det är ju alltid bättre att vara stark, än att vara svag!...

— Ja, får jag taga det som en komplimang, så tackar jag.

Sköldborg höjde sitt ölglas och sköt upp högra axeln.

— Inga respekterar ingenting så högt som styrkan, må du tro! sade hennes man och gjorde en nervös rörelse med handen.

Den dystra skuggan sväfvade öfver Ingas ögon.

— Men det är väl så, sade hon stilla, att också styrkan och svagheten äro endast relativa

begrepp. Det som kan vara styrka för den ene, kan vara svaghet hos den andre...

Sköldborg sköt upp högra skuldran och lade hufvudet på sned.

— Nej, förlåt mig, fru von Aller, men den filosofin förstår jag inte. Om vi har några absoluta begrepp att operera med här i lifvet, så är det väl styrka och svaghet! Om jag är så stark, som ni säger, kan väl inte min styrka bli till svaghet hos ... er man...

— Jo, det är just hvad den kan! påstår jag! Ingas mörka ögon blefvo än mörkare, med en liten ljusglimt inuti, och hon kramade servetten i sin lilla hand.

— Det är kvinnologik, ser du! röstade von Aller i djup bas.

Inga såg icke på honom. Hon vände sig mot Sköldborg, kastande servetten ifrån sig på bordet.

— Å, hvad ni är viktiga med er manliga logik! Vår instinkt är då i alla fall lika god! Det är alldeles som med den juridiska rätten och den moraliska. De komma i kollision. Hur är det möjligt? Jo, för att den juridiska rätten är manlig logik och den moraliska rätten är kvinnlig instinkt. Hvilkendera är bättre? Hvilkendera blir afgörande? Naturligtvis den moraliska! Alltså är vi med vår kvinnologik på vinsten! Och jag går så långt, att jag inte tror en kvinna kan duga till jurist. Hon är inte då någon kvinna... Hon

är en kvinna, som tänker och känner som en man. Men det är ju inte annat än... Kan man säga det?... Än homosexuell, eller hvad det heter... Just det, för resten!

Förstämningen var jagad på flykten. Inga hade fördrifvit den. Hennes man och hans vän, »inkräktaren», lutade sig mot stolsryggarna och skrattade, så tårarna runno.

— Nej, det får vi ha en konjak på! fick von Aller fram genom skrattet. Han reste sig och strök Inga öfver armen.

— Ja, skratta ni bara! sade Inga med glimten i den mörka ögonvrån. Hon ställde konjaksbuteljen på bordet och hämtade glas. Kaffet i de länge sedan islagna kopparna hade nästan kallnat.

— Men ni får inte mera, än som finns i flaskan! dekreterade Inga.

Det var segrarens fredsvillkor.

Villkoren voro hårda, ty flaskan innehöll ej mera, än att det knappast blef ett litet glas till dem hvar.

Sköldborg drack ur med detsamma och reste sig. Konversationen hade kulminerat, och han var ej mannen att tända den på nytt. Den manliga instinkten sade honom att von Aller i själfva verket ej hade någonting emot att nu bli ensam med sin fru — den briljanta värdinnan. Där innerst inne i sin ungarlssjäl kände Sköldborg ett styng af afund mot sin vän.

— Ja, nu måste jag gå och se till hvad det blir af mina plikter här i staden, sade han och tog Ingas lilla svala hand i sina båda varma.

Von Aller teg. Han teg med flit, för att påskynda afskedet.

När tamburdörren slagit igen om Sköldborg, stodo Inga och hennes man där och sågo på hvarandra, afväpnade, undergifna, bedjande, förlåtande...

Hon grep med sina små fasta händer om hans axlar.

— Du har inte varit snäll! sade hon hviskande och borrhade sina ögon i hans.

— Men du har varit söt, Inga! Gud, hur jag älskar dig! Han drog henne till sig.

Deras ögon slocknade, och deras munnar möttes.

VII.

Mot slutet af augusti antog staden en lifligare fysionomi. Tjänstemännen och skolornas lärarepersonal återvände från sommarferien. Hyrkuskarernas droskor skramlade från järnvägsstationen upp i de trånga gatorna, så de låga trähusens fönster skallrade i sina bågar. Här och där stannade kappsäckslastade fordon framför dörrarna. Högljudda röster i trappuppgångarna.

Från sin sängkammare kunde Inga se provincialläkarens röda, runda kinder under en slokig svart filthatt. Han stod där uppe i gathörnet med sin lilla flicka på den ena armen och ett knippe metspön öfver den andra. Han ropade någonting till formannen, som höll på att lyfta ned sakerna från kärran. Doktorinnan stod i den öppna dörren och fäktade med sina korta, trinda armar. Allt jämt sköt hon med båda händerna de röda hårtestarna från sitt lilla fräkniga ansikte.

»Gud vare lof att man sluppit vikarien!» mumlade Inga, där hon stod skymd bakom gardinen och tittade ut. Sköldborg hade återvändt till Helsingfors föregående afton.

Adrian von Aller vandrade omkring i gatorna, upptäckande nya ansikten. Lyceets lärare måste nu alla anländt. Han misstänkte en och annan mötande för att vara en af kollegerna. Men han kände dem icke och gick främmande förbi.

Han stannade ett ögonblick utanför lyceets byggnadskomplex. Från de vidöppna fönstren trängde skurlukten ut på gatan. Ingen människa syntes till. Lekplanens röda sand lyste genom järnstaketet. »Det är ett ståtligt hus», tänkte han. »Att höra till där, är ju som att vara man i staten.»

Han styrde sina steg till flickskolan. Den låg i en annan stadsdel, på behörigt afstånd. Men det var icke distanser att tala om här på orten. — Kanske kunde man uppfånga en skymt af lärarinnorna... Föreståndarinnan bodde själf på platsen. Hon hade det bra, hon. En kostnadsfri liten våning på tre rum och kök. Hon skall se bra ut, säger man, en fager ungmö, i den ljufva åldern någonstans mellan nitton och fyrtiofem...

Hans långa ben satte sig åter i rörelse, och han nådde snart den gamla gulmålade träkåken, där ortens unga döttrar växte upp till kvinnor. Han sköt panamahatten i nacken och blickade upp mot de höga, slutna fönstren, som glimmade regnbågsfärgade i solljuset. Här skurade man således inte. Eller hade kanske redan gjort det, i god tid...

En fönsterhalfva i den bortersta flygeln slogs plötsligt upp, och ett ljushårigt kvinnohufvud blef

synligt, lutande sig ut öfver trottoaren. Men försvann i detsamma.

Adrian von Aller lade händerna på ryggen och promenerade långsamt gatan fram, hållande sina ögon på det öppna fönstret.

Se så, nu är hon där igen! Det stora ljusa håret... Det är hon! Naturligtvis är det hon. Föreståndarinnan. Fröken Behrenhaus... Så skall hon ju se ut!

Von Aller stannade. — Här gäller det att inte visa sig närgången... Hon skall ha ett så vackert leende.

Han svängde på klacken och skyndade med långa steg uppåt staden.

Redan följande dag fick han göra hennes bekantskap.

Det var på en festsammankomst, som lärare och lärarinnor arrangerat i klubben. En terminsinvigning, förr än skolarbetet begynte den första september. Lyceets gamle rektor hade själf, då han besvarade von Allers visit, framfört kallelsen. »Man hade tänkt sig», sade han, »att vår nye kollega ville vara med, för att bekanta sig med kamraterna»... Det var själfallet, att också fru von Aller var välkommen. Hon skulle ha en riktig hedersplats för resten, hon som intresserat sig så lifligt för skolsträfvandena på orten.

Inga tackade och sade att det var alldeles för stor älskvärdhet. Hon hade visst ingenting

kunnat uträtta för skolorna. Hon hade bara suttit i flickskolans byggnadskommitté, men dess arbeten hade ju ännu inte lett till något tillfredsställande resultat. Det var en framtidssak. Men sant var att lyceet alltid hade legat henne varmt om hjärtat och gjorde det nu, mera än någonsin, sedan hon genom sin mans lärarebefattning liksom hörde dit. Om skolsaken eljest blifvit bragt i rätta gängor, så visste ju alla att det var rektorns förtjänst. Han hade ju utverkat statsunderstödet. Och sedan gick allting af sig själf. För andra var där ingenting mer att göra. »Ja, ja, man har gjort hvad man har kunnat», brummade rektorn. »Nu får det komma nya kvastar... Jag är gammal och utsliten. Det blir nog den där H ö t t e r, ... baronen, som skördar äran...»

»Höttner», rättade Inga. Men hon tog inte upp spørsmålet. Hon klappade rektorn vänligt på skuldran och frågade, om det fick vara ett glas scherry.

Det blef två glas och tre. Rektorn satt länge och språkade. »Ja, ja, välkomna då till klubben!» sade han, när han gick, »till min sista terminsinvigning...»

— Den sista blir det ju i alla fall inte, skrattade Inga och räckte honom hatten. Rektorn stannar ju till läsårets slut.

Den gamle gjorde en afvärjande rörelse med handen.

— Nej, nej, jag orkar nog inte längre än till nyåret. Sedan får den där Hötter sopa rent. Den nya kvasten, hä, hä...

Inga spärrade upp ögonen.

— Nej, verkligen? Är det rektorns mening att lämna oss så snart?... Det var ledsamt att höra.

— Så är det, ja... Det är nog så, ja...

Rektorn var redan utom dörren.

När Inga dragit den igen och vridit om nyckeln, nöp Adrian henne i armen: »tänk, hur bra du spelar komedi, din lilla djäfvul!»

Inga skrattade: »ja, du ville väl inte att jag skulle önskat honom lycka på resa, heller?... Men kom nu och se om min klädning duger, eftersom vi ska' på fest! Man kan ha lifvadt här i staden, skall du veta...»

Hon drog ut klädningen från garderoben och kastade den öfver sängarna: »se här! Är det tillräckligt fint för din fru?»

— Storartadt! entusiasmerades han. Förtjusande! Superb! Hvarför har du inte visat mig den förut? Jag visste inte att du hade någon annan än bröllopsdräkten.

— Det skulle vara en öfverraskning!

Inga kysste honom på hjässan, strålande glad öfver att han var belåten.

Han var mera än så, när hon festaftonen stod iförd hela »öfverraskningen», brandgult siden med

svart spetsgarnityr och en brinnande röd ros i uringningens mittpunkt på bröstet.

Han spärrade ut fingrarna öfver rosen och kysste hennes hals.

— Hvar har du fått den ifrån?

— Af pappa förstås! Vi har alltid rosor hemma. Men prata inte nu, utan häkta mig i ryggen!

Hon trampade nervöst framför spegeln i gyllenlädersskorna.

— Så här skulle Höttner se dig! mumlade von Aller, där han stod med böjda knän bakom hennes rygg och klämde in hakorna med precision i de små osynliga silkesträngarna.

— Åh, det får han nog se till lust och leda! slängde Inga öfver axeln. Se så, nu är vi färdiga. Regnkappan, snälla Mina! Någonting måste jag ju ha öfver mig.

Mina lade den bruna, långa kappan varsamt öfver hennes nakna skuldror. »Mycket nöje, frun!» ropade hon efter dem i trappan.

De trippade genom gatorna, där butiksskyltarna blänkte i aftonsolen. Gardinerna började röra sig i fönstren som en långref, när fisken nappar.

— Låt dem glo bara! hviskade Inga.

Hennes man hade inte tid att se eller höra. Med sammanbitna tänder tummade han om knapparerna i skjortbröstet, som bucklade upp och sköt i båge öfver den låga västen. »Du skall få se, att vi kommer för sent!»

När de trädde in i den stora klubbsalen, satt där en talrik församling rundt det långa bordet. »Var du nu bara lugn!» hviskade Inga och tog ett fast tag om sin mans arm, »jag skall presentera dig.»

»Kom hit Inga! Kom hit Inga! Här är plats!» ropade en liten dam i ljusrött muslin från bortre ändan af rummet.

— På inga villkor, till den där rödstjärten! gnisslade von Aller mellan tänderna.

I detsamma åkte stolarna bullrande från bordet. Alla reste sig och makade plats. Främmande ögon glodde reserveradt och bekanta plirade vänligt inbjudande.

Den gamle rektorn hade redan bjudit Inga sin arm och anvisat henne plats vid sin sida. Hon skulle sitta där, det var klart. Von Aller presenterade han för fröken Behrenhaus. »Jag har på rektorns order hållit en stol åt magistern», sade hon med sitt vackra leende.

Åter skramlade stolarna, och bordet var fullt besatt.

Enhvar talade till en början med sin granne. Där var muskatvin och scherrykobbels för damerna och toddy för herrarna och visky för den, som ville ha.

Von Aller befann sig väl. Han var snart inbegripen i ett lifligt samtal med fröken Behren-

haus. »Hon har verkligen ett vackert leende», tänkte han, medan han svarade på hennes frågor.

Hon hade sett hans stora panamahatt skymta utanför flickskolan. »Man hade redan talat om den för mig», skrattade hon — »men jag öppnade inte fönstret för att se på den... eller på er. Jag ville titta ut efter en obehaglig individ, som tog sig för att åka in på skolgården och lämna sin häst och kärra där, för att själf slinka in på ölkrogen där invid. Det är ett vidunder till människa, en landt-handlare härifrån omnejden. Han kunde skrämma hästar att skena; jag får ondt, när jag ser honom. Han har lupus i ansiktet och en papperslapp i stället för näsa... Ja, är det inte förskräckligt? Men blif inte så förfärad... jag vill inte äckla er med närmare beskrifningar... ni får nog se honom själf en dag. Ni kan inte undgå det. Han är hela ortens fasa... Men tänk er, att han nyligen blifvit gift med en ung änka, som ser riktigt bra ut! Hvad ger ni mig för det?»

Von Aller kröp ihop på sin stol och spärrade upp sina stora ögon:

— Men hur är det möjligt? En ung änka, som ser bra ut! Fy tusan! Ja, förlåt mig... Det vittnar inte godt för ert kön. Hur kan en vacker kvinna...?

— Nå, så menade jag det inte. Det hela blir väl inte mindre aptitligt för det hon är vacker. Saken förefaller mig bara så mycket märkvärdi-

gare, som hon med sitt täcka utseende hade valet fritt... För alla män springer ju ändå efter skönheten... den yttre fägringen. Själens skönhet imponerar inte så mycket på er, då det är fråga om att närma sig en kvinna. Det kan riktigt förarga en, när man tänker på det. Hur många fina, begåfvade kvinnor skjutas inte af er män i skuggan, blott för att naturen inte utrustat dem med ett fagert anlete! Och så kan ni ändå däremellan... hur skall jag säga?... hålla till godo med hvad som helst... med exemplar af vårt kön utan vare sig andlig eller kroppslig fägring.

Von Aller blef ifrig. Han ville inte alls försvara männen. Han var ju partisk. Kvinnor och män stodo ju alltid emot hvarann i diskussionen. I gärningar, goda eller onda, kunde de komma bättre öfverens. Men männen voro dock alltid mera omedelbara än kvinnorna, mindre utspekulerade...

— Det har magister von Aller alldeles rätt i! dundrade nu en djup bas från andra sidan bordet... Får jag för resten lof att presentera mig? Mitt namn är Ekeblad... provincialläkare på orten och skolläkare på samma gång.

Doktor Ekeblad och von Aller reste sig och tryckte hvarandras fingerspetsar öfver bordet. När de åter intagit sina platser, blef det provincialläkaren, som förde ordet. Von Aller kastade en frågande blick på fröken Behrenhaus, och de sågo båda något öfverraskade ut. Men doktorn fort-

satte deras samtal, som om han hade börjat det.

— Vi får väl medge i alla fall, röstade han, att kvinnans egna små intressen i de flesta fall är driffjädern till hennes handlingar. Ja, jag ville nästan hålla före att kvinnorna är materialister i ojämförligt mycket högre grad än männen.

Nej, det var då det mest bakvända resonnemang fröken Behrenhaus någonsin hört. »Kvinnorna materialister i högre grad än männen! Har man väl hört någonting mera fantastiskt!» Hade då inte lifvet lärt oss, så länge världen stått, att det alltid var kvinnan, som uppoffrade sig för mannen?

Provincialläkaren höll på en motsatt åsikt. Tvärtom gaf oss lifvet dagligen och stundligen exempel på att männen uppoffrade allt för kvinnorna — sina manliga vänner, sin öfvertygelse och sin förmögenhet, ja, heder och ära, hvad som helst...

Nå, det fann fröken Behrenhaus vara en väl romantisk syn på saken. Hon kunde dock inte säga annat, än att den klädde herr doktorn. Om det verkligen var sant, hvad han sade, att männen ännu i vår moderna tid gjorde sådana uppoffringar för kvinnorna, så ställde de väl kvinnan mycket högt.

— Eller mannen mycket lågt, replikerade doktorn.

— Det är väl inte precis detsamma, skrattade nu von Aller. Man behöfde ju inte gå till sådana ytterligheter. Ingendera stod väl lägre än den andra. Men egendomligt var det, att man och

kvinna alltid ställde sig oeniga inför spörsmålet om hvem som egentligen var den gifvande och hvem den tagande. Af allt hvad han sett, måste han hålla före, att kvinnan inom äktenskapet, liksom på alla andra områden i lifvet, slutligen blef den förfördelade.

Det ville provincialläkaren ingalunda medgifva. Om man också inte kunde med Strindberg påstå, att kvinnan här i världen hade alla fördelarna på sin sida och mannen alla nackdelarna på sin, så var det inte tu tal om, att inte kvinnan i det stora hela taget var bättre ställd än mannen.

— Hur vill ni bevisa det? sköt fröken Behrenhaus in.

— Med det enkla faktum exempelvis, att man föraktar en man, som lefver af sin kvinnas arbete, men inte tvärtom.

Nå, med det exemplet kunde hvarken von Aller eller fröken Behrenhaus öfvertygas. Det var ju tvärtom en af kvinnans största nackdelar i lifvet, att hon skulle vara beroende af sin mans arbete. Hon måste ju känna det som en förödmjukelse och en olycka. Hon blef därigenom mannens egen- dom. Liksom arbetet slutligen var det enda, som kunde skänka människan tillfredsställelse, utgjorde frihetens första villkor att kunna försörja sig själf.

Detta kunde doktorn ej förneka. För honom fick emellertid kvinnan, som var den svagare, gärna lefva af sin man. Men han ville endast ha sagdt,

att hon också à priori hade denna förmån framför mannen. Man ville ju så gärna framställa kvinnan som lastdjuret, då det ju likväl i allmänhet var mannen, som fick bära dagens tunga och hetta. »Men man och kvinna skulle öfver hufvud aldrig diskutera», slutade doktorn; »de tala två olika språk»!

Fröken Behrenhaus hann icke svara, innan Inga, som i detsamma stod bakom dem, replikerade i hennes ställe:

— Och mannen har alltid rätt! Inte sannt?

— Det vill väl ingen påstå, skrattade von Aller. Hvardera kan ha rätt på sitt sätt, och därför blir det aldrig slut på diskussionen, om inte den ena erkänner sig ha orätt, eller böjer sig för den andras åsikt.

— Och det skall alltid kvinnan göra! kom det igen från Inga.

Utan att svara, vände sig von Aller till fröken Behrenhaus och bad att få presentera sin fru, »en emancipationskvinna af första ordningen».

Den gamle rektorns stämman hördes nu öfver rösternas sorl. Han förkunnade att sexan var serverad i trädgården, och alla skyndade ut.

Under de kulörta lyktorna, svajande i lindarnas långa grenar, tryckte von Aller sina kollegers händer.

Den rödlätte gymnastikläraren Elmberg stod där i skymundan, lätt på foten i sina lärftskängor, som en gång varit hvita, och räckte fram sin valkiga näfve.

Det var han, som, när von Aller trädde in i klubbsalen med Inga under armen, hade hviskat till geografiläraren Söderling: »fint folk kommer sent!»

Söderling var lång och skranglig. Högre än von Aller, men bar sin längd med värdighet, liksom gick han och höll en flaggstång i handen. Han rätade sin rygg alltjämt och kastade hufvudet bakåt. Hans ögon voro oskyldiga som en hundvalps, och käkarna rörde sig oupphörligt under de slätrakade kinderna. Hans mun var så lång uppåt öronen, att man alltid måste stirra på den och ej kunde påminna sig hur han såg ut för öfrigt. Men han öppnade den aldrig i sällskap. Var det någon för honom obekant tillstädes, drogo sig de tunna läpparna tillsammans som en telegraftråd från öra till öra, de beniga armarna tvinnade sig om hvarandra, och det långa högra benet gungade på det vänstras knä, när ej det vänstra gungade på det högras. Fick han någon lockad i en vrå, lyste hans långa, gula framtänder, och han berättade om den intressanta färd han en midsommardag hade gjort till Reval, då Finska viken låg som en spegel, tur och retur. Det tycktes vara hans personliga geografiska upplevelse, som stannat i minnet. »Då fick jag se det underverk, som Topelius så skönt beskriver», gnäggade hans mammutkäkar. Och han citerade:

»I fjärran synes blå en rand.

Det är Estlands gula sand...»

Där var också religionsläraren, en man med tärda anletsdrag och ett stilla, fint väsen. Inga hade redan talat om honom för sin man. »Jag kan ej förstå», hade hon sagt, »att man, utan att dock vilja bli präst, inviger sin lifsverksamhet till bibliska historien och religionsläran.» Han var vegetarian och strängt återhållsam i fråga om lifvets njutningar. Han tog ej heller del i aftonens supé. »Man skall inte äta så sent på dagen», sade han till von Aller, då denne gjorde min af att söka sig till matborden, »det förhindrar en sund och god sömn.» När cigarrer och cigaretter började blossa efter sexan, gick han omkring mellan borden och liksom förmanade den ene och den andre: »man skall inte röka på maten! Om folk kunde lära sig att inte röka efter måltiderna, skulle tobaken inte bli till fördärfbringande vana. Jag har själf pröfvat det. Då jag lade märke till att tobaksbehovet inställde sig som amen i kyrkan, hvarje gång jag intagit min näring, slutade jag upp att röka efter maten, och sedan dess saknar jag aldrig det giftet mera.»

Man bara skrattade åt hans visdom eller gemälte: »ja, ja, det kan nog vara, det.»

— Jag skulle hellre undvara en god middag, än min cigarr efter den, yttrade sig den välmående och rödbrusige Holmén, läraren i historia. Alltid fullproppad med roliga anekdoter, samlade han tack samma åhörare omkring sig. I afton var han vid

ypperligt humör och dukade upp den ena historien efter den andra. Skrattsalfvorna fyllde upp den lilla trädgården och ekade långt bort i de mörka gatorna rundt omkring. »Du är en riktig pratmakare, du, Holmén», sköt den gamle rektorn in. »Hvem skulle tro, när man hör hans galenskaper, att han snart är lika gammal som jag.»

Man hade kommit in på småtimmarna. I den inträdda pausen, som tycktes i nästa minut vilja föda en ny historia af Holmén, blinkade Inga till sin man, att det blifvit sent. Han nickade förstående, medan hans blickar irrade omkring under lindarnas lyktor.

Inga hade gått öfver till Adrians plats och satt där med den bara armen lutad mot hans skuldra, fager som en fédrotning i sitt brandgula siden.

— Ja, ja, så går vi då, sade han och tömde sitt likörglas. Han reste sig abrupt.

— Farväl mitt herrskap! Och tack för i afton!

— Se så, skall hedersgästen gå redan? afbröt Holmén sig själf.

— Hedersgäst! Jag? återtog von Aller. Det är ingalunda fallet. Om här finnes någon hedersgäst i afton — och det ville jag för min del anse att det finnes — så är det inte jag, utan den man, som vi samlats om, för att inviga terminens förstående arbete... vår värderade rektor...

Alla reste sig samtidigt, vädrande ett tal.

— Tss! tss! Han talar!

Och von Aller talade till den gamle rektorn. Han hade visserligen inte haft förmånen af en så lång och intim bekantskap med lyceets rektor, som de här närvarande, yttrade han. Själf en främmande nykomling på orten, anstod det väl också knappast honom att taga till ordet vid detta tillfälle. Men om han likväl dristade sig att göra det, var det af två anledningar: för att han händelsevis fått vetskap om ett beklagligt faktum, som kanske ingen annan af de närvarande kände till. »Det nämligen, att vår ärade rektor redan till nyåret ämnar lämna oss och att det sålunda är den sista terminsinvigning vi i afton fira tillsammans med honom. Och för det andra, emedan jag under de få och korta stunder jag haft tillfälle att komma i närmare beröring med föreståndaren för det läroverk, vid hvilket jag nu och kanske för all framtid är bunden, lärt mig förstå och djupt beklaga den förlust vår skola kommer att lida genom vår rektors förestående afgang. Han säger att han är trött. Det vore väl inte heller att undra på... Vi veta att han aldrig sparat sina krafter, då det gällt att värna om sitt kära skötebarn... vårt lyceum, detta samhälles härd för dess unga söners uppfostran i kunskaper och goda seder...»

När von Aller slutade med en skål i botten för lyceets rektor, som var samlingspunkten i afton, den enda hedersgästen, bröto hurraropen löst, så det grånade uppe i gatorna.

Och rektorn svarade, alltjämt snytande sig och torkande sina fuktiga ögon. Hans vilja hade varit god, det vittnade hans samvete. Och det var hans bästa belöning, om man ville taga viljan för verket. »Vi äro ju alla svaga människor och förmå så litet i jämförelse med de civilisatoriska uppgifternas öofverskådliga omfattning...»

— Han är bra... han är söt i alla fall! hviskade Inga till sin man och tryckte hans arm. Men nu kan han då inte stanna längre än till nyåret, äfven om han ville!

Åter skallade hurraropen. Betjeningen hade smugit ut på trapporna och lyssnade andäktigt.

I huslängans ena flygel stod ett fönster öppet mot trädgården. Gardinen fladdrade för luftdraget, och ljusströmmen där inifrån kastade reflexer på lindarnas blad vid husväggen.

När hurraropen förtonat, blef det tyst i natten.

Genom det öppna fönstret skorrade från kortbordet där inne en väl känd stämna, som hördes till hvarje busksnår i trädgården.

»Pedagogbanan är inte värd två ruttna lingon!»

Trädgården tömde sig hastigt och ljudlöst. De, som varit samlade där, försvunno liksom skuggorna under lindarna. Den röda morgonsolen steg öfver Ingas stad.

VIII.

Hösten kom med tunga skyar, och dagarna blefvo allt kortare. Von Aller lade knappast märke därtill. Han trufdes väl och tycktes ingenting sakna. Ett nytt lif med arbete och plikter utfyllde tiden, och när natten stundade, var hvilan efterlängtd. »Saknar du inte dina gamla vänner ibland, Sköldborg och Vildkatten?» kunde Inga fråga skämtsam. Och hennes man svarade uppriktigt: »nej! Inte ett dugg, inte en minut! Om du visste hur glad jag är, att allt det där är så långt borta... för att aldrig komma igen!»

Då log Inga ett lyckligt leende och kysste honom på hjässan, där han satt framför skrifbordet, sysselsatt med att genomse elevernas räknehäften.

Ovan som von Aller var vid sin nya verksamhet, gaf den honom mycket arbete. Han disponerade sina lektioner och måste själf förbereda sig till dem. Ju mera han sålunda kom in i undervisningens metod, desto mera intresserad blef han däraf. Man skulle kanske säga en dag, att hans

ämne var väl representeradt i skolan. Man hade för resten redan sagt det. Inga visste omtala att eleverna skröto med sin nye matematiklärare och sade i sina hem, att nu var räkningen inte längre så tråkig och svår att lära.

Det gladdde Inga icke mindre än hennes man. Det sporrade också von Aller till nya ansträngningar.

Med skolans ledning var han icke fullt tillfredsställd. Det märktes på ett och annat att rektorn öfverlevvat sig själf och att en del af kollegerna voro uttröskade. De kommo icke sällan för sent till lektionerna. Långt efter det klockan ringt och undervisningen bort börja, kunde man höra elevernas stoj i någon klass, där rättorna i kattens frånvaro dansade på borden. Rektorn kunde vid sådana tillfällen nucka på lädersoffan i sitt lilla kansli, obekymrad om hvad som försiggick omkring honom. Lärarna tyckte sig efter flerårig tjänstgöring kunna läxorna utantill och sökte ej längre några nya synpunkter för sin undervisning. När klockan ringde, kastade de en blick på den stora lektionstabellen i lärarrummet för att veta till hvilken klass de skulle styra sina steg, och när de så hamnat i katedern, fingo de af klassens primus veta, hvilket pensum lektionen nu skulle röra sig om.

»Här skulle flere nya kvastar vara på sin plats», tänkte von Aller. Det tycktes knappast

vara någon annan än han, som ingöt lif i sina uppgifter. Det ådrog honom icke lärarekamraternas sympati. Tvärtom. Han öfverraskades af att man i lärarrummet mötte honom med en viss kyla. Om han ville inleda diskussion angående pedagogiska principer, citerande något nytt arbete, som Höttner tillsändt honom, började kollegerna vanka upp och ned öfver golfvet under ihärdig tystnad. Det hade också händt att den långe, magre geografiläraren öppnade sina vidlyftiga käkar till ett: »nå, det där var nu inte någonting nytt!» Hvarpå Holmén skrattade: »Söderling är också en beläst man, fast man kanske inte skulle tro det!»

Så blef det igen tyst. Söderling stack händerna i byxfickorna med en själfbelåten min och satte sina skrangliga ben i rörelse, promenerande af och an mellan de andra.

Det uppmuntrade ej von Aller till något intimare närmande. Men han ville icke heller isoleras från kamratskapet i ett dagligt samarbete. Han bemödade sig om att vara tillgänglig och förekommande. Den för honom ofattbara antagonismen skulle väl så småningom gifva med sig. Han gick tyst och undrade, hvarför kamraternas frikostiga älskvärdhet på invigningsfesten förbyttts i denna isande köld, som han ej visste sig gifvit anledning till.

Med eleverna stod han i allmänhet på god fot. Han var sträng, sade de, men rättvis. De svagare

bland dem kallade han icke sällan till repetitionslektioner på eftermiddagarna. Det var plågsamma stunder både för honom och dem. Sådana extratimmar skulle icke innebära någon bestraffning, men uppfattades likväl så af eleverna. Det kändes tungt och trist att kulna höstkvällar vandra till skolan och be vaktmästaren låsa upp dörren till den mörka trappan från gårdssidan. Han visade sig förargad öfver att bli störd, eller han blinkade menande: »jasa, du har inte kunnat din läxa, du!»

En afton, när von Aller återvände från en sådan repetition, kände han sig själf beklämd. Han hade haft att göra med en ensam liten pilt, som var flitig och snäll i skolan, men hade blifvit efter sina kamrater i klassen och tycktes vara fullkomligt omottaglig för räknekonstens hemligheter. När von Aller trädde in i den halfskumma korridoren, där en enda gaslåga fladdrade med ett sakta susande ljud, stod pilten där vid dörren och snyftade. Vänliga, uppmuntrande ord kunde icke stanna hans gråt; de tycktes tvärtom öppna alla tårflodens slussar. »Om du inte genast slutar med det där lipandet, så får du stanna här så mycket längre», måste von Aller säga i sträng ton, ehuru han tyckte sig vara busen, som man skrämmer barn med för att bringa dem till tystnad. Den lille plöjde svarta fåror i kinderna med den smutsiga handens afvigside, medan han alltjämt skakades af en snyftning. När han så stod vid den stora taflan, tummande kritbiten mellan

fingrarna, trängde tårarna fram på nytt och gråten blef så hjälplöst våldsam, att repetitionen för den gången måste inställas.

— Gå nu hem, lille Einar! sade von Aller, klappande honom på hufvudet, och tänk inte mera på siffrorna i afton, så lär du dem af dig själf, medan du sofver godt i natt, skall du få se!

Einar grep sin mössa från klädhängaren i korridoren och försvann som en mus i den mörka trappan.

— Han får det kanske svårt i lifvet, så känslig som han är, tänkte von Aller, där han trampade genom gårdsplanens sand ut till gatan. Icke ens barndomen är någon dans på rosor här i världen.

Von Aller slog upp rockkragen för att skydda sig mot duggregnet, som slickade hans ansikte. I närmaste gathörn skramlade gaslyktans glas för vindstötarna. Belysningen var sparsam här ute. Den nästa lyktan kunde skönjas långt borta, och bakom den låg den stora, öppna saluplatsen i fullständigt mörker. Om man vid denna årstid tog vägen där öfver, riskerade man att gå ner sig i vattenpussarna och att galoscherna stannade efter i gyttjan.

Von Aller höll sig till trottoarerna rundt torget och kom så upp i den lilla gatan, som lystes upp af klubblokalens stora, ljusa fönster.

Han kunde se in genom den långa, tomma salen, där kronan brann i taket, och från rummet

innanför hörde han biljardbollarna knacka. Skulle han sticka sig in ett ögonblick? Det var nog kollegerna, som här ägnade sig åt sin vanliga aftonssysselsättning, biljardspelet. Nå, man kunde ju igen en gång visa sig bland dem i kamratligt sällskap. Det hade visst också kommit nya tidningar...

Von Aller gick med bullrande steg genom samlingsrummet och stannade på tröskeln till biljardsalen...

Där voro de ganska riktigt alla församlade. Gymnasten, den fräknige Elmberg, stod nedböjd, siktande med kön på en af de hvita bollarna, och de andra hade förväntningsfullt samlat sig omkring honom: Holmén, Söderling, religionsläraren Aronson och läraren i naturvetenskaper Akrén, som först i dagarna återvändt från en studiereja i Tyskland. Von Aller hade ännu icke fått tillfälle att komma i närmare beröring med honom och kände det som en lättnad, att han var där. Ty Akrén hade redan vid deras första möte förefallit von Aller älskvärd och sympatisk. De hade tryckt hvarandras händer och utbytt några likgiltiga ord. »Jaså, det är nu von Aller», hade Akrén sagt. »Välkommen till oss!» Och hans vänliga ögon hade glimmat varmt genom pincenezen. »Det är min man», tänkte von Aller då.

Också nu gick Akrén först fram och räckte von Aller handen. De andra nickade reserveradt från sina platser.

— Nej, verkligen? kom det så från Söderling. Det var rart främmande här på stället. Skall det vara ett parti? Eller kanske en grogg att börja med? Det är kanske för starkt? Man kan också få Rusterausbruch.

— Eller limonad gasös! föll Holmén in.

— Man skulle sannerligen tro, att ni tog mig för en riktig döddansare, skrattade von Aller. Han vände sig till fröken Hilda vid disken: »gif mig en visky, var så god!»

— Och mig med! Och mig också! ljöd det rundt omkring från de öfriga, som skyndade sig att tömma hvad de ännu hade kvar i glasen.

Det hade plötsligt inträddt liksom feststämning i luften. Von Aller hade oväntadt kommit kamraterna närmare. Det verkade som en angenäm upptäckt, att också han kunde komma in på klubben en vanlig afton och begära sig en grogg. — »Visky!» Det var talismanen, med hvilken han själf bröt köldkretsen omkring sig.

Den ene efter den andre kom fram och klingade med honom: »skål! Skål på dig!»

I ett nu voro glasen tömda igen, och man fick nya. Ingen spelade längre biljard. Man hade samlats kring det bord, där von Aller slagit sig ner. Tungornas band voro lösta, och rösterna blefvo högljudda. Von Aller föreslog Akrén att de skulle dricka brorskål. Med de andra var han du sedan invigningsfesten. Akrén mottog brorskålen

med värme och höll länge von Allers hand i sin. Det kom nu fram, att de hade gemensamma bekanta i Helsingfors. Astronomen Johan Mellén var en gammal vän till Akrén.

— Jaså, Mellén! bröt Söderling in i samtalet. Jag har nog hört talas om honom. Är det sant att han intagits på en drinkarasyll?

— Hvad är det för prat! utstötte von Aller. Men Akrén nickade betydelsefullt.

— Jo, det är nog så. Stackars fan! Han blef vild för en månad sedan vid middagsbordet hos sin mamma och slog sönder tallrikar och glas. Man måste taga honom med våld och spärra in honom på en anstalt.

Von Aller hade svårt att hämta sig.

— Det var förfärligt!... Det var ju ohyggligt! stönade han och sköt ofrivilligt glaset ifrån sig.

— Men ni lefde ju också röfvare där på »Vildkatten», återtog Söderling med spefull min.

— Hvad vet du om det?

Von Allers ton lät hetsig.

— Nå, det har väl litet hvar hört *talas om, framkastade Söderling öfverlägset.

— Jaså, har man det? Förbannade skvallerhistorier!

— Nå, det är väl ingenting att ta på näsan för. Vi ha ju alla haft vår Sturm und Drang. För dig är det ju nu tempi passati... Sedan du blifvit gift och solid som en missionspredikant.

— Tack skall du ha!... Jo, jag skulle också vara hemma vid det här laget...

Von Aller såg på sitt ur.

— Men hvad Mellén beträffar, återtog han, så är det en kaus, som jag inte förstår. Det var alltid en snäll och oförarglig pojke. Han spelade inte någon vidare roll vid dryckeslagen, och jag såg honom aldrig dricka för mycket. Han hör till de gråa i lifvet, som man inte lägger märke till. När jag tänker på det, har jag knappast mera något minne af honom... Och han skulle sluta med en sådan explosion!

— Måtte supit skåp! dekreterade Söderling och förde glaset till sina långa, tunna läppar.

Von Aller hade tystnat. Hans dystra ögon stirrade mot golfvet. En tung olust kom öfver honom. Hvarför sitter jag här? Hur har jag plötsligt och omotiveradt kommit hit? Hvarför är jag inte hemma hos Inga? Att just nu bryta upp kan te sig som flykt, eller ser åtminstone nyckfullt ut, och jag får dem emot mig... Och hur dök nu »Vildkatten» upp igen? Djäfvulska likminnen, som flyta omkring i universum, hvart man vänder sig!...

Fröken Hilda tittade i detsamma in från matsalen.

— Vill magister von Aller vara god och komma till telefonen!

Det gaf ett ryck i von Aller. Med långa steg skyndade han öfver golfvet.

— Du äter naturligtvis mat med oss! ropade Akrén efter honom. Jag har redan beställt sexa.

— Ah, det får han nog inte lof till, skall du se! uppfångade von Aller ännu Söderlings röst. »Han är strängt hållen.»

När von Aller kommit in i telefonskåpet och dragit dörren till, stod han ett ögonblick med luren i handen, innan han förde den till örat. »Det är inte falsk stolthet, om jag nu stannar en stund till», tänkte han. »För Akréns skull måste jag göra det... Han är en vän i fiendelägre. Han miss-tycker säkert, om jag sviker hans sexa.»

— Hallå! Är det du, Inga?

— Ja, visst är det jag. Hvar i Guds namn dröjer du så länge? Jag kunde inte begripa hvar du var... Kommer du inte hem? Å... jo, du stannar inte där, hvad?... Bjuden af Akrén! Nå, hvad har han att bjuda med?... Ja, ja, blif inte genast ledsen! Du vet ju bäst själf hvad du gör. Jag tänkte bara, att när du har så mycket arbete som du sade...

Von Aller kunde uppfånga en suck i telefonen. Han förde nervöst handen till bakhufvudet.

— Ja, ja, jag hinner nog med det också. Jag måste ju någon gång vara med de andra, kan du förstå. Gå du bara och lägg dig... Jag hin-

ner inte mera nu... Ja, ja, ja... God natt med dig, Inga lill'!

— Men du lof...

Von Aller ringde af.

När han igen trädde in till de andra och meddelade i förbigående att han skulle stanna med dem, räckte de på nytt fram sina glas och skålade. Han kände sig nu dubbelt välkommen i sällskapet.

Men han saknade likväl någonting visst i stämningen, han visste inte riktigt hvad. Samtalet hade afstannat. Holmén och Elmberg hade börjat ett nytt parti biljard. Religionsläraren Aronson var försvunnen, Söderling vandrade med händerna i byxfickorna upp och ned, rörande käkarna under sina slätrakade kinder. Akrén satt och bladdrade i en skämttidning och hvisslade sakta. Om sexan nu bara ville komma!

Von Aller tände en ny cigarrett. Hvarför gick jag inte hem ändå? Inga stackarn, nu sitter hon där och är orolig igen och vill inte gå i säng, förrän jag kommer.

— Ja, det är förbannadt! sade han plötsligt högt.

— Hvad nu då?

Akrén lät tidningen falla och såg upp.

— Ah, jag tänker bara på Mellén, återtog von Aller. Kommer inte den där supen nu snart? Eller är vi tvungna att ta en visky till?

— Ja, låt oss ta en till! Det skadar inte.

Akrén ropade på fröken Hilda.

— Ja, nu får herrarna stiga in, svarade hon från matsalen.

Man slog sig ned kring bordet. Det blef helan och halfvan och tersen. Och öl, mycket öl, och porter. Och sedan kaffe med punsch.

Von Aller såg icke längre på klockan. Det föresväfvade honom alltjämt, att han skulle göra det. Men han kom sig icke före. Sällskapet hade ökats med nya element. Länsmannen och stadsfiskalen sutto nu också vid bordet. De skyndade på med suparna för att hinna fatt stämningen så fort möjligt och segla upp med i punschfloden. Stadsfiskalen omtalade pikanta detaljer från ett barnfödomål vid pågående ting, och hela bordet lyssnade i spändt intresse. Von Aller sneglade ibland på fröken Hilda, som sysslade med flaskor och glas vid disken, vändande sig halft från sällskapet. Han kunde märka att hon begärligt uppsnappade hvarje ord. Men hon såg ut, som om hon ej låtsade höra.

— Mera öl, snälla Hilda! afbröt länsmannen.

Han var en ung man med smidiga rörelser, stripigt gult hår, väl pomaderadt, med bena i midten, och en liten ljus mustasch under en impertinent uppnäsa. Munnen stod halföppen och visade en rad glänsande hvita tänder.

När Hilda kom med ölet, slog han sig på knät och sade: »sitt här, lilla Hilda!»

Han ville taga henne om lifvet, men hon drog sig undan. Han sprang upp och fängslade hennes båda armar i sina små, knubbiga näfvar. Och spetsande läpparna, som om han ville kyssa henne, jollrade han

»Bä, bä, lilla lamm, har du någon ull?»

— Nej, låt mig vara! Fy, hvad befallningsman är dum!

Han släppte sitt tag och återvände till sin plats, under det alla de andra skrattade.

Nu såg von Aller i smyg på sitt ur.

— Det är sent, sade han och reste sig.

Alla tystnade för ett ögonblick. Oblida blickar mötte honom.

— Du bryter väl inte lag nu, när det är som treffigast? kom det så från Akren.

— Nej, nu kan du gärna sitta en stund till! Nu sofver hon godt, gnäggade Söderling. Jag har för resten en gås oplockad med dig!

Von Aller lutade sig fram, där han stod med händerna mot bordet.

— Se så, hvad är nu det?

— Jo, jag ville gärna en gång fråga dig med hvad rätt du egentligen skaffat oss den där Höttner på halsen?

— Med hvad rätt? Jag? Hvad har jag med den saken att skaffa?

Von Aller brusade upp, och dispyten blef liflig. Det var alltså där skon klämde, skrattade han sarkastiskt. Han hade nog kunnat märka, att Söderling, och de andra också, gick och bar på något, som de drogo sig för att komma fram med. Det var det således, att ingen af dem hade utsetts till föreståndarplatsen! Men hvad hade väl han därmed att göra? Han hade ju själf blifvit förbigången för Höttners skull. Det sade han inte för att beklaga sig... Han kände alltför väl med sig själf att Höttner var platsen mera vuxen än han. Efter allt hvad han för öfrigt varit i tillfälle att se under sin korta tjänstetid vid lyceet, trodde han sig äfven våga påstå att inte heller någon af de andra kunde på allvar konkurrera om rektorsskapet med Höttner.

— Såå... Det var fa-a-n! klämde Söderling i och slog näfven i bordet, så glasen hoppade. Höttner! Hvem var Höttner, denne mystiske profet, som man hörde lofsjungas af alla stadens käringar? Med hvad rätt trängde han sig in hit i ett främmande samhälle? Hade han några meriter framom skolans pröfvade lärarekår? Hvarför skulle inte Holmén duga till rektor, om man fick fråga? Eller Aronson? Om sig själf ville Söderling visst inte tala. Men det kunde väl inte jäfvas i alla fall, att de alla hade anciennitet för befordran, tjänstear

och pedagogisk erfarenhet, som den där baronsnobben inte kunde uppvisa... Han var en fräck lymmel naturligtvis... Men han skulle inte komma att rosa sin marknad, det ville Söderling gifva sig fandan på...

Von Allers ögon ljungade under den dystra pannan som blixtar ur åskmoln. Han kände plötsligt ett oöfvervinneligt äckel för hela sällskapet. Hvarför hade han stannat där? Hela denna afton hade pinat honom som en mara, under det han suttit där och tömt det ena glaset efter det andra, som för att döfva sitt samvete. Blodet steg honom åt hufvudet. Han kände att ögonen blefvo röda och brännande som eld, och orden trängde sig fram, utan att han kunde hålla dem tillbaka.

De voro ena fördömda stackare allesamman! skrek han dem i ansiktet. De bildade sannerligen inte det lärarkollegium han och Höttner hade tänkt sig. Skoldirektionen visste lyckligtvis hvad den gjorde, då den valde ledaren utom deras krets. De vågade tala om pedagogisk erfarenhet! Den förvärfvades inte i biljardsalen, eller på krogen, om man så kunde hänvisa till hur många tjänsteår som helst. Höttner var en man med själens och hjärtats bildning, med ideella vyer, en man, som kunde lefva för en idé och hade invigt sitt lif till den höga uppgiften — ungdomens uppfostran, en man, som stod så högt öfver dem alla, att de gärna kunde låta bli att nämna hans namn i

detta sällskap af mer eller mindre försupna dag-drifvare...

Det var för mycket.

Glaset flögo genom rummet, träffade von Aller och sölade till hans kläder. Man rusade mot honom med knutna näfvar, utösande skymford, knuf-fande hvarandra och trampande i glasskärfvorna på golfvet.

Fröken Hilda flydde till köket och stod där och gläntade på dörren. Stadsfiskalens »nå nå, nå nå, nå nå!» sekunderades af länsmannens »se så, se så, se så!»

Von Aller stod orörlig ett ögonblick och fixerade stum sina fiender.

— Jag har förfirat mig, sade han stilla. Jag ber er alla om ursäkt.

— Men din garfvare ber oss inte om ursäkt! hväste Söderling. Vi är inte värda två ruttna lingon... inte sant? Inte du heller!

— Jag ber er om ursäkt, säger jag. Är det någonting annat jag kan eller bör göra för att ge er upprättelse? Höttner är den man jag sagt. Och han är min vän. Det glömde ni!

— Och din hustrus framför allt! högg Söderling till.

En örfil brände i detsamma på hans kind, och han raglade baklänges öfver en stol, där han blef sittande med de stora käkarna på vid gafvel.

— Betaldt som kvitteras! sade von Aller behärskad. Och nu går jag.

Akrén skyndade efter honom.

— Du missuppfattade Söderling! Han kunde inte mena det så... som du tog det.

— Så må han en gång lära sig med hvem han har att göra!

Von Aller slog dörren till efter sig och stod ute på den öppna verandan. Han hörde hur rösterna stego i korus därinne. Hans bröst häfde sig, och han andades ut i mörkret: »hvarför i Herrans namn skulle jag också stanna här i afton?»

När han kom hem, såg han från tamburen, att lampan brann i sängkammaren.

Där låg Inga i sin bädd med vidöppna ögon. Han kunde se att hon hade gråtit. Utan att yttra ett ord gick han fram och tryckte en lång kyss på hennes panna. Hon slog sina nakna armar om hans hals och höll hans hufvud intill sig.

— Berätta nu hvad du har gjort! hviskade hon.

Och han omtalade aftonens händelser från början till slut.

Inga hade satt sig upp i sängen.

— Och se'n?... Och se'n?... Men Herre Gud, Adrian, hur kunde du göra det?... Slog du honom verkligen?... Ja, det skulle jag nog för resten också gjort i ditt ställe... om han verkligen menade någonting illa... Tror du att han menade det?

— Eljest skulle jag väl inte slagit honom.

Inga frågade ut sin man i minsta detaljer. De lågo ännu länge och talade om händelsen. När de äntligen släckt lampan, somnade de tungt som barn.

Den morgonen hann von Aller icke i rätt tid till skolan. De öfriga lärarna hade redan gått in i klasserna. Det såg han denna gång icke ogärna. Mötet med dem skulle i dag bli obehagligt. Kanske gick det bättre, sedan de alla undanstökat en lektion och voro inne i det gemensamma arbetet...

Men från sin egen klass hörde han störande buller, och där han skyndade fram i korridoren, tänkte han: »jo, det här är fint, nu börjar jag också komma för sent som de andra...»

IX.

Kontroversen med kollegan Söderling medförde icke några svårare obehagligheter för von Aller. Söderling var själf angelägen om att saken skulle tystas ned. Han hörde till dem, som sist och slutligen gå ur vägen, om de bli angripna på allvar, oberoende af om hederskänslan får sitta emellan. Af de andra, som varit ögonvittnen, tog han löfte att de icke skulle föra ut i staden hvad som händt. Han afskydde skandaler, sade han. Stadsfiskalen hade ju ej kunnat låta bli att hviska om händelsen till borgmästaren, och det var betänkligt nog, i anseende till att denne satt i skoldirektionen. Men borgmästaren hade själf ett och annat glas för mycket på sitt samvete och lät gärna udda vara jämnt. »Inga namn efter klockan tolf!» brukade han säga.

För sin egen del ansåg sig von Aller ej ha någon anledning att undvika Söderling. Så mycket mindre som denne ej gick ur vägen för honom, utan hälsade som förut och till och med blandade sig i samtal, där von Aller förde ordet.

Höstterminen skred fram utan vidare miss-hälligheter inom lärarekåren. Luften hade blifvit rensad den stormiga natten på klubben, och von Aller betraktades med större respekt än förut af kollegerna. Det räckte länge, innan han återkom till klubben. Men den var ju stadens centrum för sällskapslifvet, och omsider befann han sig där igen, själf nästan förvånad öfver att stället ej föreföll honom motbjudande. Allt oftare inträffade det, att han plötsligt, när det led mot aftonen, reste sig från sitt arbetsbord och beslutsamt sade till Inga, att nu måste han sticka sig in ett slag på klubben, för att se människor och lif omkring sig.

Inga ville icke bringa honom i misshumör genom att göra några invändningar. Innan klubb-lifvet ännu hade blifvit en vana för hennes man, hade hon någon gång i all stillsamhet kommit fram med sitt hjärtas fråga, om då inte hon var en människa och om han fann deras hem så liflöst, att han måste söka förströelse utomhus. Han såg icke då, att hennes ögon fuktades, eller han ville icke se det. Han svarade kort, att det ju icke var fråga om det; att hon inte skulle vara sentimental.

En afton sade Inga honom till afsked: »du sitter väl i alla fall inte med Söderling? Det kan inte vara dig värdigt.»

Nej, det kunde inte falla honom in.

När han den kvällen kom till klubben, uttalade han sin förvåning för Akrén öfver att Söderling

kunnat smälta örfilen utan att fordra någon som helst upprättelse. »Man skulle nästan tro, att sådant läder skall sådan smörja ha!»

— Ja, stryk är ju i allmänhet behållen gåfva här i landet... både utifrån och hemma, svarade Akrén. När moskoviten sparkar oss i ändan, tacka vi och bocka. Och den, som vi druckit bror-skål med, äger utan vidare rätt att säga oss grofheter midt i ansiktet och skymfa oss på öppen gata. Begreppet gentlemanlike ligger ännu inte i blodet hos finnarna. Det är inte hos oss som i kulturnationerna: öga för öga och tand för tand! Vi äro ju som ljungen, har en af våra berömdaste författare sagt. Om man trampar oss ned, resa vi oss igen, som om ingenting passerat.

— Det är det kristliga sinnelaget, replikerade von Aller, och kristendom skulle ju vara kultur.

— Det är så fan heller! Hvarken kristendom eller kultur... Det är feghet. Ett slafviskt sinnelag! Brackan slickar, som rackan, den hand, som slår den. Med näfven knuten i byxfickan diskutera vi på gator och torg våra lidna oförrätter. Och när skymningen fallit, sitter vi på krogarna och nickar till hvarandra: »ja, sådana stackare är vi, men skål ändå!»

Von Aller ville fortsätta samtalet. Men Söderling stod i detsamma vid deras bord med sin viskygrogg i handen, liksom uppvuxen ur jorden.

— Skål! sade han och sköt ut läpparna. Här

är min hand. Det skall böfveln orka i längden med att gå här och lura snedt på hvarandra. Jag skämtade litet ojämnt, det är sant. Men så fick jag ju också »betaldt, som kvitteras!»! Sovitaan pois!*

Von Aller bligade på Akrén: »Ja, det är ju landets sed, som du sade!»

Han räckte fram sitt glas och klingade med Söderling, som genast beställde mera visky. »En gentleman kan glömma en oförrätt», sade han med eftertryck och satte sig ned vid bordet.

Det blef ett slags försoningsfest med sexa och kaffe med punsch. Och det blef sent på natten.

Inga hade länge sedan somnat, när Adrian trefvade sig in till deras sängrum. Numera vakade hon ej, när han var borta på nätterna. Han fick komma och gå som han ville.

Von Aller bemödade sig om att göra så litet buller som möjligt, medan han klädde af sig. En plågsam tanke kretsade i hans hufvud: skall jag tala om försoningen med Söderling för Inga i morgon? Hvarför inte, egentligen? Det är ju intet ondt i det. Han kom till mig och räckte ut handen. Det hade varit orätt af mig att inte taga den. Men Inga? Nej! Kvinnor kunna inte glömma oförrätter. Hur afvogt stämd är hon inte i denna stund mot Sköldborg! För att han sof här en natt, kantänka . . . hos mig . . . sin gamle vän. Nej, kvinnor kunna inte

* I öfvers. ungefär: låt oss glömma!

ta saker och ting naturligt... Men om jag nu ändå försöker få henne att begripa att jag inte kunde annat än försonas med Söderling... Hvad så? Jo, den saken är klar. Hon svarar att det i alla fall inte var någon anledning att ställa till fest och sitta på klubben hela natten. Fy fan, ja, hon har rätt!

— Hon har rätt, som alltid, mumlade von Aller, där han satt på sängkanten, och sömnen flydde från hans trötta ögon. Han smög i strumplästen in till sitt rum och tände en cigarrett. Han drog med handen öfver sitt tjocka, röda hår, som han plägade göra, när han kände sig nervös, och blickade ut genom fönstret.

Gatan låg öde och kall i skenet från halfmånens skifva, som skymtade fram mellan ljusgrå skyar. Månljuset blänkte då och då på det motsatta husets vägg. Von Aller sjönk ned i skrifstolen, och med händerna för ansiktet stönade han sakta: »det går neråt, det går neråt, tills jag hamnar med hull och hår i djäfvulens klor... Det måste, måste bli annorlunda, om jag inte skall gå under i detta råthål till samhälle!»

— Men, Adrian, hvad gör du? Hvarför kommer du inte och lägger dig? hördes Ingas sömniga stämma klagande från sängrummet.

— Jo, kära Inga, nu kommer jag.

Han slank i sin bädd. Längre låg han vaken, lyssnande till Ingas tysta sömn. Så ljuft och stilla hon kunde sofva. Som ett litet andeväsen. Han

höjde sig upp på armbågen och betraktade hennes anlete. Det blef så blekt i månstrimman. Han ville föra sina läppar till hennes hårfäste, men han var rädd att hon skulle vakna.

— Stackars, stackars lilla Inga! hviskade han.

Det ryckte i hans mungipor, och han låg länge och kastade sig utan att få sömn.

X.

Den långa hösten hade gått. Äfven julferien var till ända, och skolorna skulle börja sin vårtermin.

Den dag, som Inga väntat på och drömt om under mörka nätter i sin ensamhet, den hade nu kommit med gnistrande vintersol och bländande hvita snömattor öfver hustaken i den lilla staden.

Det var en kall januaridag med djupblå himmel. Inga hade varit tidigt uppe. Med en hvit spetsduk knuten om hufvudet gick hon omkring i våningen och torkade damm, flyttade på en stol här och ett bord där, jämkade vecken i de nytvättade gardinerna och stannade ett ögonblick framför speglarna i sängkammaren, i salongen och slutligen i entrén. Alla sade de detsamma: »du är vacker, lilla Inga, som en fé, och ingen skall i ditt ungdomsfagra anlete kunna se spåren af dina nattliga tårar.»

Hon gick in i sin mans arbetsrum och började på nytt ordna skrifbordet, som hon redan försatt i ett oklanderligt skick. Strök med handen öfver det gröna klädet, för att se om där ännu satt ett damm-

korn kvar. Lyftade papperspressen och jämnade brefpacken, allt under det hennes blickar irrade skyggt mot fönstren i det lilla gula huset på motsatta sidan af gatan. »Där bor han nu! Där är han nu!» jublade det inom henne. »Hvarför är jag egentligen så glad, att han är här?» tänkte hon så, och de stora ögonen drogo sig ihop, kisande ut i rummet. »Hvad kan han göra för min lycka? Skall han väl förändra Adrian? Intet, intet kan förändra Adrian! Gud, om han ändå kunde det!»

Det ringde i entrén, och hon skyndade sig att öppna.

— Där är du ju! Med glada ögon och godt humör!

Von Aller förde med sig en pust af frisk vinterluft. Hans ögon strålade, som Inga icke sett dem på länge, länge.

Hon slog sina armar om hans hals. Vek upp pälskragen och slöt den om hans ansikte, hoppade och stampade med fötterna i golvet, svängde honom rundt och skrattade och ställde till så mycket väsen hon bara kunde.

Han gjorde sig lös med mildt våld. Svängde armarna ur pälsen och fångade in henne i den. Hon bara skrattade, så det kluckade där inne i de varma skinnen. Han släpade hela byltet öfver tröskeln till sitt rum, och de tumlade om på divanen.

Då ringde tamburklockan på nytt.

Inga flög ut ur pälsen. Ordnade skyndsamt sitt hår och knöt upp spetsduken, som glidit ned kring halsen.

Adrian sköt Höttner framför sig in i rummet.

— Stig på bara, du! Och välkommen igen! Vi kan inte se dig för ofta.

— Nej, det är sant! sade hon, ännu litet brydd, och räckte honom leende handen.

— Nå, det var snällt. Då får jag stanna här en stund, och så går vi tillsammans ner till skolan, när tiden är inne.

Höttner ställde den höga silkeshatten ifrån sig på skrifbordet, vrängde af sig den blå öfverrocken med sammetskrage och kastade den öfver divanen vid von Allers päls.

Inga stod och betraktade honom med en viss misräkning. Det var märkvärdigt att han visade henne så liten uppmärksamhet. Hon tycktes vara luft för honom. »Det var snällt», hade han sagt som i förbigående. Redan när han anlände och de togo emot honom på järnvägsstationen, kände hon sig besviken öfver hans brist på hjärtlighet och värme. Han tycktes knappast se henne och började genast tala med Adrian om skolan. Och hvarje gång han besökte dem sedan dess, föreföll han distrait, liksom frånvarande. Han hade icke ens tackat henne för det besvär hon gjort sig att skaffa honom en treflig bostad. Det hade varit många spekulanter

på det lilla huset midt emot, när det händelsevis blef ledigt. Genom sitt inflytande hade Inga lyckats hyra det för Höttners räkning. Men när Adrian talat därom på vägen från stationen, hade Höttner öfverhört och i detsamma gjort en ny fråga. Inga hade också väntat att han med något litet vänligt ord skulle beröra hennes personliga förtjänst om hans utnämning, men någonting sådant hördes icke heller af. Han uppträdde öfverhufvud som om det var den naturligaste sak i världen, att han nu var där och att allting skulle gå honom väl i händer. Han hade en egendomlig förmåga att verka öfverlägsen på ett anspråkslöst sätt.

Så länge hade man också här i de enkla, borgerliga hemmen på förhand talat om hans framstående egenskaper, att hela staden nu var på benen den bistra januaridag han skulle tillträda sin befattning som lyceets föreståndare.

När tofslaget från rådhusornet dallrat med en ihålig klang ut i den kalla luften, var det icke längre någon människa att se i fönstren eller gatorna. Allt hvad lif och anda hade, föräldrar, barn och tjänstefolk trängdes om plats i lyceets stora bönsal. Flickskolans öppnande hade försiggått tidigare på morgonen, för att också lärarinnepersonalen skulle få öfvervara baron Höttners invigningstal. »Vi måste ju höra den nye profeten, som ni bebådat så vältaligt», hade fröken Behrenhaus sagt till von Aller.

Hon grep också gärna tillfället att få briljera med sin vackra sångröst vid afsjungandet af inledningspsalmen »Hela världen fröjdes Herran». Hennes mörka altstämma tog i mäktiga brösttoner ledningen öfver de manliga brumbasarna och barnskarans klingande sopraner. Det kom en andaktsfull stämning öfver sången, sådan ingen af de närvarande visste sig tidigare bevittnat i skolsalen. Och i de sjungandes hjärtan steg en varm sympati för honom, som genom sin blotta närvaro här höll stämningen vid makt och kom tonernas vågor att vibrera.

Ingas pulsar bultade, och hon kände kalla kårar öfver ryggen. »Skall han läsa bönen? Skall han läsa bönen?» upprepade en röst inom henne. Och psalmsångens ord förvandlade sig i hennes öron till gammalmansröstens bråkande: »Kväll eller morgon, hvarje stund har jag min ro i Guds förbund.»

Då pep orgelharmoniets sista utdragna ton, sedan sången ren dött bort, och tystnaden inträdde. Allas blickar gingo till Höttner. Inga vågade likom icke se på honom. Hennes knän darrade.

När hon i nästa ögonblick såg upp, stod Aronson i katedern. Med slocknade ögon och matt stämma läste han ett stycke ur nya testamentet och tog så Fader vår och Välsignelsen. Sedan han därefter under några sekunder hållit bibelboken öfver ögonen, steg han ner och lämnade platsen åt Höttner.

En undertryckt hostning hördes längst nere i salen. »Det är pappa», hade Inga klart för sig, »han må nu bara inte störa på något sätt.»

Höttner hade redan börjat tala. Inga tyckte plötsligt att han såg så liten och spenslig ut, där han stod och stödde båda händerna mot katederlisten framför sig. Han rörde sig sakta gungande fram och tillbaka, kastade ibland på hufvudet och sköt håret ur den höga pannan. Ingas ögon hängde vid hans minsta minspel och försökte fånga hans blick. Den irrade ut öfver församlingen, utan att stanna.

Han uttalade först sin uppriktiga glädje öfver att vid detta tillfälle se föräldrar och målsmän äfvensom lyceets gynnare och vänner så talrikt församlade. Det tycktes vara ett glädjande bevis för att man inom detta upplysta samhälle intresserade sig för ungdomens uppfostran och höll skolan högt i ära. Det var också en borgen för att man här förstod och uppskattade den stora betydelsen af samarbetet mellan skolan och hemmen, hvarförutom en verkligt fruktbringande undervisning icke kunde ernås.

Han gick så öfver till att tala om undervisning och uppfostran som oåtskiljaktiga begrepp. De höra samman. Läraren måste följa med sina elevers sätt att tänka och handla, han måste utveckla deras själar samtidigt som han matar deras hjärnceller, han måste undersöka deras anlag och fallenheter,

och dem, som stå efter i andlig utveckling, måste han behandla med större varsamhet, än dem, som med ifver och lust hänge sig åt undervisningen.

Af alla civilisatoriska uppgifter är skollärarens den mest maktpåliggande, den svåraste och mest ömtåliga. Det är med ett lärarkollegium som med en teatertrupp: samspelet är hufvudsaken. Alla lärarekrafter i en skola måste, oberoende af undervisningen i olika ämnen, sträfva till det stora enhetliga resultatet, samlas om den gemensamma uppgiften: en god allmänanda, ett etiskt lif, tanke-lifvets inriktande mot idealen, ungdomens själsliga utveckling, hvars nivå blir utslaget för hela skolans ledning.

Och han slutade med att rikta sig särskildt till eleverna. »Tänken alla på att förena edra krafter och er goda vilja med edra lärares, för uppnående af ett sådant mål: själsadel, andlig öfverlägsenhet, sedlig ryggrad hos ungdomen!»

Den nye rektorns ord hade råkat mål. Fruarna i svarta spets-schalar snöto sig ifrigt eller torkade en tår ur ögonvrån. De började långsamt röra sig upp öfver golvet för att komma Höttner närmare och kanske bli i tillfälle att trycka hans hand och tacka för det vackra talet. Borgmästaren nickade sin belåtenhet till provinsialläkaren, och garfvare-mästare Roslin klappade vänligt Söderling på skuldran. Högsta klassens primus, den lille bredaxlade Lindqvist, hviskade till Stjernström, som stod bakom

honom i sjunde klassens led: »han har ordet i sin makt! Han har ordet i sin makt!»

Höttner hade ännu icke lämnat katedern, när Aronson lutade sig fram med handen för munnen och sade något i hans öra. Inga, som stod närmast intill, hörde Höttner svara: »nej, inte flera psalmer nu! Låt dem sjunga någonting annat... En fosterländsk sång... hvad som helst!»

Aronson vände honom ryggen och försvann bland de svarta rockarnas mängd. Höttner såg litet förvånad efter honom, men erinrade sig i detsamma, att Elmberg och icke Aronson var sångledaren. »Kan ni sjunga nylänningarnas marsch, gossar?» vände Höttner sig till eleverna. »Den ville jag gärna höra i dag.»

»Ja, ja!» ropade flera röster på en gång, och Elmberg nickade bekräftande. Han utbytte ett ögonkast med fröken Behrenhaus. Hon angaf tonen åt de små gossarna och Elmberg åt de stora.

Och nu skallade sången i högstämnda ord och taktfasta rytmer. Höttner sjöng med vid fröken Behrenhaus' sida. Hans ljusa tenor smalt samman med hennes mörka alt, och som smattrande fanfarer föllo barnrösterna in:

»Framåt mot det usla och låga!»

Höttner yttrade några välvilliga ord till Elmberg med anledning af elevernas lyckade samsång, och utan vidare presentation tryckte han förbindligt fröken Behrenhaus' hand. Man trängdes nu omkring honom från alla sidor. Han bugade sig till höger och vänster och tog de framräckta händerna. Inga stod vid utgångsdörren med sin man och väntade på det allmänna uppbrottet. De gjorde betydelsefulla miner till hvarandra, uppfångande några repliker, som halfhögt utbyttes mellan Söderling och Holmén i korridoren:

— Nå, det var just ingenting nytt vi fick höra i den predikan, sade Holmén.

Söderling gnäggade till och visade sina gula hästtänder.

— Och det skall vara en modern pedagog! Jo, jag tackar, jag. Det där med undervisningen och uppfostran var ju en jubelintrampning! Vår tids pedagogikprinciper har då i alla fall längesen fastslagit att skolan inte befattar sig med annat än undervisningen... Uppfostran är hemmets sak. Det skall han sannerligen få äta upp på kollationen i afton.

— Kollationen? hviskade Inga. Ska' ni på klubben i afton? Hur går det då med min lilla middag?

— Ja, nej, svarade von Aller, de ha tänkt sig det. Jag har ännu inte fått tillfälle säga dem, att

Höttner inte vill. Det är bäst jag gör det nu genast.

Han hejdade Söderling och Holmén, som voro på väg till lärarnas samlingsrum. Inga kunde se, att deras ansikten uttryckte öfverraskning och missnöje.

Nu kom Höttner, följd af fröken Behrenhaus, ut i korridoren.

Holmén gick med raska steg fram till honom och rörde lätt vid hans skuldra.

— Ack nej! sade Höttner, jag kan inte gå ut i afton. Tack skall ni ha! Det var vänligt af er. Men jag känner mig trött och nervös. Jag skall vara en stund hos min gamle vän von Aller i afton, och så går jag tidigt hem och lägger mig.

— Jaså, jaha! Ja, då så!... drog Holmén på orden. Söderling stod där bredvid och knep ihop läpparna till ett streck från öra till öra.

Lyceets vaktmästare kom med Höttners öfverrock.

— Adjö, adjö så länge! nickade fröken Behrenhaus.

Men Inga tog henne under armen och frågade, om hon inte ville intaga en enkel middag hos dem. Det skulle visst glädja baron Höttner...

Jo, det ville hon gärna.

Från skolan spridde sig den högtidsklädda menigheten öfver staden. Den dagen var baron Edvard Höttner på allas läppar. Han hade gjort ett godt intryck på föräldrar och elever. Men kollegerna kritiserade. Då det icke kunde blifva någon kollation på aftonen, beslöto de att i alla fall äta en liten improviserad festmiddag tillsammans på klubben. Och där fick den frånvarande nye rektorn sitta hårdt emellan. När det gällde en middag, som man hade tid på sig att digerera innan nattens inbrott, kunde också Aronson vara med. Och det var han, som inledde kritiken. »En skolföreståndare, som vid en sådan högtidlighet», sade han, »kunde tilllåta sig att ersätta afslutningspsalmen med en marsch, var säkerligen inte den rätta mannen på den rätta platsen. Religionen skulle väl i alla fall vara skolans hörnsten.»

— Ett eländigt dåligt tal var det för resten, yttrade sig Söderling. Han tycktes ju visserligen ha en viss lätthet att uttrycka sig. Men innehållet! Bevare oss väl! Ett uppkok på gamla, förlegade åskådningar... för att inte rakt af säga reaktionära. Frasmakeri alltsammans! Skulle det vara ett programtal, så att säga, så bådade det sannerligen inte godt för lyceets utveckling enligt moderna principer. Det komme nog snart att väcka föräldrarnas missnöje, om Höttner började blanda sig i barnens uppfostran.

— Men att han hade oförskämtheten tillbaka-

visa kollationen gick likväl utanpå allt annat, ansåg Holmén. Det var lymmelaktigt, helt enkelt. Sådant gör man inte...

— Se så, helan går, gubbar! Låt oss lämna profeten åt sitt värde! dekreterade Akrén.

Under tiden satt Höttner vid Ingas flygel och spelade scherzo af Chopin. Han var vid briljantaste lynne och utvecklade en fingerfärdighet i löpningarna och en kraft i fortissimot, som slog Inga och fröken Behrenhaus med häpnad.

Von Aller följde deras strålande anleten med synbar tillfredsställelse. »Så spelar han!» nickade han till Inga. »Man kan just inte märka att han är trött», hviskade fröken Behrenhaus.

De hade ätit en liten middag på fyramanhand och druckit en gammal Sauterne, som Inga fått af sin pappa.

— Men han är ju alls inte någon nykterist! hade fröken Behrenhaus sagt till Inga efter middagen.

— Nej! Hvarför skulle han vara det?

— Jag vet inte... Jag bara trodde...

När Höttner slutat spela, gick man in i von Allers rum och gjorde det bekvämt åt sig på divanen. Den var så stor, att de alla fyra kunde sitta där. Inga satt närmast Höttner. Hon tyckte sig också nu ha kommit honom personligen närmare. Under middagen hade hans ögon flera gånger stannat i hennes, när de skålade. Han hade en sådan

intensiv, brinnande blick. Ibland kände hon att den hängde vid hennes händer. Om hon lät den ena handen falla i skötet, såg han på den andra, tills hon med en litet tvungen rörelse måste taga den till sig. Hon såg i tallriken och rodnade. Hon hade velat höra hvad Adrian och fröken Behrenhaus talade om, men hon kunde ingenting uppfatta af hvad de sade. Hon kände sig förbryllad, och öronsnibbarna blefvo heta. Det kom alltid en oro öfver henne, när hon såg Adrian närma sig fröken Behrenhaus. De lutade hufvudena så nära intill hvarandra, att man endast med svårighet kunde uppfånga deras ord i närmaste närhet. Höttner tycktes lagt märke till att Inga inte riktigt var sig själf, och då blandade han sig i Adrians och fröken Behrenhaus' samtal. Det var Inga honom tacksam för. Hennes rörelser blefvo ledigare, och hon kunde nu också sticka in med ett ord.

När hon satte sig i divanen bredvid Höttner, ville hon ha Adrian på sin andra sida. »Adrian skall sitta här!» skrattade hon och makade sig högre upp i dynorna. Bara hon hade honom vid sin sida, kunde han gärna vända ryggen till och underhålla sig med fröken Behrenhaus. Hon lyssnade med det ena örat på dem och med det andra på Höttner.

— Men ni hör ju inte alls på hvad jag säger!
log Höttner och fångade in hennes blick.

— Jo, jag hör! Förlåt, om jag var distrahit ett ögonblick! Det är ni själf så ofta.

— Såå, är jag det? Det vet jag inte...

— Nej, det vet ni väl inte... just för att ni är det. De första dagarna ni var här, hvarken såg ni mig eller hörde hvad jag sade.

— Det var märkvärdigt! Det vet jag ingenting om. Då har ni kanske varit missnöjd med mig?

— Nej, visst inte! Ni är bra som ni är. Och nu talar vi inte mer om den saken. Nu tycker jag vi äro som gamla bekanta. Som om jag känt er i många år... Jo, jag hörde alltså mycket väl hvad ni sade. Jag bara tänkte på, hvem som har sagt det en gång förut, och när.

— Ja, det har naturligtvis många sagt! Det kan jag förstå.

— Att jag har vackra händer! Nej, det har inte många sagt. Och den som sade det nu är just densamme, som sade det för länge se'n... på promotionsbalen...

— Sade jag det verkligen då? Ja, där ser ni hur sant det är!

— För att ni sagt det två gånger!

— Ja. Om jag också skulle sagt det endast en enda!

— Så får jag väl tro det då. Adrian har för resten också sagt det.

Von Aller vände hufvudet, då han hörde sitt namn.

— Hvad har jag sagt?

— Att fröken Behrenhaus har vackra händer, skrattade Inga.

Fröken Behrenhaus for upp ur soffan.

— Nej, nu har jag då aldrig hört på maken! Sitter ni där och talar illa om mig?

— Alldeles tvärtom! Bara godt, som ni hör, protesterade Höttner.

Också von Aller hade rest sig ur soffan.

— Och nu ber vi så vackert att fröken Behrenhaus sjunger för oss litet.

Han bjöd henne armen.

Hon tog den. Litet motvilligt, liksom vädjande till de andra, men följde med honom in i salongen.

— Ja, det skall bli roligt! ropade Höttner efter dem, men rörde sig ej från sin plats.

Han kunde icke längre taga sina ögon från Inga. Hon hade också en förnimmelse af att han nu liksom riktigt upptäckt hennes fägring.

Hon lutade sig bakåt mot kuddarna och korsade händerna bakom hårknuten.

— Det är klädsamt med de där korta ärmarna, sade Höttner och lät sin blick glida långsamt utmed hennes mörkhyade armar.

Hon observerade, att han fixerade den fina hårskuggningen på hennes vänstra underarm, som var honom närmast, och hon satte sig plötsligt upp med händerna i skötet.

— Var det inte bra så? yttrade han drömmande,

med blicken fortfarande fäst på hennes arm. Hon svarade ej, men reste sig långsamt ur soffan och blef ett ögonblick stående framför honom med händerna på ryggen. Hon betraktade honom i det grälla ljuset från lampan på skrifbordet.

— Ni har hafsgörna ögon. Vet ni det?

Han ville svara, men fröken Behrenhaus började i detsamma sjunga därinne.

— Dyvekes Sange, sade Inga. Låt oss gå närmare.

Hon smög förut på täpsetsarna, och Höttner följde henne med tysta fjät.

Ljusen brunno på flygeln, men det var skumt i den bortre delen af rummet. Där satt von Aller i en länstol med de långa benen utsträckta.

Inga trippade ljudlöst öfver mattan och sjönk sakta ned på knä invid Adrians stol, kilande sin arm under hans.

Höttner blef stående vid dörrposten, tills fröken Behrenhaus slutat sjunga. Han komplimenterade henne och bad om mera.

— Omöjligt den här gången! Det är alltför sent. Jag måste skynda mig hem nu.

Höttner erbjöd sig då att följa henne.

Så snart de voro utom dörren, satt von Aller på sin sängkant och gäspade. »Från i morgon börjar alltså en ny tid», mumlade han halfhögt för sig själf.

Inga gick omkring i rummen som hade hon

ännu någonting att ordna. Hon såg sig omkring i matsalen. Hvad har jag egentligen här att göra? tänkte hon så och gick tillbaka till salongen. Hon stängde flygellocket och ställde ljusen på trymån. Så förde hon vänstra armen nära intill spegeln och drog med ett finger motsols öfver de fjuniga svarta håren. »Tyckte han att det var vackert? Eller tyckte han att det var fult?»

— Nå, Inga, hvad gör du där så länge?

Hon blåste skyndsamt ut ljusen.

— Jag skall bara släcka i ditt rum.

Och nu släckte hon lampan på skrifbordet. Sköt gardinerna åt sidan och tittade ut genom fönstret. »Där är mörkt! Han har ännu ej hunnit tillbaka.»

Hon lät gardinen falla och gick in till sin man.

XI.

Med lif och själ hängaf sig Höttner åt skolan. Tidigare än någon annan var han där hvarje morgon, och sedan klasserna och lärarnas samlingsrum hade tömt sig efter slutade lektioner, satt han kvar i sitt rektorskansli, upptagen af tusen omsorger.

Han vinnlade sig om att lära känna eleverna och komma underfund med deras karaktärer, arten af deras olika begåfning och fallenheter, deras hemförhållanden och deras sysselsättningar på lediga stunder. Han gjorde personligen ett och annat besök hos fattiga elever, som kommit till skolan från aflägsna orter och bodde på mer eller mindre anspråkslösa inackorderingar i staden. Därvid gjorde han en del upptäckter, som måste väcka hans bekymmer.

Den länge Stjernström på sjunde klassen bodde hos en gammal döf madam i en liten förfallen stuga borta i förstaden. Där kunde han husera hur han ville. Det var så mycket mera betänkligt, som han på grund af dåliga seder och upprepadt utelif hade

blifvit bortvisad från ett motsvarande läroverk på annan ort och sökt sig till lyceet här för att taga sin studentexamen.

Icke långt från honom hade sjätteklassisten Kallberg, också han en redan mogen yngling, hyst sig in med sin trettonåriga syster Julia i ett dylikt ruckel, där de hade ett litet kyffe tillsammans. Julia var elev i flickskolan.

När Höttner en afton ville besöka Stjernström för att se hur han hade det, var denne icke tillstädes. Vid den kalla hällspisen i ett litet kök, där tapeterna hängde i trasor, satt den gamla kvinnan vid ett rinnande talgljus och stoppade strumpor. Hon hade ärft det sura trärucklet efter sin man, som hade varit sjöman och omkommit i tropikerna.

Gumman visade sig icke fullt benägen att på Höttners anmodan ledsaga honom till Stjernströms rum. Men när hon fick veta att det var själfva rektorn, lade hon skyndsamt handarbetet ifrån sig och letade efter lyktan i spiselvrån.

Till Höttners förvåning förde hon honom genom den mörka förstugan ut ur huset.

Han fick förklaringen. Stjernström hade egen ingång från gränden. En dörr, så låg att man måste böja hufvudet, för att komma öfver tröskeln, förde direkt in till hans rum.

Höttner tog lyktan ur gummans hand och lyste framför sig.

Öfver en brokig trasmatta, som golfvets diagonal, stod ett rundt bord med gul vaxduk och vid fönstret ett mindre, rektangulärt af omåladt trä. På det större bordet läroböcker, uppslagna häften och en liten flaska bläck. På det mindre en kopp med sönderslaget öra, en pipsnugga och afbrända cigarrettstumpar.

Höttner såg sig uppmärksamt omkring. Han upptäckte ingenting annat af otillåtna vanor hos inackordenten än de tydliga spåren af tobaksrökning. »Hvar intar han sina måltider?» frågade han och fick till svar, att gumman serverade maten på det runda bordet här i rummet. Och det var sund och kraftig föda, det kunde hon försäkra. Ingen, som bott hos henne, hade ännu klagat på maten.

Brukade Stjernström vara ofta ute om aftnarna? »Nej då!» Han var så flitig, så flitig. Gumman hade just tagit ut lampan för att fylla på olja. »Herr rektor kan inte tro hur mycket olja han bränner de här korta vinterdagarna!» Ljus fick han själf hålla sig med. Oljan blef redan alltför dyr.

Höttner nickade förstående. Han såg bort till den tomma ölbuteljen, som på en stol vid sängen tjänade till ljusstake. Stearinet hade stelnat utmed flaskhalsen. Det var en låg tältsäng af det slag, som i Finland kallas »harmonika». Den såg så fattig ut med sitt gröna halfylletäcke.

Höttner fortsatte sin väg upp i gränderna och styrde nu sina steg till Kallbergs bostad.

Stengolfvet i den mörka farstun låg så mycket lägre än gatans plan, att han snubblade och höll på att falla, när han steg in öfver tröskeln. Han trefvade sig fram och fick tag i ett stort handtag af trä. Dörren var icke låst och öppnade sig i det samma.

På ett litet bord vid det låga fönstret brann en lampa. Där sutto Stjernström och Julia midt emot hvarandra med kortlappar i händerna. Höttner såg, att Stjernström lät cigarretten falla till golfvet och täckte den med foten. Från en stor, omålad tvåmanssäng sprang Kallberg upp. I det motsatta hörnet af rummet stod en vind liten järnsäng. Det var Julias nattläger.

Vid Höttners öfverraskande inträde sågo de tre så förskräckta ut, som om de ertappats på bar gärning för något brott. Julia smög sig till dörrposten och stannade där, fingrande på sitt förkläde. Hon hade ljusbruna, flackande ögon och lingult hår. Både ögonfransar och bryn voro lika ljusa, nästan hvita. Hennes ansikte verkade som en solfläck i sanden.

Stjernström och Kallberg utbytte villrådiga blickar, iakttagande en afvaktande hållning. Ingen tänkte på att ställa fram en stol åt rektorn.

Höttner tog själf den bruna trästolen, som Stjernström suttit på, och flyttade den ut på golfvet. Han satte sig gränsle öfver den, hvilande ar-

marna mot ryggstödet och började ett samtal, som mest liknade ett förhör.

Han fick veta att Gottfrid Stjernström var föräldralös och underhölls vid lyceet af sin farbror, prosten Stjernström, som bodde i Helsingfors, sedan han på grund af hög ålder nödgats lämna sitt pastorat uppe i landet. Han hade själf en stor familj att draga försorg om och hade åtagit sig att understödja Gottfrid endast på det villkor, att denne skulle absolvera sin studentexamen till nästa år.

Detta omtalade Gottfrid Stjernström med den hemliga baktanken, att hans prekära ställning kanske i någon mån kunde inverka på examensresultatet.

Höttner fick också veta, att syskonen Kallbergs far var skomakare ute i landsbygden. Han hade sändt dem i skola, och de tycktes icke finna det annat än naturligt, att de inackorderats i samma rum. Höttner talade sedan därom med fröken Behrenhaus, och de enades om att det inte var alldeles i sin ordning. Men hvad stod att göra? Skolan kunde väl knappast blanda sig i den saken. Skomakaren ställde det för sina barn, som han hade råd till.

Det var plågsamma intryck Höttner fick af sina besök hos dessa hemlösa skolungdomar. Stjernström visade någonting fränstötande trotsigt i sitt väsen. Han stod med händerna nonchalant i byxfickorna, och när han svarade, spelade ett satiriskt

leende kring hans mun. Det var som om han velat säga: »här ä' vi hemma hos oss och här har ni ingen talan.» Han hade stora, drömmande ögon, men de liksom flammade till och antogo ett spotskt uttryck hvarje gång han mötte Höttners blick. Pannan buktade ut, med två markerade knölar öfver ögonbrynen. »Det är hvad man kallar fantasi-knölar», tänkte Höttner och for med handen öfver de liknande upphöjningarna i sin egen panna.

— Spelar ni något instrument? frågade han.
— Han tilltalade aldrig eleverna på de högre klasserna med du.

— Jag sjunger till luta, när det passar. Jag hade en gång själf en gitarr, men den måste jag pantsätta, svarade Stjernström och log öfverlägset.

Julia fnissade där borta vid dörren. Endast hennes bror höll sig hela tiden allvarsam och bligade under lugg från den ene till den andre. Han kunde aldrig se en rakt i ögonen.

Höttner satt ett ögonblick tyst. Här kunde väl ha varit ett och annat att säga, men han visste inte längre från hvilken ända han skulle börja. Några direkta förmaningar fann han icke anledning till. När han reste sig för att gå, såg han vänligt på dem och nickade:

— Jag ser att ni röker här inne. Det har ni inte lof till. Jag kan ju inte hindra er att röka i smyg, men jag ber er som en vän: lägg bort den

skadliga ovanan! Tobaken förslöar hjärnan och förstör nerverna. Adjö med er!

När han kommit ut i den mörka farstun, strök han eld på en tändsticka. Stengolfvet var slemmigt, och fukten droppade ned från de svarta väggarna. Han öppnade en annan dörr och tittade in. Där bodde värdsfolket, en arbetarfamilj, i en tämligen stor stuga. En sotig gryta hängde öfver elden i den stora öppna spiseln. Smutsiga ungar myllrade omkring på golfvet. En koppärrig kvinna med tofviga, svarta hårtestar i ansiktet lutade sig öfver en tvättbunke. Tvålfradgan stod henne upp under de långa, seniga armarna. Den lilla stubben, som en gång varit blå, hade hon stuckit in mellan knäna, och genom det snaskiga, våta linntyget tecknade sig den fattiga konturen af hennes små hängande bröst. En frän lukt af pottaska och lut ångade ut ur grytan, hämmande andedräkten.

Höttner tyckte han skulle säga någonting. Men han kunde inte. Han nickade blott, som om han gått vilse, och stängde dörren igen. »Här tvättas alltså byket. Och hvilket byke! Och här kokas maten för hela den stora familjen, och här inandas den natt och dag alla de osunda dunsterna! Och det är syskonen Kallbergs inackordering! Hur långt kommer man väl med skoluppfostran i sådana förhållanden?»

Höttner vandrade med tunga steg uppåt staden. »Hur många storman», tänkte han vidare, »har icke

vuxit upp i liknande villkor! Härstammade inte Elias Lönnrot från ett torftigt hem, för att taga blott ett enda exempel af de många? Fattigdomen! Ja, den kunde ju inte ensam hindra individernas andliga utveckling. Hur mången far och mor hade inte med två tomma händer uppdragit en liten bleksiktig planta ur karg jordmån till en härdig växt! Härdig, ja, men inte frodig! Människorna äro som blommor, säger von Aller. Och Gud rår för växtkraften. Tillfällighet och slump, med andra ord. Den friska plantan gömmer redan i fröet sin härdiga lifskraft. Ensam står den där på tufvan och nickar mot vårsolen, sedan de vattensjuka syskonen vid dess sida förtvinat, den ena efter den andra, under vintersnön. Var blott en enda lefnadsduglig? Eller hade tufvan inte näring för dem alla? Det kan nog vara så, att människorna äro som blommor. Men för ut dem alla öfver de goda hemmens svartmyllebälte, så skjuta de också alla frodig växt!»

Så ville Höttner att det skulle vara. Det var hans tro och evangelium. Af det sämsta material kunde med ihärdighet och omsorg göras någonting godt.

Där han gick i de mörka gatorna, passerade en och annan af eleverna revy genom hans tankegång.

Den late Fröjberg på sjunde klassen! Skulle han inte få honom att arbeta? Man sade att han luntat sig fram, så högt upp han nu hade kommit.

Nästa år skulle det vara slut med honom. Ty genom studentexamen kom han inte med underselef. Så fick han sätta ferien och nätterna till! Något dåligt hufvud hade han inte, och krafterna tröto sannerligen ej! Den lille bredaxlade Lindqvist kunde hjälpa honom. Han var en lika tjänstvillig kamrat, som han var en god elev. Hvilken präktig, duktig pojke! Man blef glad, bara man såg honom. Tänk, om de allesamman vore som han! Ah, det fanns för öfrigt många andra, som man kunde vara nöjd med. Och alla skulle de slutligen bli duktigt folk i Höttners skola...

Han stannade nu ett ögonblick i hörnet af sin egen gata. »Jag går in till Adrian ett slag och talar om våra 'blommor', pojkarna.»

Han hade knappast kommit inom dörren, förrän han märkte Adrians förstämning.

— Du ser dyster ut! Det passar mig inte alls i afton. Jag har själf haft tråkiga tankar och kommer hit för att du skall hjälpa mig att jaga dem på flykten.

— Det är jag tyvärr inte mannen till i dag, kom det allvarligt från von Aller. Jag har just bevittnat en upprörande scen och kan knappast hämta mig... Inga gråter...

Han gjorde en gest med handen mot den öppna dörren till sitt rum.

— Inga!... Kommer jag olägligt? stammade Höttner.

— Nej, inte så! Inga och jag sörja här tillsammans öfver en förfärligt ledsam historia, som inträffat i skolan... Det var bra, att du kom. Jag ville gå öfver till dig, men jag såg, att det var mörkt... Du har varit ute?

Höttner fick icke tid att aftaga sin öfverrock. Han var redan inne i von Allers arbetsrum, där han mötte Ingas tårfyllda ögon och tryckte hennes hand.

— Hvad är det då? Hvad är det, som har händt?

Inga såg öfver till Adrian. Han skulle förtälja det.

— Jo, kan du tänka dig! började von Aller upprörd. Lille Einar Virelius på min klass har stulit!

Höttner studsade.

— Stulit! Hvad i Herrans namn säger du?

— Ja, stulit! Stulit i boklådan. Hos bagaren. I kolonialvarubutikerna... Litet hvarstans i hela staden...

Höttner sjönk tillintetgjord ned på en stol.

— Men det är ju förfärligt! Han! Den lille snälle Einar, som du håller så mycket af...

Men hur vet man det? Hvem har sagt det?

— Hans mor gick nyligen härifrån. Hon kom hit storgråtande och talade om alltsamman. Hon hade sökt dig, men du var inte hemma, och så kom hon till mig, som klassföreståndare. Det är redan bekant i staden...

— Ja, tänk er så förskräckligt, föll Inga in. Polisen är efter honom. Den stackars modern talade om att kommissarien varit hos henne och sagt, att kryddkrämaren hotade göra sak, om inte Einar skulle bli strängt straffad i skolan. Han menade tro på, att gossen skulle skiljas från lyceet för exemplets skull.

— Det kan aldrig komma ifråga! utropade Höttner häftigt.

— Nej, det tycker jag också, återtog von Aller. Det vore för hårdt...

Och Inga: »Ja, tänk så rysligt! Hela hans framtid kunde ju bli förstörd!»

— Men jag förstår inte, yttrade Höttner efter-sinnande. Han har ju ett godt hem. Ett af de bästa i staden. Fadern en riktig hedersman. Den präktige domaren! En af landets mest bildade jurister, säges det. Den stackars sjuke mannen!

— Ja, han har visst inte långt igen. Man påstår för öfrigt att hans hustrus släkt är nervöst belastad. Där finns hysteri i alldeles ovanlig grad, och åtminstone en af den familjen har hamnat i dårhuset, det vet jag alldeles bestämdt.

— Ah, sådant kan man inte räkna med! Snatteri — ty så får vi väl i alla fall kalla det, och inte stöld — har ju många barn fallit för och sedan ändå blifvit hederliga människor. Du vill väl inte tro att lille Einar är predestinerad till tjuf, heller?

— Jag tror hvarken det ena eller det andra.

I embryot ligger utvecklingskraften till godt eller ondt.

Det förde Höttner in på kapitlet, som de dryftat förut: om barnuppfostran och dess ingripande i den mänskliga naturen, om andliga lytens rektifiering, om skapandet af karaktärer och slutligen om själfva de moraliska begreppens förskjutning eller fluktuation.

Höttner fick också anledning att tala om sina bekymmer för de hemlösa elevernas privata lif och sedliga vandel, uppehållande sig särskildt vid Gottfrid Stjernströms och syskonen Kallbergs usla bostadsförhållanden och lågt stående omgifning.

Det var redan natt, när han slutligen erinrade sig att han suttit länge.

— Ja, vi får hålla en lärarkonferens i morgon, både för det ena och det andra, sade han i dörren och skyndade så öfver gatan.

XII.

Den följande dagen var det tissel och tassel under fristunderna i lyceets korridor. Man dryftade Einar Virelius' bedrifter.

Själff smög han utmed väggarna och visste icke hvart han skulle taga vägen, för att undgå frågor och spefulla blickar. Han sökte dölja sig bland öfverrockarna under klädhängaren. Men därifrån drogs han fram af kamraterna och knuffades midt ut på golfvet. En elev från en af de högsta klasserna nöp honom i örat: »jo, du är just en skön pojke!»

Slutligen sprang han ut på gården och stängde in sig i hemlighuset, där han stannade, tills klockan ringde och han igen fick sitta på sin plats i klassen. I ångest väntade han på nästa fristund, som skulle drifva honom ut i fiendens läger. Men när den kom, blef han räddad af von Aller, som lagt märke till att man for illa med honom och förbjöd det strängt.

Också i lärarenes samlingsrum kommenterade man ifrigt Einars felsteg.

Höttner hade icke visat sig där i dag. Han var upptagen med sakens undersökning. Man hade sett en svartklädd dam gå in i hans rektorskansli. När hon kom upp i trappan, drog hon den långa svarta slöjan ned öfver sitt ansikte.

»Det är Einars mamma!» hviskade barnen i korridoren och veko respektfullt tillbaka.

Fru Virelius var sorgklädd efter sin lilla dotter, som nyligen aflidit. Hon tycktes höra till sorgens utvalda. Hennes man hade drabbats af ryggmärgslidande och sköts i rullstol. Han hade nödgats lämna sin domsaga åt en vikarie och framlefde nu sin hjälplösa tillvaro här i den lilla staden, dag och natt föremål för sin hustrus omvårdnad. Einar var deras enda barn.

Länge stannade fru Virelius inne hos Höttner. När hon omsider lämnade kansliet, kunde man i lärarorummet höra Höttners afskedsord: »låt oss hoppas det bästa! Men allt kommer, som jag sagt, att bero af konferensen i afton.»

*

När Höttner infann sig till kvällens sammanträde, var lärarpersonalen redan mangrant församlad.

Fröken Lönn kom emot honom i dörren och tog hans hand. Hennes ansikte uttryckte deltagande. Han kände sig angenämt berörd af att möta hennes blida, intelligenta ögon. Af lyceets lärarekrafter var hon den enda kvinnliga och under-

visade blott på de lägsta klasserna. Hon umgicks så godt med sina små elever, som om hon varit mamma för dem alla.

Fröken Lönn var äfven anställd vid flickskolan. Hon skulle öfverbringa en hälsning till Höttner från fröken Behrenhaus och alla lärarinnorna, att de djupt beklagade den sorgliga händelsen, som inträffat i lyceet.

— Ja, det är ledsamt... mycket ledsamt, hvi-skade Höttner. Och med en gest mot bordet sade han högt: »sitt ned, mina herrar, och låt oss börja genast!»

Höttner, von Aller och fröken Lönn bildade ett litet skildt läger för sig, vid den öfre bordsändan, där Höttner intagit ordförandeplatsen. På afsiktligt vald distans från den nye rektorns högsäte sutto kollegiets öfriga medlemmar med armarna öfver det gröna klädet.

Endast den tunge, välmående Holmén hade förblifvit stående. Med händerna på ryggen stod han och värmdes sig framför den hvita kakelugnen.

Därifrån började han, innan Höttner ännu fått tillfälle att yttra ett ord, en bred utläggning i docerande ton om »den i läroverkets annaler förut okända, upprörande skandal, som höljt hela skolan med vanära».

Höttner såg förvånad på honom och afbröt.

— Kanske magister Holmén vill tillåta mig att först framlägga hvad jag inhämtat i saken...

Holmén lät sig icke bekomma. Han fortsatte i samma ton.

— Vi känner redan alla i minsta detaljer hvad som inträffat, och jag tänker lärarkollegiet är ense med mig om, att i ett sådant fall inte annat återstår, än att omedelbart aflägsna giftet — utvisa den brottslige odågan ur läroverket.

Höttner hade suttit med sammanbitna tänder, tummande om en linial. Han slog den med all kraft i bordet och reste sig.

— Är det jag, som här är ordförande? Eller är det magister Holmén?

— Det är rätt! hviskade fröken Lönn med gni-strande ögon öfver bordet till von Aller.

En tung tystnad inträdde, afbruten af skrofliga gomljud och en torr hostning här och där. Söderling gungade det ena benet öfver det andra. Ett försmädligt leende spelade på hans läppar.

— Kanske herr baron tillåter att jag aflägsnar mig, eftersom jag inte tyckes ha någon talan här, kom det dämpadt från Holmén, som blifvit blos-sande röd.

— Nej, det kan jag visst inte tillåta, svarade Höttner bestämdt. Det är er plikt, liksom min, att stanna här. Och lika mycken talan har ni, som vi alla andra — sedan ni först begärt och fått ordet af mig.

Holmén flyttade en stol till bordet och satt

sedan och ritade på ett läskapper utan att vidare öppna munnen under sammanträdet.

Höttner tog nu ordet.

— Det är utan tvifvel en svår förseelse vi här har att göra med. Men det finnes en förmildrande omständighet. Och det är gossens ungdom. Han är ett litet barn, som ännu inte fyllt nio år.

Hans mor var, som ni vet, hos mig i dag. Tillintetgjord, som om hon själf varit den brottliga, grät hon utan uppehåll. Einar hade för henne bekänt allt. Han hade tiggat henne om förlåtelse och bedt att själf få föra tillbaka allt hvad han tagit: till kolonialhandlaren, boklådan, bagaren och äfven till klasskamraterna, som han också i smyg beröfvat några småsaker. Han förde henne själf till sin tjuvgömma uppe på vinden under takåsen. »Åh, Gud, hvilken samling jag fick se!» stönade hon. »Jag begriper inte att jag öfverlevat det.» At Einars stackars sjuke far har hon ännu intet vågat säga, af fruktan för att det kunde bli hans död. — Som ni ser, är här ömtåliga omständigheter att taga i betraktande. Att skilja gossen från skolan, som magister Holmén påyrkar, blefve i mer än ett afseende ödesdigert för hans olyckliga hem. Konsekvenserna äro oberäkneliga.

Hvad själfva förseelsen i öfrigt beträffar, synes mig det mest betänkliga vara, att han samlat och dolt hvad han tagit och behållit allt för egen

räkning. Han försäkrar att ingen af kamraterna är medskyldig och att han aldrig talat med dem om sina tillgrepp. Det hade enligt min uppfattning framstått liksom mera oskuldsfullt, om han delat med sig åt kamraterna och skrutit för dem med sina mandater. Det hade förefallit mindre sjukligt. Som det nu är, kan man fråga sig, om vi här har att göra med ett fall af medfödd kleptomani. Om det är så, blir det svårt att hålla honom kvar i skolan. Men det är ännu inte bevisadt, att han lider af detta farliga karaktärslyte. För min del vill jag inte tro det. Och äfven om så vore, håller jag före, att allt bör försökas, för att rädda honom, så ung han ännu är. Hans felsteg kan härflyta ur barnsligt oförstånd. Visar det sig däremot vara en moralisk defekthet, så kan den kanske med lämplig uppfostringsmetod aflägsnas, liksom läkaren gör den sjuke frisk. Med ett ord, jag vill för min del ej vara med om att krossa ett hem och förstöra ett barns framtid.

— Att skilja honom från skolan, yttrade nu fröken Lönn, vore en grymhet. Det vore att sätta skammärket på barnet för lifstiden och skada dess själ.

— Den själen är redan skämd, röstade Aronson i djup bas, och den bär smittämnet inom sig. Vår plikt mot de andra eleverna är att omedelbart aflägsna honom från läroverket. Ogräset måste ryckas upp med rötterna...

— Och kastas i elden! ringde von Allers öron. Dömer icke, så varden I icke dömde! sade han och såg långt på Aronson. Är det inte religionens bud?

— Det är så, svarade Aronson högtidligt. Men har inte sin tillämpning på grofva brott. Religionen skyddar samhället. Det heter också: »du skall icke stjäla!»

Nu öppnade Söderling omsider sina käkar, och hans ögon rullade.

— Jag måste säga att vår unge rektors syn på saken förvånar mig i högsta grad. Han tyckes glömma, att vår skola inte är något hem för vanartiga barn och inte heller en barmhärtighetsanstalt, där hänsyn kan tagas till de sorger en odåga till elev kan bringa öfver sina föräldrar. Att låta en tjufunge stanna kvar i skolan och demoralisera kamraterna vore en slapphet, som inte kan tolereras af ett lärarkollegium med aktning för sig själf.

— Vill någon föreslå formen för bestraffning? yttrade nu Höttner kort och klappade med linialen mot handens flatsida.

— Jag föreslår att han inte straffas alls nu vidare, ryckte von Aller in. Han har redan fått lida smälek af kamraterna, och sådant verkar starkast. Stackaren är straffad nog, efter allt som passerat.

Fröken Lönn: »jag understöder magister von Aller.»

Söderling: »jag föreslår utvisning ur skolan och yrkar för öfrigt på omröstning med slutna sedlar.»

Aronson: »förenar mig med magister Söderling.»

Öfriga närvarande, bland dem Akrén, hade mindre energiskt deltagit i diskussionen. De väntade på omröstningen.

Den utvisade att lille Einar Virelius skulle skiljas från skolan.

XIII.

Efter konferensen kände sig Höttner nedtryckt och förstämnd. Von Aller ville att han skulle titta in ett slag och prata med Inga, men han afslog, förebärande trötthet och gick hem till sig.

Von Aller stannade icke länge hemma denna afton. Så snart han gifvit Inga en öfversikt af kvällens händelser, begaf han sig till klubben. Han måste få tala närmare med Akrén, som också bidragit med sin röst till det hårda utslaget. Och så var det ju lördagskväll och hvilodag i morgon.

Inga vankade som fredlös omkring i rummen. Hon stannade alltjämt framför fönstret i salongen. Hon hade lagt märke till att man därifrån bäst kunde se öfver i det lilla huset på andra sidan gatan. Belyst bakifrån af ljusen på flygeln, stod hon och fixerade fönstret midt emot. Höttners kontur rörde sig där fram och tillbaka.

Plötsligt stod han i fönstret. Deras ögon möttes. Hvarje drag i hans ansikte kunde hon urskilja. Och lika tydligt kunde han se hennes.

Inga kände en underbar beklämning vid denna

upptäckt. Blott några sekunder hade de stått orörliga, öga i öga, som hypnotiserade, då hon hastigt drog sig tillbaka i rummets halfskymning, lämnande fönstret öde.

Hon satte sig till flygeln och slog gnolande an ett sångackompanjemang. Hon hade en liten obetydlig röst och lät aldrig höra sig. Men hon var musikalisk och sjöng stundom i sin ensamhet.

I afton valde hon trista sånger. Känsliga och varma trängde tonerna ur hennes bröst.

Plötsligt afbröt hon och lyssnade med händerna i skötet. Hon hade hört steg i trappan. Det kunde väl inte vara Adrian, som kom tillbaka?

Nej! Så ringer Höttner.

Det var han. Hon räckte honom sina båda händer.

— Så roligt, att ni kom!

— Tack, att ni säger det! Jag visste inte riktigt, om jag var välkommen så sent.

— Ni är alltid välkommen. Jag satt just och tänkte på er. Och den sorgliga utgången för lille Einar... Hur kunde de vara så grymma!

— Ja, säg det! Hur kunde de?... Är inte Adrian hemma?

— Nej. Han gick till klubben... Han ville tala med Akrén. Men stig in och tag af er!

Inga gick förut in i salongen. Hon rullade fram en fåtölj öfver den mjuka mattan: »sitt här!» Hon satte sig själf i en annan nära intill. Hon rörde

sig nervöst, och en lätt rodnad hade stigit upp på hennes kinder.

— Ja, tänk att också Akrén skulle svika oss! Det hade jag inte trott om honom, sade hon, och hennes ögon blefvo dystra.

— Hur så? Tycker ni han är bättre än de andra?

— Ja, jag har haft större sympati för honom. Adrian säger att han har mera hjärta, än de andra.

— Kanske det. Jag har ännu inte kunnat bilda mig någon riktig uppfattning om hans karaktär. Men de andra tror jag mig nu känna. Söderling och Holmén! Det är i alla fall inte det kollegium Adrian och jag hade tänkt oss i vår skola... Eller i er skola, fru Inga! Ty det är ju ni, som är dess skyddsgudinna.

— Ni gör narr af mig, skrattade Inga. Gör inte det! För jag intresserar mig verkligen för allt hvad uppfostran heter. Visserligen endast platoniskt... aus Liebe zur Kunst, så att säga. Ty själf duger jag ju inte till lärarinna... eller barnsköterska. Men det har varit min käraste tanke, att ni skulle kunna inblåsa en lefvande anda i själfva ledningen och att Adrian kunde med lif och själ gå upp i samarbetet med er. Genom Adrian hade jag ju hört så mycket talas om er. Och om ni vill veta det, så har jag alltid hyst en hemlig beundran för ert allvar och edra tänkesätt. Ni vill ha någonting stort ut ur lifvet. Inte blott för er

själf, men också för andra. Ni lefver för edra idéer och smular inte bort er själ i hvardagslifvets intigheter. Jag önskar att vi alla kunde vara som ni. Då blefve lifvet värdt att lefva. Det finns ju ändå ingenting annat här i världen, som skänker tillfredsställelse, än vackra tankar, som gå hand i hand med vackra handlingar. Har jag inte rätt? Är det inte så?

— Jo, ni har rätt! Men om mig personligen har ni för höga tankar. Jag önskar att jag kunde motsvara dem. Men jag sitter här och känner mig skamsen. Det är inte anspråkslöshet. Jag tror jag har ett visst själförtroende. Jag har haft det hittills i alla fall. Men just i afton känner jag min handlingskraft förlamad. Jag kunde inte hålla ut där borta i mina ensamma rum. Jag måstå komma hit öfver för att söka stöd och uppmuntran hos er, fru Inga. Och det ger ni mig ju också, innan jag ännu bedt därom. Jag är er mycket tacksam... Men säg mig uppriktigt, tror ni att våra vackra idéer — vi kan ju gärna kalla dem så — har någon utsikt att realiseras i detta samhälle? Tror ni att vi kan göra skolan här till hvad vi drömt om?

Det dystra draget låg öfver Ingas ögon, och hennes röst lät olycklig och hjälplös.

— Och hvarför skulle vi inte kunna det?

— För att de andra kanske är starkare än vi.

— Ah, säg inte det! Tviflar ni... nu redan?

— Jag vet inte, hvad jag skall säga. Jag vill inte tvifla. Och likväl... Jag kan inte glömma lille Einar. Honom skulle vi ju ha hjälpt. Tänk på hans stackars mor! Hon ensam skall nu bevara tron och hoppet, sedan vi svikit henne. Och om det så visar sig, att hon ingenting förmår mot naturen och att lifvet ordnar som det vill för hennes hjälplösa barn? Då skall hon förebrå oss, att vi icke räddade det. Jag vet ju inte hvad den där gossen kan ha för medfödda lyten. Men att inte ens få göra ett försök att bringa honom i rätta gängor... Det var ett hårdt slag för mig. Till hvad gagnar det väl under sådana förhållanden att vi — ni, Adrian och jag — gå här och bygger på uppfostrans idé, som andra begagna första tillfälle att håna?

Inga lade ofrivilligt sin hand på hans knä.

— Nej, tala inte så! Tala inte så! klagade hon. Jag blir så beklämd... Ni får inte misströsta!

Med en lätt rörelse fick han sin stol närmare och behöll hennes hand i sin.

— Där kommer ni ju åter med den uppmuntran jag längtade efter, sade han och såg in i hennes ögon. Jag visste ju att jag skulle få den af er. Af Adrian får jag den inte.

— Nej, af Adrian får ni den väl inte, suckade Inga och drog långsamt sin hand ur Höttners. Adrian har inte tron...

— Säg mig en sak! återtog Höttner: går han ofta till klubben?

— Om jag skall vara uppriktig: ja!

— Men det skulle han inte göra! Det är emot vår öfverenskommelse...

— Så säg honom det då! Säg också åt de andra att de håller sig därifrån!

— Skall jag nu också det? Jag känner det visserligen som en plikt, men det blir tungt, att gå här omkring som en sjukskötare för både barn och vuxna.

— Så säg det åtminstone åt Adrian! återtog Inga. Vill ni det?

— Hjälper det då inte, om ni säger honom det själf?

— Nej, det gör inte! Han blir bara irriterad. Jag har kastat yxan i sjön.

Höttner iakttog hennes bekymrade uttryck, och det kom deltagande i hans stämman.

— Är det verkligen så illa?

— Jaa! hviskade Inga.

Hon satt med händerna i skötet och såg frånvarande på sin skospets, som hon rörde upp och ned.

Höttner sökte förgäfvat hennes blick.

— Och jag som trodde att ni var så lyckliga! yttrade han stilla.

— Ja, det tror ju alla. På sätt och vis är vi det väl också.

— På sätt och vis! Det vill säga att ni älskar honom?

Inga höjde hufvudet, och det kom som en djup suck.

— Jaaa... när han är söt och god... som han kan vara.

— Är han då inte alltid det?

Nu skälfde Ingas svarta pupiller, och hennes stämma blef kall.

— Nej! Och då finns det inte det, som jag inte kunde göra, för att straffa honom och hämnas!

— Det tror ni bara, sade Höttner, utan att taga sina ögon ifrån henne. Så grym är ni inte!

— Jo, jag är grym. Om det skall kallas grymhet att värna om sin personlighet och taga ut sin rätt.

— Ja, det beror då på hvad man förstår med sin rätt!

— Naturligtvis att lefva sitt eget lif och inte släpas med som dödvikt i en annans. Att taga sitt hjärta från den, som sargar det och gifva det åt en annan, som kan skänka det ro; som vill bevara och skona det som sin käraste och dyrbaraste skatt. Att älska med sin själ och inte blott med kroppen och känna i hvarje nu af sin tillvaro, att man är ett hjärta och en själ med den man älskar och att man är älskad öfver alla egoistiska hänsyn... öfver allt förstånd!

— Det är inte litet ni begär, fru Inga, kom det

stilla och dämpadt från Höttner, som om orden stockade sig i strupen.

Ingas barm häfde sig, och hennes ögon uttryckte djup melankoli. Plötsligt lutade hon sig fram emot honom, så nära, att han kände doften af hennes hår, af hennes hud, af henne själf. En doft af kvinna, på något sätt, men säregen, personlig, den som i ett ögonblick gaf hela Inga, sådan hon gick och stod.

— Jag begär intet eller allt! andades hon ut. Det må sedan bära eller brista.

En förnimmelse grep Höttner af att hon i denna stund var lätt att fånga, och hjärtat hoppade upp i halsen på honom. Han slog armarna om hennes midja och drog henne till sig. Men då han kände att hon gjorde ett kraftigare motstånd, än han väntat, släppte han sitt tag och sjönk ned på mattan med hufvudet i hennes knä.

Hon lät sina fingrar löpa genom hans hår, sakta och lätt. Han skälfde som vid en lätt frossbrytning. Men han visste nu, att han icke skulle röra sig, och han liksom domnade bort under smekningen af hennes hand.

En ödslig känsla kom öfver honom att allt i nästa ögonblick skulle vara förbi. Så kunde det vara slut med detsamma! Han reste sig plötsligt och lät sig falla tillbaka i fåtöljen. Han lyssnade till hennes tysta fjät, som aflägsnade sig öfver mattan.

Hvarför gick hon? Skulle hon icke komma tillbaka? Ville hon låta honom förstå, att han nu skulle lämna henne?

Han sjönk för några sekunder ihop, gömmande ansiktet i sina händer. »Är det jag? Är det jag?» susade hans öron.

Långsamt makade han sig upp ur den låga stolen.
— Fru Inga, är ni där?

Hans stämma hade lydt honom. Den var lugn och fast.

Åter förnam han de tysta stegen öfver mattan. Inga stod framför honom. En tår blänkte i hennes ögonfransar.

Han förde hennes hand till sina läppar.

— Farväl och tack! Lifvet är hårdt mot oss alla!

Inga hade ställt sig framför fönstret i salongen, när han gick. Där stod hon, tills det blef ljust i hans rum och hon såg den väl kända konturen börja röra sig upp och ned öfver golfvet. Hvarje gång den närmade sig det upplysta fönstret, vek hon tillbaka från sitt som i skräck.

Nu stod han där igen och kallade henne med sin stumma blick. Då gick hon plötsligt fram till fönstret, och som i en sugande hvirfvel drogos hennes ögon bort mot hans.

Han förde fingrarna till sina läppar. I det samma var hon borta. Längre hängde hans blickar vid hennes fönster. Men hon kom icke igen.

XIV.

Höttner vaknade som vanligt den tid han brukade gå upp, för att vara den förste på morgonen i skolan. En liten solfläck i regnbågsfärger dansade på tapeten. »Men det är ju söndag!» sade han halfhögt. Därför spelade vintersolen på hans vägg. För att påminna honom om, att han i dag var fri att göra hvad han ville.

Han sträckte ut sig i den breda sängen. Tankarna kommo från i går. I en betagande lustkänsla af hvad han hade upplefvat med Inga, blandade sig gnagande kval. Lille Einar hade han glömt. Inga! Hon hade smekt honom öfver håret. Hvad tänkte hon därvid? Hon hade åtminstone inte känt sig kränkt af att han tog henne om lifvet. Hon kom ju också till fönstret och mötte hans blick. Men han skrämde henne bort. Så naiv och dum han hade varit! Så klumpig! Han kunde ej förlåta sig att han antydt en slängkyss. Fy tusan, en sådan provinsaktör! Hon föraktade honom nu. Därför kom hon ej tillbaka till fönstret. Hon flög undan, som en liten svart fågel på ljudlösa vingar i den stora skogen.

Höttner satte sig häftigt upp i sängen. Till skogen! Till den stora, mörka skogen ville han i dag. Skidorna skulle bära honom öfver snöfälten bortom »holmen». Han ville taga vägen förbi Ingas »holme», som hon beskrifvit som sitt lilla paradis. Men längre bort ville han. Ensamheten i skogen var hvad han längtade efter.

Han gjorde sig skyndsamt i ordning. När han kom ut med skidorna öfver axeln och de långa stafvarna i handen, kastade han en blick mot fönstren i von Allers våning. En kvinnoskepnad rörde sig där, och han kände sitt hjärta klappa. Så såg han att det var Mina, husets gamla tjänarinna, och med tunga steg vandrade han bort genom de söndagsstilla gatorna.

Han gick ut genom den röda grinden, där husraderna togo slut och stenläggningen upphörde. Lätt gled skidorna öfver skarsnön förbi de kala träden på Ingas holme. Här och där i buskarna sutto de hvissna löfven kvar och rasslade i vinden. Framför honom sträckte sig det solglittrande snöfältet upp till storskogen. Natten hade lagt ett tunt lager af mjuka snöflingor öfver skaren. De skulle knappast smälta under dagens lopp. Kölden tycktes skärpa till under en molnfri himmel. Ett präktigare skidföre kunde man ej begära. I ett huj skulle det gå nedför sluttningen utmed skogskanten.

Midt på fältet hvilade han ett ögonblick på skidorna, insupande den friska luften.

Kyrkklockorna ringde i staden. Ljudvågorna från deras malmklang domnade långsamt bort i rymden, och då var det som om tystnaden växte. Höttner stod och lyssnade och lät blicken glida utan mål. Och samma tanke, som mången gång förut trängt sig på honom i ensamheten, smög sig åter fram och fångslade hans sinne. Det var bojan kring hans själ: »hvad vill du slutligen, outgrundliga sfinx, som kallas lifvet?»

En skata skrattade där borta på »holmen». Höttner stötte stafvarna i den hårda drifvan och gaf skidorna ny fart. Han böjde sig lätt framåt, och kafvande med armarna, skyndade han vidare. När han nått slutningens höjd, hade han skogen på den ena sidan och nya hvita vidder på den andra. Och nu gick det nedför backen i en svindlande fart. En känsla af befrielse kom öfver honom. Han fick icke längre tid att plåga sig med ofruktbara grubblerier, helt upptagen, som han var, af att behålla jämvikten på skidorna. Han satte öfver en insnöad gärdesgård i dälden och tog skvätten på andra sidan, liksom kastad genom luften. Skidspetsarna dallrade och lefde, där de döko upp igen som förstäfven af ett skepp ur vågdalen.

Allt längre bort gled Höttner öfver drifvorna. Solen steg, och blånande dagar svepte kring de glesa skogsdungarna i hans väg. Han tänkte icke

på hvad tiden led eller hvilken kurs han följde. Han kom in på tufviga kärrmarker, där det frusna starrgräset gnisslade under skidorna, mellan vridna martallar och videbuskar. Då sträfvade han åter uppåt skogskanten, där snön hade hopat sig. Genom en råöppning såg han ett långsluttande berg, där det gick lätt att löpa. Han stakade sig upp till dess krön och fann en brantare nedfart på andra sidan. Den förde in till skogens mörka gömslen. Han gaf sig utför snöväggen och styrde in mellan jättegranarna vid bergets fot, snuddande vid deras snötyngda grenar. De yfviga barrplymerna slogo honom i förbifarten mot bröstet, som ville de stanna hans rasande fart, men i detsamma hade han redan lämnat dem långt bakom sig.

När skidorna löpt linan ut, rätade Höttner sig upp och drog djupt efter andan. De höga träden slöto sig omkring honom och stängde för solstrålarna med sina gröna gardiner. I den djupa skuggan var det svalt och tyst som i ett grafhvalf. Den sista lösa snön hade ej kunnat tränga in hit. Drifvan var hårdfrusen och knarrade under Höttners fot, när han gick ut på den för att sätta sig på närmaste sten. Så plötsligt afbröts stillheten i detsamma af ett tungt fladdrande dån, att han ovillkorligen ryggade tillbaka och sträckte ut armarna framför sig. En väldig tjäder hade lyftat blott några steg framför honom och susade bort öfver furornas toppar. Samtidigt studsade en ekorre som

en gummiboll öfver den hvita marken och ilade upp i en grof tall. Den rände rundt den röda stammen, prasslande med sina klor i barken, och tittade nyfiket fram än från den ena sidan, än från den andra, tills den nådde toppen, där den sprang ut på en gungande gren och hoppade, med svansen rak genom luften, öfver till ett annat träd; försvann och blef borta.

Höttner såg sig ett ögonblick villrådig omkring. Han hade förlorat lusten att sätta sig till hvila, han visste egentligen icke hvarför. En beklämmande susning drog genom skogen, och de höga furorna omkring honom böjde gång på gång sina kronor mot hvarandra. Han tyckte skuggorna förlängde sig; de smögo fram till hans fot och drogo sig åter tillbaka, för att så på nytt komma igen. Höll solen på att gå i moln? Det kändes icke längre så kallt. Drog det upp till blidväder, skulle skidorna löpa trögt, och då blef hemfärden tung och tröttsam. Det var icke utan, att han ej kände sig hungrig. Bäst att söka sig den genaste vägen ut till fälten.

Han stack åter fötterna i skidornas remmar, och litande på sitt lokalsinne, tog han vägen förbi det branta berget. Han följde igensnöade kostigar och fann tillräcklig snöyta, för att glida hastigt ut till det öppna kärret, där utsikten var fri. För-gäfvades såg han sig om efter ett litet solglitter på sin väg, eller en flik af himmelens blå. Mjölkhvita slöjor sväfvade öfver himlabågen och tät-

nade kring solskifvan, som blef gul som en citron. Bakom honom steg skogens brus, tungt och hotande. All lustkänsla var försvunnen, och mödosamt stakade han sig fram mellan stenar och stubbar, andfådd och varm. Vinden låg emot och tilltog ständigt i styrka. Han kände ett stänk mot sin kind och blickade upp, liksom för att öfvertyga sig om hvad han redan visste: att snöflingorna hvirflade i trädtopparna och yrvädet skulle vara öfver honom i nästa minut.

När han nådde kärret, måste han streta sig fram i blåsten utmed skogskanten och kunde endast med svårighet hålla ögonen öppna. Hväsande och hvisslande svepte snöstormen öfver slättmarken, begrafvande martallar och videbuskar under de upp-tornade drifvorna och sopande hvita hvirflar långt in i storskogen, där de höga furorna knakade och kvedo.

Höttner tryckte skinnmössan ned i pannan, och lutande sig i rät vinkel öfver skidorna, lade han all sin kraft i stafvarna och gaf sig fart med dem. Snön hopade sig alltjämt upp öfver stöfvlskaften, men då lyftade han fötterna och stampade och skyndade så framåt igen. Han kände sig liksom insvept i våt vadd, där han med brännande kinder ilade mot den piskande vinden, som höljde honom i hvitt från topp till tå. Då och då frigjorde han en hand för att rycka isklumparna ur det samman-gyttrade skägget, men strax därpå voro de där

igen. Han hade passerat den nedsnöade gärdesgården i däliden och visste att han ej hade långt igen till skogen där uppe på höjderna. Men luften tätnade ständigt, och han såg med hvita ögon in i snötjockan, utan att längre kunna upptäcka skogskonturen mot himmeln. Hela rymden dansade omkring honom, svajande med hvita slöjor.

Stigningen blef för mödosam, och han måste vada genom de lösa snömassorna, bärande skidorna i handen. Under sina fötter kände han skarens fasta botten, oaktadt han stundom sjönk så djupt i de växande drifvorna, att han endast med tillhjälp af armar och händer kunde kafva sig upp igen. Han blef våt långt in i ärmarna och kände ryggraden som en rännil.

Så hade han arbetat sig uppåt en evighetslång tid, tyckte han, då hans fot plötsligt slant befriad öfver en isskorpa och han snubblade med händerna mot en trädstam. Han hade nått skogsbacken på sluttningens krön, utan att han visste det, förr än han törnade mot trädet. Det var en ensam björk, som växte vid dikesreinen. Först ett stycke bakom den, på andra sidan om det smala diket, började skogen. Genom denna, som här bildade en smal kil mellan fälten, kunde han lätt komma ut till sluttningen mot Ingas holme.

När han i skogsbrynet ställde sig på skidorna, upptäckte han någonting, som väckte hans förvåning. Här hade man ännu för några timmar

sedan kört med häst och släde. Spåren kunde icke vara äldre. Hvem hade på söndagen ärende till skogsbacken och åkte efter häst öfver drifvorna? Fyra hofvar hade trampat i den hårda skaren. Af hvar slädens medar glidit fram kunde man se blott en antydning. Man kunde sluta sig till att de kommit från fältet och passerat diket, men spåren voro nu igenrade.

Höttner beslöt att följa dem; de skulle väl leda honom ut till fältet på andra sidan. Men vid skogskilens midt fann han att spåren plötsligt togo af och löpte i sned riktning tillbaka rakt mot vinden. Här voro hålen efter hästhofvarna djupare, medarna hade vid den tvära vändningen skurit djupt in i skarsnön, och släden hade skrubbat barken af en björk.

Höttner stannade ett ögonblick och såg på detta. Hvad kom det honom vid? Han ville fortsätta sin väg i lä om de stora träden. Men han hade ännu ej kommit i rörelse på nytt, då han förskrämd ryckte till vid ett rungande ljud genom skogen. En häst hade gnäggat i hans närhet.

Utan att betänka sig styrde han kosan ditåt. Hvad han fick se, slog honom med nyfikenhet och häpnad.

Med frambogarna inklämda mellan två resliga furor stod en ung svartglänsande hingst och skälfde i fimmelstängerna. Den stod med hufvudet nedåt

och knep ihop ögonen mot snöstormen, som piskade in från det öppna fältet.

Höttners ögon stannade först på hästen. Då den hörde honom komma, höjde den mulen, fny-sande i den hvita luften, och så gnäggade den på nytt, liksom hälsande sin räddare. Den skakade på sig, så fimmelstängerna skramlade och slog frustande med den ena framfoten högt framför sig.

När Höttner hunnit helt fram till platsen, ryggade han tillbaka för den syn, som mötte honom i släden.

I ett dödt, uppfrätt ansikte andades en levande mun. Hufvudet var inknutet i en näsduk, under en toppmössa af gult kattskinn, och vid tinningarna klibbade våta, grå hårtestar.

Det var den vidunderliga människa, som fröken Behrenhaus hade beskrifvit för von Aller vid terminsinvigningen på klubben. Landthandlaren, som hade lupus i ansiktet och en papperslapp i stället för näsa.

Höttner stod länge och stirrade på detta ansikte, utan att han kunde begripa hvad han såg. Skulle han likna det vid något, så vore det vid ett ruttet kräftbete eller bakdelen hos en menageri-apa. Men hvarifrån kom den rektangulära papperslappen, som rörde sig i det flådda ljusröda? Han gick ända fram till släden, och nu såg han att vidundret sof och papperslappen rasslade under dess tunga andhämtning. Det levande kadaver, som

låg utsträckt i släden med fårskinnsfällan uppdragen under hakan, var en döddrucken, sjuk människa.

Bloden tycktes stelna i Höttners ådror. Men hästens gnäggningar försatte den i omlopp på nytt.

»Hallå!» ropade han. »Vakna då människa!»

Men vinden tog hans röst, och det lefvande kadavret visade inga tecken till att höra. Höttner grep sin skidstaf och stötte den med all kraft mot fårskinnsfällan. Den rörde sig, och han förnam ett knurrande ljud, som från ett såradt djur. I det oformliga ljusröda blickade nu två ögon, sökande ett föremål att stanna vid. Slutligen tycktes de upptäcka Höttner. De likblå läpparna skilde sig från hvarandra och utandades en djup suck, som om en skendöd kommit till lif igen. I nästa ögonblick hade vidundret hukat sig fram i släden och ryckte i den ena tömmen, utstötande oartikulerade ljud.

Höttner skyndade till hästen och hjälpte den att lösgöra sig från tallarna, som bildade en gigantisk klafve om dess hals. Det plågade djuret stampade och frustade som i ångest, och så snart det kände sig befriadt från martyrstocken, reste det sig på bakbenen som till himlafärd och tog en våldsam ansats framåt. Släden fastnade i den upptornade drifvan framför diket, och hästen föll på knä. Mannen reste sig halft upp i släden, förbannande det dumma djuret, som hade vikit af från landsvägen och fört honom, utan medvetande som han var, öfver de

hvita fälten in i skogen. Han samlade reptömmarna i en lång yggla, och den svängde han öfver sitt hufvud, som ville han med lasso fånga in sin vilda häst. Som ett bylte slungades han hit och dit i släden, när hästen kom på fötter igen och satte öfver diket i skogsbrynet.

Genom snötjockan uppfångade Höttner hans gurglande läten, innan de fördes bort i stormens hvisslande gny, men han kunde icke göra sig reda för hvart han tog vägen.

XV.

Hvarje afton ljusen tändes i von Allers våning, stod Höttner i sitt fönster och såg dit bort, tills Inga visade sig som en skugga i salongen. Han visste att hon skulle stanna ett ögonblick mellan gardinerna och möta hans blick, för att strax åter försvinna. När tidpunkten nalkades, hade han ingen ro. Han kunde icke sitta stilla vid sitt arbetsbord. Alltjämt vände han hufvudet för att vara på sin post i rätta ögonblicket. Eller han vandrade upp och ner öfver golfvet. Ibland kunde det hända att han fick vänta länge. Och uteblef hon någon gång, var han i misshumör för hela kvällen. Förgefves hånade han sig själf öfver att dessa korta ögonmöten kunde ha så stor betydelse för hans sinneslugn. »Löjliga månskenshjärte!» kunde han säga till sig själf. Men så snart det började skymma, öfverfölls han af samma förväntningsfulla spänning.

Ofta fick han också se Adrian komma ut och försvinna med långa steg i gathörnet. Då måste han samla sin behärskning, för att ej ila dit öfver till Inga.

Han hade lofvat sig att icke besöka henne på en tid. Sist när hon öppnade för honom, hade hon sagt: »hvarför kommer ni aldrig mera, då Adrian är hemma?» Och han hade sett det dystra draget öfver hennes ögon. Den gången hade han icke stannat länge. Och sedan kom han ej. Men ett ögonkast fick han hvarje afton från fönstret öfver gatan.

Hvad kunde hon väl mena därmed? Kokett var hon minst af allt. Det hade han konstaterat många gånger. Och då hon icke älskade honom, hvarför drog hon honom till sig? Hon var kanske som de flesta kvinnor, att hon icke själf visste hvad hon ville.

Med otålighet hade han väntat på ett tillfälle att råka henne ute i sällskap.

Och nu var detta tillfälle kommet. Med särskild omsorg hade han gjort sin toalett för soarén i afton. Han kastade ännu en blick i tamburspiegeln och var nöjd med effekten af sin yttre människa.

Det var en soaré med sällskapsspektakel och dans för flickskolans byggnadsfond. Inga stod i spetsen för festarrangemangen. Hennes syster Helena spelade med i teaterpjäsen. Hon skulle spela mot förste älskaren. Men någon antaglig sådan stod icke att finna bland stadens ungherrar. Inga hade då utverkat genom Adrian och Höttner att

rolen finge besättas med någon af eleverna från lyceets högsta klasser. Man frågade den lille bredaxlade Lindqvist hvem han ville rekommendera till en så ärofull uppgift. Att han själf kunde vara den vuxen, tviflade man icke på, men han var ju tyvärr för oansenlig till växten. Lärarna blefvo icke litet förvånade, då han utan betänkande förordade »late Fröjberg» på sjunde klassen. »Ja, ja», sade von Aller i lärarorummet, »gossarna veta bäst hvad enhvar af dem går för, och vi förstå oss lika litet på deras anlag som kon på sjustjärnan.» Till och med Höttner hade så litet någon aning om late Fröjbergs skådespelartalang, att han ej kunde gripa tillfället att vända von Allers anmärkning till en förebråelse mot kollegiet. »Det är väl därför han så bra drar er alla vid näsan», nöjde han sig med att säga. Och så fick Fröjberg spela första älskaren.

När Höttner trädde in i klubblokalens stora entré, stod Inga framför trymån och kände igen honom i den. Tryckande med båda händer om hårknuten, som det var hennes vana, då hon ville ansa sin frisyr, vände hon sig hastigt till honom och nickade gladt. Hans ögon fängslades först af hennes nakna armar. Det fanns väl här i staden ingen annan än han, som ännu ej sett Ingas dekolleterade, brandgula sidenklädning med svarta spetsar.

Hon upptäckte strax att den gjorde intryck på

honom. Fortfarande sysslade hon med sitt hår och nickade liksom: kom bara närmare!

Han stannade, bugande sig med hatten i hand. Då skrattade hon: »känner ni inte igen mig?» Rädd att höras af de kringstående, kom han sig icke före att hälsa henne med den komplimang han hade på läpparna. Han gick fram och tryckte hennes hand, som hon räckte honom, leende med sina svarta ögon. Så samlade hon upp sitt släp och nickade igen: »nu får ni ursäkta, men i afton har jag nästan värdinneplikter. Vi ses igen!»

Han stod ännu iförd sin öfverrock med kragen uppviken och hatten i hand. »Vi ses igen!» upprepade han. Men hon var redan borta.

I detsamma slog von Aller honom på skuldran:

— Nå, äntligen får man se dig ute en gång! Jag tror, min själ, det är första gången du kommer till klubben.

— Ja, skam till sägandes, har jag verkligen inte varit här förut. Här är ju ståtligt för resten. En magnifik lokal.

Von Aller myste, som om han varit värd på stället. Han placerade Höttners öfverrock och led-sagade honom så in i rökrummet, där frackarna stimmade. Man tycktes här inne betrakta baron Höttner med en viss vördnad. Det bugades och gafs väg, där han gick fram, och von Aller presenterade till höger och vänster: »baron Höttner!»

I den stora salen trängdes man redan om plats.

Von Aller lotsade Höttner till första stolraden. Där skulle de sitta.

— Men fru Inga då? frågade Höttner.

— Hon har inte tid att sitta. Hon är värdinna och teaterregissör och alltsammans.

Höttner greps af en omotståndlig olustkänsla. Men hvar var hon då? När skulle han få se henne, tala med henne? Detta program med konsert och spektakel kunde ju räcka en evighet...

Han hade redan satt sig, då han reste sig igen. »Jag vill hellre söka mig en plats längre bort», hviskade han. Von Aller blickade missnöjd efter honom, där han försvann ut i rökrummet.

I detsamma intonerade brandkårens hornsextett marschen ur »Bröllopet på Ulfåsa». Det lät i Höttners öron, som om taket velat bryta ner väggarna och väggarna golfvet. Det smattrade och skrällde, som om alla titaner samlats till krigsdans för att förgöra hvarandra.

När janitscharmusiken upphörde, började man hamra bakom kulisserna, och stolarna i salen skötos med buller fram och tillbaka. Rökrummet höll på att fylla sig på nytt. Höttner hade satt sig ner i en soffa och tändt en cigarrett. Han drog några bloss och lade den så ifrån sig. Nu ringde det där inne på scenen. Han ställde sig i dörren och såg ridån gå upp. Ater skramlade stolarna. De som lämnat salen efter »ouverturen», strömmade in på nytt och sökte sig till sina platser.

Man spelade en liten enaktspjes. Den var född för ett pennibibliotek och hade kunnat heta »Kärlek och död». Den anonyme och okände författaren hade kallat den »Rosa».

Det var Ingas syster Helena, som spelade Rosa. Höttner hade ingen tanke för styckets innehåll, som skulle vara tragiskt, men blef komiskt, på något sätt. Han stod betagen af den praktfulla färgnyansen i Helenas naturligt röda hår och af hennes graciösa rörelser. Han hade på förhand varit nyfiken att få se late Fröjberg spela älskare; nu konstaterade han blott, som i förbigående, att Fröjberg ej var utan anlag för scenen, men hade grimerat sig till en positivapa med Othello-ögon.

Höttner hade upptäckt Inga bredvid Adrian på första stolraden. Hvarför stannade jag inte där? tänkte han, när han såg henne sätta sig på den stol han hade lämnat. Sedan följde han med hennes ögon Helenas minsta rörelser på scenen. Han hörde replikerna med Ingas öron. Då ridån gick ned, ville han applådera och ropa, »bravo» som de andra, men han fick icke tid därtill. Han armbågade sig fram genom församlingen till Inga. Först då han stod vid hennes sida, klappade han i händerna som hon.

Ingas ögon strålade, men han kände att det var för Helenas succés och ej för honom. Han måste röra vid hennes nakna arm, för att hon skulle veta att han var där vid hennes sida. Då

stannade hennes ögon i hans, och det gick en varm ström genom hans hjärta.

— Nå, hvad säger ni, store kritiker? log hon, så de små hvita tänderna blänkte. Var hon inte söt, min lilla Lena?

— Alldeles förtjusande! Låt oss ropa fram henne ännu en gång!

Och nu applåderade Höttner, så hans händer brände.

— Men late Fröjberg var inte illa, han heller! hviskade Inga i ett undertryckt skratt. Ropa ni på Lena! så ropar jag på honom.

Och hennes stämman klingade i hög diskant:
»Fröjberg! Fröjberg!»

Men late Fröjberg visade ej mera sina flammande Othello-ögon. Täckelset hade fallit, och scenen var mörk där bakom.

— Nå, nu kan ni väl äntligen sitta ner ett ögonblick? hviskade Höttner.

— Jag måste bara kyssa Lena ett tag. Så kommer jag. Abonnera bord i matsalen, så är ni snäll!

Höttner hade hört hennes sidensläp frasa. Åter kände han sig öfvergifven.

I den vidsträckta matsalen var man redan i färd med att vika stolar på kant öfver borden. Jag kan ju inte sitta ensam med henne, gick det genom Höttners hufvud. I detsamma kom fröken Behren-

haus honom till hjälp. »Här, här, baron!» ropade hon och viftade med sina stora, hvita händer.

Fröken Behrenhaus satt med von Aller vid ett rymligt bord borta i en vrå vid kakelugnen. De hade reserverat platser där för Höttner och Inga. »Vill ni sitta här med Inga och oss, så är ni välkommen», skrattade fröken Behrenhaus. »Säg bara ifrån! Ni är inte tvungen.»

Höttners tackande svar dog bort i janitscharmusiken, som i samma nu fyllde hela klubben med ett öron döfvande larm. Alla borden hade besatts, och serveringen var redan i full gång.

När Inga äntligen kom, fann hon en kall rapphöna på sin tallrik. Adrian hade försett deras bord och slog i den iskylda champanjen.

Inga hade knappast satt sig, då hon grep sitt glas och nickade till Höttner.

— Nu ska' vi skåla för flickskolan och fröken Behrenhaus!

— Ja, det ska' vi göra — och för våra skolors skyddsgudinna, fru Inga! inföll Höttner.

Inga nickade igen och log. Man klingade med glaset.

Någon hade hört dem vid närmaste bord, och man ropade i korus öfver salen: »skål för föreståndarinnan, fröken Behrenhaus och skolgudinnan, fru von Aller!»

Den skålen gaf klafven till många tal och många skålar. Hurraropen skallade, och brand-

kårens mässingsinstrument fanfarerade, som om elden varit lös i husknutarna. — Det hviskade Höttner till Inga.

De hade plötsligt blifvit lämnade åt sig själfva. Fröken Behrenhaus ville hälsa på vänner vid ett annat bord, och von Aller ledsagade henne dit. Höttner böjde sig fram mot Inga och andades ut.

— Gud, hvad ni är vacker!

Inga kände att hans blickar gled ned i fördjupningen mellan hennes bröst, som blef synlig, då andningsrörelsen höjde barmen. Hon sköt liksom mekaniskt sin lilla spetsnäsdud in i vågdalen, i det hon rodnade.

— Tänk, att ni också kan säga sådana där banaliteter! Hon såg skuggan af missnöjet, som drog öfver Höttners ansikte, och hon skyndade sig att godtgöra.

— Det skulle glädja mig, om ni verkligen menade hvad ni sade.

— Hvarför tviflar ni då? Så var det också, då jag sade att ni har vackra händer. Hur kan ni tro att jag ville säga er hvad jag inte menar?

— Men det kan också vara farligt att alltid säga hvad man menar.

— Farligt! Hvad menar ni med det just nu?

— Jag kunde ju finna på att bli förälskad i er...

Han såg på henne så intensivt, som sökte han hennes själ där ini i hennes glänsande pupiller,

och omärkligt lade han sin hand öfver hennes under servetten.

— Det vore den största lycka jag kunde tänka mig, hviskade han med sammanbitna tänder.

Han tryckte sitt knä mot hennes och kände kontakten. Några sekunder sutto de som bedöfvade. Så reste hon sig långsamt, och i det hon förde handen öfver pannan, sade hon.

— Jag måste gå upp ett slag i kulissen. Jag lofvade Lena att taga vara på hennes småsaker. Vill ni följa mig till salongen?

De trängde sig fram mellan de tätt besatta borden. Här och där ropade någon på Inga och höjde sitt glas. Hon nickade och gick vidare, hållande Höttner under armen.

När de kommo fram till den öppna salongsdörren, släppte hon hans arm.

— Tack! Jag är strax tillbaka.

Höttner stod och såg efter henne, där hon skyndade öfver det vida golfvet. Man var i färd med att sopa rent och stapla upp stolarna utmed den ena långväggen. Kronan brann strålande i taket, och från entrén hörde han musikanterna samtala lågmäldt, medan de fingrade på blåsinstrumentens klaffar. Supén var snart till ända, och dansen skulle taga vid.

Höttner tog några steg in i salongen, sedan han liksom af misstag skjutit igen den ena halfdörren till matsalen. Han kastade en skygg blick

omkring sig. Ingen observerade honom i detta nu, och ingen kunde ana sig till hvad han hade i sinnet. Raskt gick han öfver golfvet; som den naturligaste sak i världen sprang han upp de få trappstegen på sidan om scenen, och i nästa ögonblick stod han framför Inga i kulissen.

Hon släppte sitt fång kostymutstyrsel och sträckte båda händerna framför sig, utan att yttra ett ord. Han var redan inpå henne, och slingrande sina armar om hennes nakna skuldror, sökte han hennes läppar med sina. Nästan brutalt slet hon sig ur hans famntag och hviskade ångestfullt.

— Hvad i Guds namn tänker ni på? Har ni blifvit galen? Gå! Gå!

— Tar ni det så? sade han stilla och lät armarna sjunka.

Hennes ögon blefvo milda och bedjande. Hon drog honom till sig. Men hon kysste honom icke.

— Inte... ännu! hviskade hon i hans öra. Gå nu, så är ni snäll! Men vänta på mig här nedanför! Vi måste följas åt tillbaka.

— Ja, jag väntar, men kom fort!

När han åter stod nere vid scentrappan i salongen, var där ingen. Nu kom Inga trappstegen ner, lyftande sin kjol, så att hennes gula, genombrutna sidenstrumpor blefvo synliga och hennes skor i samma schattering. Höttner räckte henne handen. Med ett lätt hopp var hon vid hans sida och

tog hans arm. Intet förrådde i hennes ansikte, att hon hörde hans ord:

— Jag älskar er, jag älskar er, så jag kunde förgås.

Musiken där ute i entrén spelade i detsamma upp en vals. Inga slog upp matsalsdörrarna på vid gafvel. Ett sorl af röster brusade emot dem. Borgmästaren, hög och bredaxlad, tvinnade sina knävelbårar och bugade sig djupt för Inga.

— Första paret ut för kulor och krut! Om hennes nåd tillåter?

Inga tog skrattande hans arm. Och de dansande paren susade snart, det ena efter det andra, förbi Höttner, där han stannat vid dörrposten. Inga vände hufvudet i förbifarten och log mot honom. Han gick så in i rökrummet, där han fann von Aller och Akrén och slog sig ned med dem. »Hvart tog du vägen?» sade Adrian. »När jag kom igen med fröken Behrenhaus, var bordet tomt.» Men Höttner låtsade icke höra. Han började tala om late Fröjbergs gryende skådespelaranlag.

Han hade icke ro att sitta länge. Han återvände till salongen, sökande Inga med ögonen bland de dansande där inne. Han såg henne nu inbegripen i ett lifligt samtal med borgmästaren. Misslynt styrde han sina steg till tidningsrummet. Han tog det ena tidningsbladet efter det andra i sin hand och kastade dem alla tillbaka på bordet. Han fingrade om sitt skägg, lyssnande till rösterna rundt

omkring, utan att höra hvad som sades. Och åter stod han i salongsdörren. Nu dansade Inga med stadsläkaren. »Nå, den ser ut som en pigtjusare med sin flottiga pannlugg», reflekterade Höttner för sig själf.

Musiken antydde valsens slutackord. Höttner dök upp vid Ingas sida, i samma stund hon lämnades af sin kavaljer.

— Ni dansar, som man skall göra i ungdomens vår, sade han.

— Och ni bara filosoferar, som det tillhör ålderdomen. Eller hur? skrattade Inga.

Han antydde med en gest mot stolarna, att de skulle sätta sig. Men då kom det dystra draget öfver hennes ögon.

— Nej, låt oss gå ifrån hvarandra nu. Man har redan lagt märke till oss. Borgmästaren kom med sina anspelningar... Ni är inte ledsen, inte sant?

— Ledsen? Nej! Aldrig på er!

— Om ni ändå dansade! suckade Inga. Nu är jag också engagerad till alla danser. Det blir inte många för öfrigt...

Höttner log frånvarande som i en dröm; hans ögon smekte hennes mjuka linjer.

Ater smattrade mässingshornen.

— God natt då, och tack för i afton!

Han räckte henne sin hand.

— Å, går ni nu?

— Ja, det är bäst så.

— Som ni vill... Men säg ännu en gång, att ni inte är ledsen.

— Jag är inte ledsen.

Hon tryckte hans hand.

— Tack!

Höttner ville icke säga farväl till någon annan. Han ryckte till sig sin öfverrock i entrén och drog sakta dörren igen om sig. Genom de mörka gatorna skyndade han hem till sina ensamma rum.

När han tände lampan, darrade kupan i hans händer. Upp och ner, upp och ner gick han öfver den mjuka mattan, där han slutligen kunde se spåren af sina steg. Han frös. I kakelugnen lågo förkolnade bränder. Han hämtade några klabbar från köket och gjorde upp eld. Det tog tid att rifva näfver och pyssla om den flämtande glöden, tills den liksom vaknade och flammade till i den sprakande veden. Det var en förströelse så god som någon annan.

»Förströelse!» mumlade han. »Förströelsen är en djäfvulens uppfinning, som för oss bort ifrån oss själfva. Endast arbetet är af Gud. Ett hårdt, krampaktigt arbete, som jag gör, jag — så, som ingen annan gör detsamma! Förlorar jag tron på att jag gör, hvad ingen annan mäktar göra, så kan jag gå all världens väg med detsamma... Ja, så tänker jag ju alltid. Det är jag, som tänker så. Och likväl sitter jag nu olycklig här, ensam i natten...»

När rådhusets torn slog två gånger »ding, dång» ut i mörkret, reste sig baron Höttner för att sjunka ner på stolen i skymundan bakom gardinen, med blicken på salongsfönstret i huset midt emot.

Länge hade han suttit där, då han hörde röster närma sig i gatan. Han tog lampan från bordet och gick in i sitt sofrum, där det lågt belägna fönstret vette åt en liten instängd gård.

Där kunde han icke höra Adrians högröstade förebråelser mot Inga. Det var Adrians röst, som lät som två och flera i den tysta gatan. Han klef på med långa steg, liksom ledd vid sin långa näsa af en osynlig hand, och Inga smög som en liten tyst mus vid hans sida. Ej det minsta lilla försök gjorde hon att försvara sig mot jätten. Han kunde rasa, som han ville. Nu gällde det bara att så fort som möjligt komma hem, så ingen skulle höra hvad han sade.

— Har du tändstickor? stammade hon, då de voro vid dörren.

Han svarade med att tända sin utbrunna cigarrstump. Hon fick stickasken ur hans hand och lyste dem upp i trappan. Hon tände också lampan i tamburen med sina små händer. Spegeln blef ljus och kastade honom i ansiktet: »att du inte ser hur vacker hon är i afton!»

Von Aller såg henne hänga upp sin kappa. Men själf gjorde han ej min af att frigöra sig från

pälsen. Tuggande sin cigarr, sade han med tillkämpad behärskning:

— Ja, vacker är du, Inga. Men detta skall du inte ha gjort för inte!

Hon gömde sina händer i hans pälsuppslag, och hennes ögon bådo och förläto:

— Men hvad har jag då gjort, Adrian? Hvarför är du sådan mot mig?

Von Aller sköt henne nästan våldsamt ifrån sig.

— Du är en sköka!... Det är du! Tror du jag inte såg hur du fräckt lockade Höttner i kulis-sen? Men du skall veta hvem du har att göra med!... Nu går jag.

Snyftande i sin kappa under klädhängaren, hörde Inga hur ytterdörren slog igen åt gatan.

Hon grät högt, och hennes nakna skuldror skäljde.

Plötsligt upphörde hennes snyftningar, och hon kramade näsduken i sin hand. Hon svängde sitt släp i en lång båge och mötte sin flammande blick i spegeln. Där stod hon och nickade till sig själf och log genom tårarna: »detta är olyckan... Eller lyckan!»

Hon slet till sig kappan och flög trappan ned. Ett ögonblick stannade hon midt på gatan och såg upp i Höttners mörka fönster. Och som en liten svart fågel på ljudlösa vingar i den stora skogen flög hon in i gården, där hon fann hans fönster och knackade mot den kalla rutan med sin heta hand.

När han i nattdräkt under en lurfvig björn-skinnspäls öppnade dörren, sjönk hennes nakna barm mot hans blottade bröst.

Hon gaf sig. Men hans famntag kunde icke bedöfva henne helt. Tankar och känslor af många skiftningar korsade hennes själ, utan att hon själf var fullt öfvertygad om att hon nu var lycklig. Ofrivilligt blef en förnimmelse förhärskande: att den pälsen luktade fränt, men icke på samma sätt som Adrians.

Den natten stannade von Aller i klubben till ljusan dag. Innan han följde Inga hem, hade han lofvat ett litet lag att komma tillbaka och vara med om sillfrukosten, som måste anses obligatorisk efter en så lysande fest. Inga hade hört det och låtit undfalla sig till Akrén, att man ju i själfva verket hade vakat länge nog och att det i morgon var en arbetsdag. Hennes opposition försatte Adrian i misshumör och gaf sedan under hemvägen anledning till dispyt, som utvecklade sig till hans personliga angrepp på henne. Så strängt hade han icke menat det, som orden föllo.

Hur välkommen han än såg sig vara i kretsen af uthålliga festdeltagare vid frukostrispen, kände han draktänder sarga sitt hjärta, och det räckte en stund, innan han otvunget kunde taga del i diskussionen. Men sedan han lyssnat på hur meningarna

bröto sig, tog han snart till orda och yttrade sig med en docerande säkerhet, som bragte de flesta af sällskapet till tystnad.

Det gällde det outslitbara temat om mannens och kvinnans könslif, som på småtimmarna gärna glider in i samtalet och föranleder debatt, när man nu en gång skall dryfta förnuftiga spörsmål. Fröken Hilda bakom disken var den enda närvarande representanten för sitt kön. Denna gång stack hon ej under stol med att hon gärna ville höra hvad som sades i ett så intressant ämne. Hon svarade likväl icke, när den lille näsvisse länsmannen då och då vädjade till henne.

— Vi talar om kärlek, hade Akrén hälsat von Aller, då denne trädde in. Är du med på den?

— All right!

Och så lyssnade man till en längre utläggning af stadsläkaren om hur i de flesta fall männens egoism varit orsaken till de prostituerade kvinnornas hårda öde. Han kom också i sammanhang därmed till slutsatsen att prostitutionen borde afskaffas som varande en skamfläck på civilisationen i vår upplysta tid.

Då log den rödbrusige provinsialläkaren ett bredt löje. Af hvad han yttrade kunde man se att kollegan på orten icke var hans bästa vän. »Jag ville då hellre kalla det en skamfläck för vår läkarekår att en af dess medlemmar kan göra sig till tolk för en sådan pöbeluppfattning.»

Stadsläkaren gaf svar på tal, hänvisande till att han hade talat om vår upplysta tid och icke om den föråldrade tidsperiod, då kvinnorna gjordes till en handelsvara och hallstämplades som svin-skinkor. Läkareskrået i våra dagar bildades inte längre af de egenrättfärdiga profosser, som i namn af samhällsskydd vågade förfäktat nödvändigheten af offentliga kvinnomarknader med undersökt och kvasigaranterad vara.

De båda doktorerna råkade i lufven på hvarandra, och man måste skilja dem åt. Akrén, naturhistorikern, uppträdde som skiljedomare. I princip kunde stadsläkaren ha rätt. Enligt naturens ordning borde ju honorna också inom »Homo Sapiens» få röra sig fritt, och den största orättvisan mot dem var kanske att det inte för deras räkning fanns inregistrerade och hygieniskt undersökta hanar. Till provinsialläkarens tröst gjorde han dock tillika gällande, att kvinnornas medfödda lättfärdighet och brist på ansvarskänsla kunde betinga ett visst öfvervakande af dem i namn af sundheten och den allmänna moralen.

Då höjde Adrian von Aller rösten och slog in i en föredragston, så de andra tystnade och hörde.

— Könslifvet, började han, är och förblir det centrala i lifvet på jorden. Heligt som det religiösa behovet hos människan och outgrundligt mystiskt, liksom det. Sinnligheten är sublim och kan inte reglementeras.

— Jo, den kan! högg provincialläkaren in.

Akrén tyssade på honom, och von Aller tog vid.

— Jag sade att sinnligheten inte kan reglementeras. Om den kan behärskas, är en annan sak. »Gån ut och föröken eder och uppfyllen världen!» är gudomens första och sista budord till människan.

— Det har inte sin tillämpning på prostitutionen! röstade provincialläkaren på nytt.

— Därför skall prostitutionen utrotas, replikerade von Aller och fortsatte.

— Hos kvinnan — låt oss säga den sunda kvinnan, — med ursprungliga instinkter — är hufvuddriften inte den fysiska sensualismen rätt och slätt, utan en andlig åtrå att uppfylla sin bestämelse och föda barn. Hos naturkvinnan, som det artificiella samhället ännu inte debaucherat, öfvergår ingen sorg den att vara ofruktsam. Hos mannen däremot är könsdriften sig själf nog. Det är ett naturfaktum bland många andra, och den uppkonstruerade moralens tadel träffar honom inte. Ty med uppfostran... eller dressyr... gör man inte våld på naturen. Det är människans rättighet, mannens liksom kvinnans, att tillfredsställa sin sinnliga drift som naturen bjuder det.

För den ofördärfvade kvinnan är det att gifva sig åt en man en helig akt, baserad på det renaste, det finaste och vackraste i hennes själ.

För mannen är samlaget en funktion.

Om han håller det heligt, är det inte för sin

egen skull, utan för hennes. Mannens ärbarhet beror af hans hjärna, kvinnans af hennes hjärta. Själfva funktionen har för mannen så liten betydelse, att han hederlig och intelligent, kan säga sig själf: »jag vill inte göra det, ty om hon finge veta det, skulle hon dö däraf.» Och låter han sig dragas med af en tillfällig stämning, väckt af flirt och ej af kärlek, tänker han med troget hjärta på den kvinna han älskar. Och han har då ett rent samvete inför Gud, som gaf honom den mekaniska funktionen blott, men kvinnan den andliga åtrån till dess frukter. Mannen öfvergifver sina barn, liksom haren sina ungar i skogen.

För att hon skulle dö däraf, vill han inte bedraga henne. Honom själf generar inte sådana blinda bagateller på sidan om det medvetna andliga, som fyller hans själ.

Hon gör det på sidan, först när hon tror eller vet, att hon är död för honom. Med andra ord, att han upphört att älska och åtrå henne. Och då lider hon helvetets kval af att göra våld på sin egen natur och hängifva sig åt hans »funktion», för att hämnas sin besvikna kärlek.

Om man nu frågar sig hvad man skall säga till allt detta, så blir det inte endast: »dja!» Det blir att kvinnan alltid varit, är och förblir den bättre hälften af människan och att hon, som fysiskt står närmare det jordiska, än mannen, står andligen närmare Gud.

— Men det andliga, det var ju mannens prerogativ, sade du nyss, inföll Akrén.

— Jag talar om könslifvet, och kvinnans sensualism har någonting andligt, som mannens saknar. Det är ju också hon, som blåser in den levande anden i den lifsens frukt vi mekaniskt ympar henne under hjärtat.

Ett bevis för hur helig hon håller samlagets akt är ju också, att hon som jungfru ger sig blott åt den hon älskar, eller alltid med kärlek tänker på den hon först gaf sig åt. När en yngling blifvit man — en gammal Adam — minnes han om sin första Eva knappast mer, än att hon hade näsan mellan båda ögonen. Men när ungmön vissnat i lifvets höst, bevarar hon ännu den första älskarens bild som en outplånlig vattstämpel i sitt hjärta. Hans ögon var vårdrömmarnas spegelbild. Den glömmmer hon aldrig. Han gaf och han tog; väl-signad vare han!

En af de vanligaste och största lögner på kvinnan är att hon är den förförande, som lockar och drar. Att hon skulle vara det, förutsatte att hon hade initiativ. Och det har hon ju i allmänhet inte. Hon leder inte, men hon är själf lätt ledd.

Det var påtagligen inte Eva, som räckte Adam äpplet från kunskapens träd på godt och ondt. Utan det var tvärtom. Kvinnan är den lilla musen, som hypnotiseras af ormen-mannen. Och när ormen öfvertalade Eva att taga äpplet och gifva sin

man, så var det nog Adam, som var ormen. Och när de kördes ut ur paradiset, var skammen Adams. Men med den älskande kvinnans offervillighet tog Eva den på sig.

Mannens råa egoism har skapat legenden om syndafallet. När såg ni en oskuldsfull jungfru gå till en ynglings bädd? Och hvar såg ni en jungfrus oskuldsfulla bädd, som inte en yngling skändade, om han kunde komma åt?

Det svär ju underligt mot traditionen om syndafallet, att kvinnan är och alltid varit samhällets sedliga kraft. Kvinnan känner alltid ansvaret för hvad hon gör, mannen nästan aldrig.

Jag väntar ett nytt evangelium, som bekänner mannens brott emot sin kvinna. Som förlåter icke blott den botfärdiga Magdalena, utan äfven alla hennes trotsande medsystrar i fördömsen — kvinnorna, som förlorat tron på grund af männens otrohet.

Det hade blifvit allt mera tyst, ju längre von Aller talade. Fröken Hilda undvek att skramla med glasen och effektuerade stilla de här och där framhvisade beställningarna.

När von Aller slutat, kom det icke längre någon fart i diskussionen. Ingen tycktes hafva någonting att tillägga, eller den som hade det, ville icke nysta upp tråden på nytt. Provinsiälläkaren,

som bort vara den närmaste att leda oppositionen, mumlade blott till Holmén vid sin sida, att det var något af det mest barocka han ännu hade hört. Man talade lågmäldt kring bordet och började göra upp likviden för det som förtärts. Akrén höjde sitt glas och nickade bifall till von Aller, som nu hade blifvit på bättre humör. Det hade lättat att med Inga i tankarna bryta en lans för kvinnan och höra sin egen röst; den tystade samvetets.

Det var icke lång tid kvar, tills lektionerna började i skolan. När von Aller kom hem, fäste han sig vid att Ingas kappa låg öfver en stol i salongen. Han hade dock ett minne af att hon hängt upp den i tamburen. Men han tänkte icke vidare därpå. För att ej störa hennes sömn gjorde han toalett i sitt arbetsrum. Med spänstiga steg vandrade han så i den grå vintermorgonen till lyceet, där kollegerna småningom började samlas.

XVI.

De korta vinterdagarna flydde. Himmeln blef hög och ljus, och de kalla grå dimmorna skingrades af bländande solstrålar. Våren var i antågande. På lyceets stora lekplan skymtade den röda sanden fram mellan svartnade snörester och spröda, vattensjuka isflak, som gossarna spräckte under sina stöfvelklackar. Nu skulle det ej mera räcka många dagar, innan bollspelet kunde börja. I solnedgången glittrade vattenpussarna på det stora salutorget och fröso icke till förrän i nattens mörker. Redan tidigt på förmiddagen hade de tunna isbanden smultit och rännstenarna svämmade öfver sina bräddar.

Dag efter dag vandrade Inga ut till »holmen», glädjande sig åt den vaknande naturens framsteg. I stillheten här ute satt hon och drömde om att en ny vår spirade i hennes hjärta. Från sin kära hviloplats på den höga mossbelupna stenen såg hon i kvällskymningen bort mot den rosafärgade himmeln och hörde vårvindarna sjunga i de kala träden.

Där fann henne Höttner en afton. Liksom hon, hade han gått ut för att finna ro för sitt brännande sinne.

När hon såg honom komma, var hennes första ingifvelse att springa därifrån. Men hon stannade kvar och inväntade honom, sakta skälfvande. »Visste ni att jag var här?» sade hon, när han stod framför henne, hänryckt öfver det oväntade mötet. Han tog hennes händer och kysste dem: »där ser ni hur osynliga makter för oss tillsamman. Jag kunde inte arbeta. Jag måste ut, jag vet inte hvarför. Och så finner jag er här.»

— Ja, det är underligt, suckade hon. Jag hade en förkänning af att ni skulle komma. Och likväl önskade jag det inte. Vi måste skiljas. Jag hade tänkt säga er det redan i går, då jag trädde in öfver er tröskel. Därför kom jag. Men då jag såg hur glad ni blef, kunde jag inte säga det. Och så tänkte jag skrifva. Det hade varit bättre. Men då ni nu är här, måste jag säga det. Eljest ökar ni bara mitt samvetes kval...

Höttner stod som lamslagen och såg på henne i hjälplös förtviflan.

— Men detta är inte sant! brast han ut. Ni vet inte hvad ni säger. När ni ännu i går kom till mig, gaf ni er helt och utan förbehåll. Jag kände i hvarje fiber att ni var min, mera än någonsin... mera än den första gången. Ännu länge efter det ni var borta igen, brände edra

kyssar i mitt hjärta. Det är inte sant, hvad ni säger nu! Ni är en liten svag kvinna, som inte själf vet hvad ni vill... Älskar ni mig då inte?

— Jo, jag älskar er... med en kärlek, som dödar Adrian. Och jag har inte rätt att döda.

— Jaså, är det det? Ni har inte rätt att döda honom. Men ni har alltså rätt att döda mig?

Inga drog honom närmare intill sig. Stora tårar glänste i hennes ögonfransar, och hon smekte honom öfver kinden.

— Säg inte så! Ni gör mig olycklig. Jag dödar er inte. Ni har så mycket annat i lifvet. Ni har er tro på ert arbete — på era stora idéer. Ni har er musik... Adrian har intet af allt det. Han har bara mig. Nu vet jag det. Om ni visste hur han lider af sin egen obändiga karaktär! När han efter den natten kom hem från skolan, trodde jag han skulle bli galen. Han grät som ett barn. Han som aldrig gråter. Han kastade sig om min hals och tiggde och bad om förlåtelse... Han bad mig om förlåtelse. Han ref sitt hår och beklagade sin moder, som födt honom. »Hvarför bor djäfvulen i min själ?» klagade han, »hvarför gör jag dig illa? Du som är så söt och god mot mig! Du som är världens härligaste kvinna. Aldrig, aldrig kan du glömma mina hårda ord...»

Då var det jag, som började gråta. Jag kunde inte tänka, jag kunde inte tala. Jag bara grät och jämrade mig.

Inga gömde ansiktet i sina händer, och snyftande stammade hon fram:

— I den stunden hade döden varit en befrielse. Jag önskade af hela min själ, att Adrian vetat hvad jag gjort och stött dolken i mitt hjärta. Och det var han, som tiggde mig att glömma och förlåta... Jag smög i natten till er, öfvertygad om att jag hämnades mig själf, min själ, mitt hjärta... min personlighet... Och så hämnades jag blott hans ord, som var tomma, fast de var så hårda. Han hade varit svartsjuk... Ty han älskar mig.

— Ni kom till mig, utan att ni älskade mig! Vet ni hvad ni säger?

— Om jag inte hade älskat er, hade jag inte kommit.

— Men nu älskar ni mig inte längre?

— Jag vet inte. 'Men för honom vill jag dö... och lefva. Döm mig inte så strängt! Jag kan inte taga ansvaret för att han går under.

— Men om han går under ändå och ni går under med honom?

— Så har han ingenting att förebrå mig. Det blir min samvetsro i döden.

Höttner kastade sig ned på sina knän och grep hennes händer.

— Det är inte sant! Det är inte sant, hvad ni säger! Ni älskar honom inte! Ni tillhör mig!

Inga lutade sig öfver honom och kysste honom lätt på pannan.

— Nu säger jag som ni en gång sade till mig:
»farväl! Lifvet är hårdt mot oss alla!»

Hon började gå, och han följde henne stilla
tigande ner till landsvägen. Där tryckte hon hans
hand varmt och innerligt.

— Nu skall ni vara snäll och taga en omväg
hem. Man har redan börjat skvallra om oss i
staden.

Han såg på henne med ett uttryck, som kände
han leda vid allt. Han nästan stönade fram:

— Och det är allt ni har att säga mig?

Hon nickade mörkt. Han grep på nytt hennes
hand.

— Men Inga, då är ju allt förloradt!

— Säg inte så! Ni har skolan och era stora
uppgifter. Var stark!

— Och om jag inte kan det?... Utan er? Om
jag går ifrån alltsamman?

Ingas blick blef nästan fientlig.

— Och det är ni, som talar så! Ja, då är
ju allt förloradt. Och likväl har jag intet val.
Jag kan inte öfvergifva Adrian.

Höttners stämman darrade.

— Och jag kan inte lefva utan er... Jag kän-
ner mina krafter svika. Så tar ni då allt ifrån mig!

Inga vred sina händer, och tårarna trängde
sig fram.

— Ni skall inte döma mig så strängt. Jag
har det svårt nog ändå. Försök att glömma det

som varit!... Och nu för Guds skull, låt mig gå! Jag kan inte stanna borta längre...

Höttner nickade melankoliskt. Han såg henne aflägsna sig med skyndsamma steg mot staden. När hon försvann genom den röda grinden, vände han och vandrade långsamt utåt fälten. Himmeln hvälfde sig hög och ljus i vårkvällen.

XVII.

Snart en månad hade gått, utan att Höttner besökt Inga. Han gick icke längre till von Allers, och han undvek att sammanträffa med dem ute. Men om aftnarna stod han fortfarande ofta i sitt fönster, spanande efter en skymt af henne, som beröfvat honom hans själsro. Han kunde icke öfvertyga sig om att det skulle vara slut mellan dem för alltid. När han var som mest förtviflad, kunde han finna någon liten förborgad anledning till nya förhoppningar. Ett par gånger hade han plötsligt känt liksom i luften att Inga nu stod i sitt fönster, beredd att skänka honom det enda lilla ögonkast han trånade efter. Men när han skyndade till sitt, var hon redan borta; han såg blott gardinen röra sig. Då tog han sig om hufvudet, mumlande med sammanbitna tänder: »detta kan inte gå längre så! Jag måste rycka henne ut ur mitt hjärta».

Men i nästa ögonblick fann han sig åter rufvande på hvad han skulle kunna göra för att vinna henne.

Han hade lagt märke till att hon någon gång öppnat sitt fönster, när han spelade. Hon satt alltså gömd där inne och lyssnade till hans musik. Sedan dess spelade han oftare, än förut. Han valde de stycken han visste hon höll af. Så melodiskt som nu hade den gamla flygeln visst aldrig klingat.

En afton spelade han »Aufforderung zum Tanz». När han slutat, ringde det på dörren. Adrian och Inga trädde in. Von Aller sade att han värmts af hans musik från flydda dagar och gärna ville höra mera på närmare håll. Och Höttner satte sig åter till instrumentet. Men han kunde icke länge sitta stilla där. Han kände att Ingas ögon liksom irrade omkring honom, och han ville stjäla sig till ett ögonkast af henne. »Låt oss hellre prata», afbröt han sig. »Jag ser ju er så sällan.»

Ja, hvarför kom han inte oftare? Adrian saknade hans intima umgänge från förr. Hvad gick det egentligen åt honom? Han var inte längre sig själf. Man hade också märkt det i skolan.

Höttner svarade undvikande och slog bort det i skämt. Något egentligt samtal ville icke komma i gång. Inga vred sig nervöst på sin stol hvarje gång hon måste möta Höttners blick. Hon hade en förnimmelse af att Adrian alltjämt sneglade på henne. Han blef plötsligt tankspridd. De gamla vännerna tycktes icke längre ha någonting att säga hvarandra. Inga reste sig, föregifvande att hon i afton lofvat

komma till Helena, som icke var rask. »Ja, jag skall också gå igen», kom det klanglöst från Adrian. Och med ett torrt »farväl, farväl!» och kalla handslag skildes man åt.

Men efter den aftonen började Höttner på nytt sticka sig in till Inga. Det var ju inte hans fel om Adrian icke höll sig hemma om kvällarna. Det hade han skrattande sagt till Inga, när han infann sig igen. Och den gången kunde de tala med hvarandra enkelt och naturligt om ditt och datt. »Sådan skall ni alltid vara som i afton», yttrade Inga till afsked, då han gick. Han bockade och tackade, men log ett bittert löje. Vid de följande besöken var han icke mer densamme.

När Inga kom och öppnade, försökte han le bort det dystra draget öfver hennes ögon. Det lyckades honom allt mera sällan. Hon visste på förhand att han trädde in med glada, likgiltiga fraser på läpparna, för att så snart han sjunkit ned i fåtöljen, beklaga sig öfver hennes köld och sina bekymmer för framtiden. Hans intresse för skolan hade svalnat mot hans vilja. Allt gled ifrån honom, och han hade snart intet att lefva för. Hon var den enda han kunde tala med. Hon skulle gifva honom det stöd han saknade hos Adrian och hela lärarkollegiet för öfrigt. Hade hon inte tusen gånger sagt att hon intresserade sig för skolan och hans höga uppgift? Det blef inte någon harmoni på något håll. Hvarför fick han inte hjälpa

lille Einar Virelius, som nu var stämplad som en brottsling? Alla kollegerna voro bödlar, utom Adrian, som slog döförat till för både godt och ondt och nöjde sig med att människorna äro naturens verk och inte stå att ändra. Alla de andra nästan frossade i att straffa. »Men vi äga ingen rätt att straffa dem, som förorättat oss, än mindre dem, som förorättat sig själfva. Att straffa är ju blott att hämnas. Och så hämnas vi på oförnuftiga barn, för att de följt sina egna impulser och inte våra.»

Inga suckade.

— Ska' vi då låta dem följa sina impulser som de vilja? yttrade hon stilla.

Nej. Det hade inte varit Höttners tanke. Men man kunde väl finna på andra medel än bestraffning.

— Ja, så finn då, ni, på de andra medlen! Det är ju ni som är ledaren. Ni bör ju också kunna inverka på kollegerna. Ni vet hvad jag väntade för Adrian af ert samarbete med honom.

Ett sådant svar tyckte Höttner icke om. Det syftade på hans egen oförmåga. Med melankoli i rösten lät han undfalla sig att han kanske inte var den rätta... att han tagit vatten öfver hufvudet.

Därmed vann han motsatsen af hvad han hade önskat. Inga drog sig kall inom sitt skal. Hon kunde icke längre uppmuntra honom. Hur förtviflad hade hon ej känt sig, då han första gången bör-

jade tala om detta. »Ni får inte misströsta!» hade hon sagt, och han hade lagt sitt hufvud i hennes famn. Och likväl återkom han ständigt till sina tvifvel om det, som skulle vara lifvet för dem alla. Hur var det möjligt att man så kunnat misstaga sig på honom? Hans olyckliga kärlek till henne hade då förlamat hela hans andliga kraft? Hans omtalade viljestyrka, hans energi och entusiasm för den höga uppgiften, allt hade sjunkit ihop som en grushög, till följd af branden i hans hjärta. I sådana ögonblick tyckte hon, att han blef liksom borta för henne, både han och Adrian. Och så utbrast hon en gång med tårarna i halsen.

— Hvarför tog ni allt och gaf intet?

Det bittra löjet visade sig kring hans mun.

— Den frågan ställer jag till er!

Och han grep henne och höll henne fast, pressande sina läppar mot hennes, tills hon skälfvande sjönk ihop med hufvudet på hans skuldra. Så slet hon sig lös ur hans famntag, och han hörde henne gråta högt där inne i sängrummet, dit han icke följde.

Han satt i fåtöljen och väntade med händerna för ansiktet. Och hon kom tillbaka med ljudlösa steg öfver mattan. Hon kom för att be honom gå.

Skamsen och olycklig måste han lämna henne.

XVIII.

Höttner hade beslutit att segra öfver sig själf, liksom Inga hade gjort det, och icke längre söka ett möte med henne.

Det blef en Pyrrhuseger för dem båda. Förlamad till sin viljekraft för öfrigt, utan intresse för den lefnadsuppgift han en gång ställt så högt, led vid allt och alla, gick han liksom blind, längtande till skolans terminsafslutning, då han var fri att skudda stoftet af sina fötter. Och vakande under tårar i vårens ljusa nätter, såg Inga den drömda lifslyckan glida ifrån sig, utan att hon kunde finna den igen.

När sommaren stod för dörren och Höttner på skolans examensdag höll sitt afskedstal till lärare och elever, anade ingen att han sade dem farväl för alltid. Därom talade han icke nu, och det hade han ej heller anförtrott åt någon. Man skulle få veta det i sinom tid.

Bland kollegerna väckte det åter ond blod att han icke ville gå med till en avslutningsfest på klubben. »Det var icke gagneligt för samarbetet

i skolan, att han alltid ville gå sin egen väg och genom sitt kyliga väsen ökade afståndet mellan sig och kamraterna.»

Det kom von Aller för att säga honom på de andras vägnar. Och nu sutto de omsider i förtroligt samspråk, som den gången i brunnsparkvillan hos Höttner i Helsingfors, då de tillsammans byggde upp de höga idéernas luftslott i Ingas stad.

— Ack nej, yttrade Höttner, jag orkar inte längre byta ord med er andra. Det leder ändå aldrig till något resultat för vårt samarbete. Och det är inte heller nödvändigt. Ty jag reser nu, för att inte komma tillbaka.

— För att inte komma tillbaka? Det menar du väl inte? Satt då din stora entusiasm för uppfostringsteorierna så löst? Ger du mig nu rätt i alla mina tvifvel?

— Nej, jag ger dig inte rätt. De mänskliga karaktärerna kan kväsas, styras och formas genom uppfostran. Men jag är ännu inte mogen själf. Jag är inte färdig med min själfuppfostran. Jag vet ännu inte, om jag kan hjälpa mig själf. Hur skall jag då kunna hjälpa andra?

— Men jag förstår ingenting! Är du sjuk?

— Ja, kanske kan man kalla det så. Jag ligger under för en naturmakt, som jag inte hade räknat med.

Höttner hade talat stilla, entonigt. Han höjde

plötsligt hufvudet, och fixerande von Aller, slungade han ut:

— Jag är kär i din hustru!

Von Aller ryckte till i sin stol och stirrade på honom. Höttner sträckte fram handen.

— Ja, var lugn! Mina känslor är inte besvarade. Hon älskar dig. Och dig allena.

Tvekande och med skräck i ögat tog von Aller hans hand.

— Var sann mot mig, Höttner! Har det varit någonting mellan er?

— Nej, jag svär! Inte det, som du vill veta.

Höttner hade inlagt fasthet i sin stämma. Men von Aller gaf sig ännu ej.

— Inte det, säger du. Men hvad? Säg mig allt!

— Intet annat, än att jag plågat och förföljt henne med min kärlek, som hon trampat under fötterna. Jag går i frivillig landsflykt. Det är allt. Fråga inte mera!

Von Aller förde handen långsamt öfver sitt röda hår och han mumlade.

— Det var det således. Så skulle det alltså sluta!

Han reste sig och började gå öfver golfvet, talande liksom för sig själf.

— Stackars Inga! Skolan! Och du och jag. Och allt. Hvad blir det nu? Hvad återstår för oss alla?

Vändande sig till Höttner, återtog han.

— Och när reser du? Hvert?

— I morgon. Till Berlin. Jag har längesen förberedt allt. Jag får pengar af Dumbens faster. Den hyggelige Anton Minckell! Jag har just i dag ett bref af honom. Teofil Leman och Sköldborg gick i borgen. Vännerna ha då blifvit mig trogna i alla fall.

Von Aller satte sig på nytt.

— Jaså, Teofil Leman. Hvad har det blifvit af honom?

— En god ämbetsman, tror jag. Protokollsekreterare i senaten. Han var ju född till kugg-hjul...

— Och du? Säg mig, hvad skall du taga dig till i Berlin?

— Pianoklinkare! kom det i en suck från Höttner.

Von Aller fick skalken i ögonvrån.

— Således ändå! Naturen tar ut sin rätt. Hvad var det jag sade dig på »Vildkatten»?

— Ja, hvad det nu se'n kan bli till... Jag har ju i alla fall den trumfen på hand i det höga spel, som kallas lifvet.

Von Aller nickade betydelsefullt.

— Jag sade ju alltid att du var född till det. Men du ville spjärna emot udden. Vete Gud, hvarför! Hvad hade min son på galejan att

göra?... Men jag, jag har inte någon trumf på hand, jag.

— Du har valt den bättre delen. Du har Inga!

Von Aller reste sig igen.

— Säg mig ännu en gång, Höttner, att du talat sant för mig!

Höttner tog sig om hufvudet.

— Ah, låt oss inte mera tala om det där! Håller du mig för en lögnare? Har jag någonsin ljugit för dig, eller någon annan? Hvarför skulle jag göra det nu, när allting ramlar omkring oss... om mig, ville jag säga?

— Du kan gärna säga oss. Numera är jag inte säker på någonting. Inte ens på Inga... Men ser du, jag vill veta sanningen af dig... hela sanningen. Ty i tvifvel kan jag inte lefva...

Höttner satt med ansiktet i händerna.

— Jag har ingenting att tillägga. Om du vill förbli min vän, så plåga mig inte mera!

— Jag tror dig på ditt ord, Höttner... och jag tror att du är min uppriktige vän.

De tryckte hvarandras händer.

— En viktig sak, innan du går! återtog Höttner. Jag har en angelägenhet... ett mandat, att lämna dig i arf, nu när jag går från skolan. Jag vet att du vill göra det... Sätt dig här och hör på...

Det gäller Stjernström på sjunde klassen.

Du vet att hans farbror i Helsingfors lofvat underhålla honom, tills han tar sin studentexamen nästa vår. Och jag tror att det just för honom är af en viss betydelse att han får lyran i mössan. Han kommer att känna det som en viss upphöjelse. Det smickrar hans fåfänga. Och smickrad fåfänga skänker stundom ansvar. Det skall kanske rädda honom från undergång. Ty han är inne på det sluttande planet. Jag har, med en kanske klandervärd egenmäktighet, bevarat hans hemlighet. Ty jag fruktade att ni, om jag blottade den, skulle köra bort honom från skolan... som ni gjorde med lille Einar Virelius. Ja, jag menar inte dig, utan de andra. Därför ber jag dig hålla honom under armarna. Det vill du ju, inte sant?

— Naturligtvis! Men gå vidare! Jag vet ju ännu inte hvad det är fråga om.

— Jo. Du minnes, att när de första vackra vårdagarna kom, uteblef åtskilliga af de högsta klassernas elever från lektionerna. Det var min plikt att söka upp dem i deras hem och taga reda på orsaken. Och jag rapporterade till er att jag i själfva verket funnit dem sjuka, angripna af influensa. Men det var inte det. De hade vakat i ljusa nätter på den lilla mörka ölkrogen midt emot flickskolan, du vet. De voro utmattade af sina orgier vid glasen... liksom vi i tiden på »Vildkatten», och de sofvo bort sin dag.

När jag skulle besöka Stjernström en sådan

morgon, var hans dörr stängd. Jag bultade som besatt. Men han öppnade inte. Och likväl kunde jag genom den nedfällda rullgardinens springa se honom, där han låg i sin säng, simulerande oskuldens sömn under lätt skälvande ögonlock. Som en polischef i egen person hämtade jag en smed och lät bryta upp låset... Du må tro det var en präktig syn jag fick se, då jag trädde in och drog upp rullgardinen. Öfver batterier af tömda flaskor och glas spelade vårsolen, som den morgon jag lämnade »Vildkatten» för att inte mera återkomma dit... Stjernström hade nu öppnat ögonen. Ett spotskt leende lekte på hans läppar, och han såg sannerligen ut, som om han inte fruktade yttersta domen en gång.

Då började jag tala. Utan förebråelser. Jag talade om lifvet, som är så hårdt mot oss alla, och som dock gömmer på så mycken härlighet. Jag väckte tanken på hans mor, som skulle gråta blod vid åsynen af hans förnedring här i det mörka råtthålet, därifrån stanken af hans fattiga rus trängde ut och förpestade luften för de lekande barnen i gränderna. Jag sade mycket mera, som jag inte minnes nu. Jag predikade inte. Jag frågade om han ville akta på ett välment råd af en uppriktig vän, eller om han önskade att jag skulle gå med detsamma.

Då satte han sig upp i sängen, och hans ögon flammade som solstrålar. »Jag tackar er»,

sade han. »Ingen har varit så god mot mig som ni. Alla andra ha skymfat mig. De, menar jag, som bort hjälpa mig att kämpa mot mig själf. Mina föräldrar hade gått bort, när jag ännu låg i vaggan. Ni har varit som en far för mig, sedan den första dagen jag satte foten i er skola. Jag svär er vid min mor att ni inte längre skall hafva någon sorg för min skull.»

— Det är bra, svarade jag honom. Säg dina kamrater, som här med dig gjort sig själfva så illa, att jag för ditt goda löftes skull inte anmäler er till bestraffning.

Följande dag kom han till mig i rektorskansliet. Hans ögon voro fuktiga, och utan att yttra ett ord, tryckte han min hand. Du kan förstå hvad det betydde för mig. En seger! En glädje i himmeln öfver att en syndare hade omvändt sig för min skull... Och så! Vet du hvad som sedan hände? Jo. Knappast två veckor därefter ringer fröken Behrenhaus i telefon till mig klockan tolf på natten. Hennes ängsliga röst nästan skrämde mig. Hon bad mig skynda till ölkrogen vid flickskolan. Där firade lyceets elever orgier...

Och som den detektiv en ungdomens välgörare är, lydde jag order.

Hvad tror du jag fick bevittna? Jag såg Stjernström sitta där inne vid ett bord, belamradt med flaskor. Fönstren stodo öppna i natten mellan vår och sommar. Och med hvem satt han där?...

Med vidundret, som jag räddat från att frysa ihjäl i snöskogen... med landthandlaren utan näsa! Och Stjernström sjöng till luta den gamla visan ur operetten, som jag hörde i min barndom:

»Krukan kan också ha sina värden,
Fast man henne sönderslår;
Säkert efter hundra år,
Så är vi utan näsor alla.»

När han varnade mig på tröskeln, hvitnade hans ögon, och lutan föll ifrån hans hand... Han fick ett epileptiskt anfall.

Hvad skulle jag göra? Landthandlaren utstötte oartikulerade ljud och fäktade med armarna. Jag telefonerade till provinsialläkaren. Men där var redan en liten kvinna, som tog vård om Stjernström. Det var Julia Kallberg. Hon hade väl gömt sig i lokalen af fruktan för mig. Men som kvinnorna äro — stora eller små — fattade hon mod, då hon såg att hennes hjälp var af nöden.

Jag tackade henne och gick. Sedan har Stjernström varit luft för mig. Och jag har sett hur det tagit på honom.

Von Aller afbröt.

— Att han har ett brinnande temperament har jag länge sedan lagt märke till... ett sådant, som kunde förtära honom själf en dag. Men att han var sjuk, visste jag inte.

— Nu vet du det! Han är sjuk. Behandla

honom med skonsamhet och hjälp honom, så godt du kan!

— För din skull gärna, Höttner. Men jag vet egentligen inte hvad jag skulle kunna göra... Om han vill lära sig matematik, skall jag gärna hjälpa honom. Men lefva får han sannerligen lära sig själf... som vi andra.

— Ja, återtog Höttner och blickade frånvarande ut i rummet, du vet inte hvad du kan göra... Ty du bröt ju själf din öfverenskommelse med mig.

— Hvad fan menar du?

— Du vet det godt... Att lefva som jag för vår gemensamma uppgift!

Von Aller reste sig och vände honom ryggen, som för att gå. I dörren sade han:

— Men jag tog intet löfte af dig att skona Inga. Jag kände dig inte... Vi är kvitt!

Höttner sprang upp.

— Låt oss skiljas som vänner, Aller! Och bevilja mig en sista bön!

— Hvad vill du?

— Taga afsked af Inga... Utan att du är där.

Von Allers ögon blefvo så dystra, att Höttner tyckte sig se Inga i dem.

— Du begär mycket.

— Också tiggaren kan hålla ett förtroende heligt. Säg inte nej!

Von Aller tog Höttners utsträckta hand.

— Du har mitt förtroende.

XIX.

På sommarkvällens högblå himmel öfver Ingas stad hade två små hvita skyar stannat, som tänkte de sig om hvart de nu skulle taga vägen. Tornsvalorna irrade in i de trånga gatorna och ut igen.

Inga spratt upp vid dörrklockans klang, som brutalt ref sönder tystnadens spindelnät kring fåtöljerna i salongen.

Som hon brukade, sköt hon fram en af dem till Höttner och satte sig själf i en annan, lika nära som förut.

— Låt mig tacka er, sade hon, för att ni sagt det åt Adrian... Men säg mig nu! Hvad har ni sagt?

— Jag har sagt att jag älskar er. Och det är ju allt.

— Tack! Och tack också, för att ni ville komma. Det väntade jag mig af er...

— Det är väl då hellre jag, som får vara tacksam, att ni ville se mig ännu en gång... den sista. Jag är er också tacksam... oändligt tacksam för ett vackert minne i mitt lif. Det minnet

bevarar jag outplånligt i min själ. Det har lärt mig mycket.

— Lärt er mycket? Säg mig det! Det vill jag gärna veta.

— Jo, det har lärt mig att kärleken är allt i lifvet. Allt, allt, säger jag er! Den har en förunderlig makt. Den kan föra till lif och den kan föra till död... eller vansinne. Intet i världen har för oss människor ett sådant värde som den. Hvad är arbete och höga uppgifter för en man i den stund han ser sin kärlek sviken? Intet! Allt det andra, som återstår, blir intresselöst och tomt. Man säger ju också att kärleken kan bryta berg. Och det kan den. Kärleken till en kvinna är det, som ger mannen lefnadsmodet och fördubblar hans arbetskraft. Förskjuten af sin älskade, står han som barnet på den vilsna heden, varsnande i skräck att natten kommer. Som morgonstjärnan lyste hon hans stig, och vägen var lätt att vandra. När hon är borta, trefvar han som en blind och kan inte en gång finna sig själf igen. Kärleken är allt. Och för visso är också lifvet spilldt för dem, som aldrig känt dess kval eller dess sötma... Det kom jag för att säga er till afsked.

Sakta, som var hon rädd att höra sin egen röst, rörde sig Ingas läppar:

— Jag vet det... jag tror att det är så. Men tala inte mera... jag kan inte... jag kan inte höra det.

— Skall jag gå... nu?

— Nej... ännu ett ord... Tror ni då inte, att tiden helar alla sår?... Att ni kan glömma?... Jo, ni kan glömma! Men en kvinna kan det inte. En kvinna begråter hela lifvet igenom den älskade hon förlorat... Men mannen lefver i stämningar. Han förälskar sig, men kvinnan älskar... Hon älskar en, och en allena. Ni skall gifva mig rätt en gång. Och nu har jag blott en enda liten bön till er... Vill ni lofva mig en sak?

— Om jag kan.

— Ni skall möta en annan på er väg... många andra. Vill ni lofva mig att jag aldrig blir för er ett sådant där urvattnadt minne om provinsdamen, som de andra skrattar ut... de andra, som ni träffar där ute?

Höttners uttryck blef ömt som inför ett litet barn i en korgvagn. Han nickade långsamt.

— Det till ännu! Sådant kan röra sig i er själ, när jag är borta!...

Han tog hennes lilla fasta hand i sin.

— Ni känner mig inte, Inga! Hvar jag än går i den vida världen, skall jag se er framför mig, flaxande som en liten svart fågel på ljudlösa vingar i den stora skogen.

Inga vände sig ifrån honom och reste sig häftigt. Gråten var nära.

— Kom nu!

Där de i den ljumma sommarkvällen sista

gången gingo vid hvarandras sida, funno de ej längre uttryck för det, som rörde sig i deras sinnen. Orden syntes dem så fattiga och dogo bort på deras läppar. Liksom i dödsminuten hela det förflutna lifvet drager förbi ens inre syn, så sågo de hvardera sina luftslott ligga i spillror, och de gingo tysta, bärande saknadens tunga börda.

På järnvägsstationen hjälpte von Aller med bagaget. Hans blickar sväfvade förbi Höttners. Det hade kommit någonting främmande i deras röster, och det var icke mycket, som blef sagdt. Hvardera längtade blott att lokomotivet skulle hvissla. Höttner stod i det öppna kupéfönstret. »Nu ska' ni inte stanna, tills tåget går!» sade han omsider.

Men de stannade ändå, utbytande likgiltiga fraser i det sista.

Ändtligen skar hvisslingen genom den klara, stilla luften och gaf genljud bort öfver staden. De tre hunno ännu med en flyktig handtryckning i fönstret.

— Tack för vårdrömmarna, Höttner, och farväl! yttrade von Aller.

Höttner nickade, och hans blick gled till Inga. Långsamt böjde hon på hufvudet ett par gånger, utan att han kunde se i hennes ansikte hur öfvergifven hon kände sig. Orörlig stod hon och såg efter det bortilande tåget.

Under hemvägen kunde hon märka på Adrian,

att han i grunden kände sig lättare om hjärtat, ehuru han lät undfalla sig några beklagande ord: om att det hade gått som det gått, att lifvet styr och ställer för oss och vi aldrig kunna se in i framtiden...

När de hade passerat den stora saluplatsen, där skolbarnen under höga rop spelade boll, afbröt han sig plötsligt.

— Ja, nu måste jag sticka mig in på klubben ett tag. Jag lofvade Akrén ett parti biljard... Du skall inte vara orolig... Jag kommer snart...

Inga nickade stum. Hon skyndade gatan fram, utan att se till höger eller vänster, liksom fruktade hon att anropas af någon bekant och nödgas tala. Ingen kunde nu skänka henne ro för den gnagande känslan under bröstet. Inte ens Helena.

Kvällsolens sista guldskimmer flöt öfver mattan i salongen. Hon stannade framför fönstret och såg bort mot det lilla döda huset öfver gatan. Där stod hon och tvinnade sina små fingrar om hvarandra.

En och en började tårarna droppa ned på hennes kinder. Så kommo snyftningarna, och hon kastade sig öfver flygeln i våldsam gråt.

WENTZEL HAGELSTAM: SVARTA SKUGGOR

ROMAN. 3: 75.

Ur pressens omdömen:

Svenska Dagbladet: Vi finna en bred objektiv berättarför-
måga, ett rikt stoff formadt till öfverskådlig het och enhet, i det att
det grupperar sig kring en släkts tragiska öde, och själfva intrigen
är därtill högst aktuell och gripande: den afspeglar i sin särskilda
process Finlands moderna frihetskamp mot det ryska förtrycket.
Grundmotivet är kärlekens kamp mot fosterlands- och släkt-
känslan i en kvinnas hjärta — kärleken segrar först, men blods-
banden och fäderneslandet bli dock till slut de starkare, och
segern slutar i förbannelse. . . . Arbetet är en riktig »roman» i
gammal god bemärkelse. . . .

J. L.

Gefle Dagblad: »Svarta Skuggor» är utan fråga ett af de
betydande och inträsväckande arbetena i den litterära julfloden,
en bok, som förtjänar läsas och diskuteras, och som tvefvelsutan
kommer att lefva. Först och främst har den sitt stora historiska
intresse såsom exponent för mäktiga strömningar i vårt östra
grannland under de sistförflutna kritiska åren. Men vidare har
den ock afsevärda konstnärliga egenskaper. Det är ovanligt att
i vår stämmningsflödande men ej öfverdrifvet handlingsrika littera-
tur finna en bok med en sådan ovanlig mängd liffulla, dramatiska
händelser, speglade en så upprörd tid och ett så upprört sjäslif.
Innehållet är ju häller ingenting mindre än ett slags tragisk
släktsaga i modern dräkt. Och den är synnerligen väl afvägd
samt också mycket väl berättad.

O. T.

Social-Demokraten: En bok, som gör intryck och bör läsas
är »Svarta Skuggor» i hvarje fall.

V. v. K.

Nya Dagligt Allehanda: Berättelsen, som till två tredjedelar
är hållen i den gamla herrgårdsromanens breda, långsamma och
lugnt beskrivande stil, når med enkla medel slutligen fram till
en förveckling af gripande verkan.

Mia Leche.

Berlingske Tidende: Med en overordentlig Anskuelighed fører
Forfatteren os ind i en høitdannet Familie, som bebor en Herre-
gaard i Nærheden af Helsingfors. Hagelstam har en Evne til
at skildre nordisk Familieliv og til med faa Træk at tegne hver
enkelt af Familiemedlemmerne, som i nordisk Litteratur før han
maaske kun Jonas Lie.

J. C.

Finsk Tidskrift: . . . Men äfven ur rent konstnärlig syn-
punkt sedd har »Svarta Skuggor» sina stora förtjänster. Boken
bjuder på en rikedom af liffullt berättade dramatiska händelser.
Den är full af handling; intet ofruktbart filosoferande, inga tröt-
tande longörer. Karaktärsteckningen är konsekvent och skickligt
genomfördt. . . . Också det lyriska momentet är behörigen beak-
tadt, och boken skänker oss icke så få sidor fyllda af spröd,
skär skönhet. . . . »Svarta Skuggor» är en duktigt och varmt skrif-
ven bok, som gör sin författare all heder.

K. V. Tegengren.

Gov. sköml. b.
Hagelstam

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1160

B413

X

